

Parlamentul Republicii Moldova

STENOGRAMA ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova din ziua de 18 octombrie 2018

SUMAR

1.	Aprobarea în primă lectură și respingerea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova (<i>preambulul, art. 1, 8¹</i>). Proiectul a fost dezbătut anterior la ședința din 12 octombrie 2018. Nr. 393 din 20.12.2017	5 – 14
2.	Aprobarea ordinii de zi.	15 – 21
3.	Dezbaterea și adoptarea în lectură finală a proiectului Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova. Nr. 98 din 22.03.2018	24 – 28
4.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale (<i>art. 1, 5, 17, 18 ș.a.</i>). Nr. 331 din 04.10.2018	28 – 30
5.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea unor acte legislative (<i>Legea privind controlul financiar public intern – art. 1, 36, 7, 8, 9 ș.a.; Legea privind administrația publică locală – art. 14, 43</i>). Nr. 271 din 19.07.2018	30 – 38
6.	Dezbaterea și respingerea proiectului de Lege pentru modificarea Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (<i>art. 31</i>). Nr. 118 din 14.04.2017	38 – 41

7.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru completarea unor acte legislative (<i>Legea privind protecția mediului înconjurător – art. 3, 8, 10, 15 ș.a.; Legea privind administrația publică locală – art. 29, 53; Legea apelor – art. 17, 18, 19 ș.a.</i>) Nr. 234 din 06.07.2018	41 – 46
8.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 102/2017 cu privire la dispozitivele medicale (<i>art. 2, 4, 4¹, 5, 8, 12, 13 ș.a.</i>) Nr. 299 din 04.09.2018	46 – 48
9.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege cu privire la controlul de conformitate cu cerințele de calitate pentru fructele și legumele proaspete. Nr. 117 din 11.04.2018	48 – 54
10.	Dezbaterea și respingerea proiectului de Lege pentru completarea Codului de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24 decembrie 2004 (<i>art. 24, 37, 78</i>). Nr. 371 din 05.12.2017	54 – 63
11.	Dezbaterea și respingerea proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18 aprilie 2002 (<i>art. 178</i>). Nr. 289 din 26.09.2017	63 – 72
12.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege privind modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (<i>art. 185, 270</i>). Nr. 348 din 16.10.2018	72 – 94
13.	Dezbaterea, aprobarea în primă lectură și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege privind importul unor clopote. Nr. 330 din 04.10.2018	94 – 96
14.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege cu privire la modificarea Anexei nr. 2 din Legea drumurilor nr. 509/1995. Nr. 342 din 11.10.2018	96 – 103

15.	<p>Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege cu privire la modificarea unor acte legislative (<i>Codul fiscal – art. 7, 19, 69¹¹ ș.a.; Legea cu privire la tariful vamal – art. 28, Anexa nr. 2; ș.a.</i>).</p> <p>Nr. 346 din 12.10.2018</p>	103 – 112
16.	<p>ORA ÎNTREBĂRILOR</p> <p>Prezentarea răspunsurilor la întrebări:</p> <p>- Prezentarea răspunsului la întrebarea domnului deputat Oleg Lipskii, de către domnul Serghei Bucataru, secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii în domeniul transporturilor, referitor la rezultatele licitației lansate de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru procurarea locomotivelor.</p> <p>- Prezentarea răspunsului la întrebarea domnului deputat Oleg Lipskii, de către domnul Serghei Bucataru, secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii în domeniul transporturilor, referitor la rezultatele licitației pentru reabilitarea infrastructurii căii ferate pe tronsonul Bender–Basarabeasca–Etulia–Giurgiulești.</p> <p>Adresarea întrebărilor:</p> <p>- Întrebarea domnului deputat Iurie Țap, adresată Guvernului Republicii Moldova, referitor la politica bugetar-fiscală pentru anul 2019 la capitolul „Creșterea veniturilor proprii ale autorităților publice locale”, în contextul implementării Strategiei naționale de descentralizare.</p> <p>- Întrebarea domnului deputat Corneliu Dudnic, adresată Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, referitor la posibilitatea înființării unui abator în orașul Vulcănești, în contextul sporirii măsurilor de securitate contra răspândirii pestei porcine.</p> <p>- Întrebarea domnului deputat Corneliu Dudnic, adresată Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, referitor la reorganizarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, în contextul fuzionării agențiilor teritoriale Cahul și Vulcănești cu păstrarea sediului în orașul Cahul.</p>	<p>113 – 116</p> <p>113 – 116</p> <p>116 – 117</p> <p>117</p> <p>117 – 118</p>

17.	DECLARAȚII Declarația domnului deputat Iurie Țap privind uzurparea puterii în stat.	118 –121
-----	--	----------

Ședința începe la ora 10.05.

Lucrările sînt prezidate de domnul Andrian Candu, Președinte al Parlamentului, asistat de domnul Vladimir Vitiuc și domnul Valeriu Ghilețchi, vicepreședinți ai Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Bună dimineața.

Rog frumos toți colegii să-și ia locul.

Vă rog foarte mult să vă luați locul fiecare pe care îl are.

Secretariatul,

Vă rugăm frumos să anunțați prezența în sală.

Domnul Maxim Ganaciuc – șeful Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului:

Doamnelor și domnilor deputați,

Bună dimineața.

Vă anunț că la ședința Parlamentului, din totalul celor 101 deputați, și-au înregistrat prezența 94 de deputați. Nu s-au înregistrat deputații: Golovatiuc Vladimir – cerere, Greceanii Zinaida – deplasare, Juravschi Nicolae – cerere, Zotea-Durnea Alina – concediu medical, Gagauz Fiodor – cerere, Carpov Eugen – concediu medical, Babiuc Aliona.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Să onorăm Drapelul de Stat. *(Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.)*

Dragi colegi,

Începem ședința plenului de astăzi, 18 octombrie. Avem o ordine de zi deja aprobată săptămîna trecută, avem un supliment la ordinea de zi care a fost aprobat ieri ca și proiect de Biroul permanent, bineînțeles el va fi supus votului, avem foarte multe, foarte multe propuneri făcute în scris privind completarea ordinii de zi sau modificarea acesteia și, bineînțeles, le vom lua pe toate în mod regulamentar, care sînt înregistrate în mod regulamentar. Asta va consuma, bineînțeles, timp.

Dați-mi voie între timp să fac câteva anunțuri. În perioada premergătoare ședinței de astăzi și-au sărbătorit zilele de naștere colegii noștri: Vladimir Andronachi și Vladimir Țurcan. Vă felicităm, vă dorim un „La mulți ani”, sincere felicitări din partea noastră și realizări frumoase să aveți. *(Aplauze.)*

Colegii din Secretariat ne anunță că astăzi, 18 octombrie, este Ziua europeană de luptă împotriva traficului de persoane, iar mâine, 19 octombrie, este Ziua juristului.

Și cum în această sală sînt foarte mulți juriști și multe opinii juridice de fiecare dată, de obicei trei opinii la doi juriști, oricum vreau să vă felicit pe toți cei care au studii juridice, și nu doar, pentru meseria pe care o au, care presupune foarte multă creație, foarte multă imaginație, dar în același timp care stabilește un sistem juridic în această țară. Felicitări tuturor și de la Ministerul Justiției, și nu doar.

Dar asta e mâine, în schimb astăzi noi avem de lucru pe alte subiecte. De data trecută a rămas un subiect pe care îl consider unul extrem de important, foarte mult a fost discutat, dezbătut, au fost luări de cuvînt, au fost încheiate dezbaterile, votul a fost amînat, au urmat și discuții în societate, probabil fiecare și-a tras concluziile pentru sine.

Și de aceea, potrivit procedurii și a Regulamentului care există, supun votului pentru aprobarea în primă lectură a proiectului de lege...

La ordinea de zi sigur o să venim, doar că asta e o restanță de săptămîna trecută. Trebuie inițial s-o încheiem pe ea.

Se supune votului, dragi colegi, proiectul nr. 393 pentru prima lectură, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova ce ține de integrarea europeană.

Rog frumos numărătorii să fiți gata pentru vot, pentru numărare.

Și cine este pentru a aproba acest proiect de lege în prima lectură, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în prima lectură.

Luînd în considerare Regulamentul Parlamentului, și anume faptul că acest proiect de lege ar fi putut să fie expediat înapoi în comisie la solicitarea în scris a celor eventual 25 de deputați, o astfel de solicitare nu există, atunci eu sînt obligat să pun la vot pentru lectura a doua și ultima acest proiect.

Proiectul de lege are ... *(Rumoare în sală.)*

De procedură, vă rog frumos.

Un minut, poftiți.

Domnul Mihai Ghimpu:

Noi am trecut prin povestea tancurilor, liniștiți-vă, vă rog. Mai calm și mai normal, mai democratic, sînteți, parcă, reprezentanți ai Partidului Democrat.

Ce spune Regulamentul? Pentru lectura a doua deputații au dreptul să facă amendamente timp de zece zile. Unde vă grăbiți? Este adevărat ...

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi,

Haideți să-l ajutăm pe domnul Ghimpu.

Domnul Mihai Ghimpu:

... deputatul are dreptul ...

Domnul Andrian Candu:

Haideți să-l ajutăm pe domnul Ghimpu să înțelegem foarte bine care sînt prevederile Regulamentului Parlamentului la subiectul procedurii de adoptare sau de modificare a legilor constituționale, care spun în felul următor: „După aprobarea în primă lectură a proiectului de lege constituțională,” și el a fost aprobat în prima lectură acum cu majoritatea celor prezenți în sală, „Președintele Parlamentului cere opinia deputaților privind punerea de îndată la vot a proiectului sau transmiterea acestuia comisiei speciale sau comisiei de specialitate.

În cazul în care cel puțin 25 de deputați vor cere transmiterea proiectului de lege comisiei speciale sau comisiei permanente sesizate în fond, Președintele dispune aceasta.”

Pentru ca, potrivit articolului 82, următorul, timp de 15 zile de la aprobarea în prima lectură a proiectului să fie făcute amendamente.

Luînd în considerare că nu există un demers din partea celor 25 de ... D-apoi este Regulamentul Parlamentului. (*Rumoare în sală.*) Este Regulamentul Parlamentului, domnule Ghimpu. Mergem pe Regulamentul Parlamentului. (*Rumoare în sală.*)

Vă rog frumos, poftiți, de procedură.

Domnul Mihai Ghimpu:

Domnule Președinte,

Nu-i frumos. Eu vă mai atrag o dată atenția, întrebați fracțiunile și o să vedeți că o să se adune 25 pentru ca să fie transmis în Comisia juridică, numiri și imunități. Dar odată ce dumneavoastră văd că mergeți cu tancul rusesc, Frațiunea Partidului Liberal cere o pauză de jumătate de oră, regulamentară.

Domnul Andrian Candu:

Regulamentar se oferă pauză de 30 de minute Frațiunii Partidului Liberal.

Domnul Mihai Ghimpu:

Mulțumim.

Domnul Andrian Candu:

Revenim în sală la 10.40.

Vă mulțumesc foarte mult.

P A U Z Ă

*

* * *

D U P Ă P A U Z Ă

Domnul Andrian Candu:

... ce se întâmplă cu Frațiunea Partidului Liberal, deoarece s-au consumat cele 30 de minute și vă rog frumos să verificați.

Da, cer scuze. Este Frațiunea Partidului Liberal.

Sau este președintele fracțiunii.

Dragi colegi,

Vă rugăm frumos să revenim toți în sala plenului.

Vă rog frumos să vă luați locul.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos...

Numărătorii,

Luând în considerare că a fost o pauză, vă rugăm frumos să numărați prezența pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 22.

Sectorul nr. 2 – 44.

Sectorul nr. 3 – 19.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Sînt 85 de deputați în sală. Avem cvorum, putem continua ședința.

Înainte de pauză... pauza, mai bine zis, a fost solicitată de Frațiunea Partidului Liberal.

Vă rugăm frumos, domnule Ghimpu, dacă aveți ceva să declarați.
Poftiți.

Domnul Mihai Ghimpu:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

Avînd în vedere că majoritatea parlamentară nu este prezentă în ziua în care vor să modifice Constituția, avînd în vedere că Parlamentul refuză să îndeplinească Hotărîrea Curții Constituționale ce ține de articolul 13 și avînd în vedere că dumneavoastră ați început ședința fără a aproba ordinea de zi, dar în ordinea de zi noi avem înregistrat proiectul nr. 350 ce ține de îndeplinirea a două hotărîri ale Curții Constituționale ce țin și de direcția europeană, și de limba română, Frațiunea Partidului Liberal a hotărît că nu participe la proiectul respectiv, pentru că seamănă mai mult a show decît dorința de a avea aceste prevederi în Constituția Republicii Moldova.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Dragi colegi,

Constatăm... Constatăm declarația făcută de domnul președinte Ghimpu și faptul că Frațiunea Partidului Liberal nu este în sală pentru a vota modificarea Constituției prin a completa Constituția cu „integrarea europeană”, au întors spatele integrării europene.

Respectiv, alegătorii care i-au votat pentru integrarea europeană trebuie să ia în considerare și să țină minte ziua de astăzi.

Domnule Deliu,

Vă rugăm frumos, de procedură.

Domnule Pistrinciuc,

Vă rog frumos.

Poftiți.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Modificarea Constituției, stimați colegi, trebuie să fie un act de mare responsabilitate politică și nu de trolling sau de șantaj public, în primul rînd.

Ați avut și dumneavoastră, și noi toți la dispoziție, în afară de jumătate de an după ce a fost înregistrat proiectul, și o săptămînă. Timp de o săptămînă nu s-a produs absolut nimic, nici un fel de discuții, nici un fel de polemici, nici un fel de ședințe de lucru, măcar pe una din observațiile pe

care... un capitol din observațiile pe care le primim din partea Uniunii Europene.

Absolut toată comunicarea instituțională a Uniunii Europene, toate încălcările Acordului de Asociere au fost, pur și simplu, ignorate sau clasate la capitolul „Dezbateri politice”.

Aceasta este, într-adevăr, o încălcare, să spunem așa, a vectorului de integrare europeană și a Acordului de Asociere.

Dumneavoastră vă gândiți la generațiile viitoare care ar fi garanția vectorului sau dezvoltării europene a Republicii Moldova. Eu pot să vă spun, sînt acele sute de mii de cetățeni care astăzi trăiesc în Vest și care prin votul lor pot în permanență să echilibreze opțiunea geopolitică a Republicii Moldova și integrarea europeană. În loc să-i integrăm în sistemul de vot, noi i-am luat și i-am exclus din acest domeniu.

Și nu în ultimul rînd, am fost consternat de faptul că foarte mulți colegi au folosit argumentul că dacă introducem în Constituție „integrarea europeană” oricine care va avea o altă opinie va fi, de fapt, în afara Constituției sau va... sau partidele vor fi în afara Constituției și va avea de afacere, dacă doriți, cu o agendă neconstituțională.

Vreau să vă spun că integrarea europeană ține de cetățeni și de instituții. Integrarea europeană nu trebuie ... și Uniunea Europeană nu trebuie confundată cu Uniunea Sovietică. Aceste lucruri sînt absolut diferite.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

De aceea noi...

Domnul Andrian Candu:

10 secunde, vă rog frumos.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Nu confundați aceste lucruri. Reveniți la implementarea Acordului de Asociere și la o comunicare serioasă și responsabilă cu instituțiile europene.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

De aceea eu vreau să vă spun că noi nu vom participa la acest vot atît timp, cît guvernarea va încălca Acordul de Asociere.

(Deputații din Frațiunea Partidului Liberal Democrat din Moldova părăsesc Sala de ședințe.)

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim.

Domnule președinte Voronin,

De procedură, fiindcă pozițiile fracțiunilor deja au fost exprimate, într-un fel, prin luările de cuvânt.

Da, vă rog frumos, poziția dumneavoastră.

Domnul Vladimir Voronin:

Da, au fost exprimate și se vede că nu au fost auzite. Noi reiterăm încă o dată poziția fracțiunii noastre referitor la modificarea Constituției.

Mai mult decât atât, încă o dată subliniez că aceasta o să divizeze societatea care, cu părere de rău, și așa este de acum ... nu se poate mai departe de divizat tot ce se întâmplă în țara noastră.

De aceea și noi n-o să participăm la acest vot, așa spune eu, chiar neconstituțional.

(Deputații din Frațiunea Partidului Comuniștilor din Republica Moldova părăsesc Sala de ședințe.)

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Batrîncea,

Vă rog frumos.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da, mulțumesc, domnule Președinte.

Într-adevăr, pe toți împreună în această sală ne unește un lucru, o dorință de a construi în Moldova un stat de drept, un stat constituțional. Și foarte bine că au fost vociferate de unii deputați din majoritate idei foarte clare, că eventuala modificare a Constituției în acest sens va interzice alte partide politice care pledează pentru alte lucruri și se vor submina garanțiile constituționale privind libertatea gândirii, libertatea exprimării.

Noi, din start, socialiștii, am spus că acest lucru nu este unul constituțional, nu poate fi unul legal și el doar restricționează cetățeanul. De aceea, vă rog frumos, domnule Candu, odată și odată să punem punct în acest show.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Ghilețchi,

Vă rog frumos, poftiți, din partea Partidului Popular European.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

În clipa când domnul Ghimpu a solicitat pauză, chiar mi-a apărut speranța că noi astăzi vom putea avea un vot istoric în Parlamentul Republicii Moldova. Din păcate, nu ne este dat să fie așa.

Istoria înregistrează faptele, nu scuzele. Putem găsi foarte multe scuze de ce nu votăm astăzi această modificare, dar cred că vom regreta mai mult, pentru că am avut o ocazie, ocazie unică, ocazie istorică ca în acest Parlament să luăm o decizie importantă pentru viitorul țării.

Are apostolul Pavel o frază în una din scrisorile sale în care spune: „Gîndul acesta să ne însuflețească pe noi toți în lucrurile în care am ajuns de aceeași părere să umblăm la fel”.

Este regretabil că avem un lucru, avem un gînd, pe care-l împărtășim împreună, dar nu putem să ne unim eforturile pentru a susține această inițiativă.

Grupul Popular European, așa cum a anunțat anterior, va vota pentru această modificare, dar regretă că am ratat o ocazie istorică.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Domnule președinte Lupu,

Vă rog frumos.

Domnul Marian Lupu:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Din momentul în care toate fracțiunile și-au mai expus încă o dată pozițiile, țin și eu să exprim, repetat, poziția de sprijin a Partidului Democrat, este și firesc, sîntem împreună cu colegii de la PPE Moldova autori. Aș vrea doar... sprijinul pentru acest proiect și votul pentru acest proiect.

Vreau să atrag atenția la două lucruri care îmi par importante.

Primul. Am menționat și săptămîna trecută că acest exercițiu nu are doar o importanță simbolică politică.

Azi vreau încă o dată, pentru toți cetățenii țării, să spun că această nouă sintagmă în Constituție, întîi de toate, nu vine cu ideea de integrare în Uniunea Europeană... asta pentru toți cei care spuneau că va fi o marginalizare a dreptului și libertății de conștiință. Este vorba de model – dezvoltarea democratică, politică, economică și socială.

Nici un fel de integrare în structuri de genul UE nu poate, prin definiție, să se producă fără referendum, e o mare diferență. Și rog foarte mult nimeni să nu speculeze și să nu ducă în eroare oamenii.

Doi la mîină. Îmi pare rău că partidele de dreapta, așa-numite „proeuropene”, au părăsit sala, nu votează acest proiect și nu-mi rămîne decît să spun acestor colegi că de nenumărate ori am menționat: integrarea europeană nu se face de dragul Bruxelles-ului și statelor membre, integrarea europeană nu se face la Bruxelles și în capitalele statelor membre, dezvoltarea acestor modele se face aici, în țara noastră, în Republica Moldova.

Nu-mi este de mirare faptul că ei nu votează, fiindcă, după anumite schimbări în politicul moldovenesc, în ultimele săptămîni, constat un lucru că 4 partide politice de dreapta (două parlamentare și două extraparlamentare), nu sînt proeuropene, ele sînt... s-au declarat deschis unioniste, iar unionismul nu este integrarea europeană a Republicii Moldova, ci este distrugerea și a face absolut totul pentru ca statul Republica Moldova să dispară.

Iată cu ce realitate ne confruntăm astăzi, este o realitate prezentă.

Îmi pare rău. Noi vom vota.

Era să fie șansa foarte importantă ca această sintagmă în Constituție să pună o barieră foarte puternică pentru ideile de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Euroasiatică.

Eu pe oponentii noștri de aici îi înțeleg, ei au declarat că vor într-acolo, de asta și nu votează.

Pe cei de dreapta nu-i înțeleg categoric deloc. Și îmi pare rău.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult.

De procedură, domnul Batrîncea.

Vă rugăm frumos, foarte prompt, operativ.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da. Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Vreau să susțin propunerea lansată de dumneavoastră la ședința precedentă ca votul în a doua lectură să fie nominal și să aflăm poziția fiecărui deputat. Cred că o să fie logic și pentru stenogramă, și pentru istorie.

Mulțumesc. (*Gălăgie în sală.*)

Domnul Andrian Candu:

Luînd în considerare că nu sînt ceilalți deputați în sală, chiar nu ar mai fi corect să fie nominal, (*rîsete în sală*) fiindcă și așa, domnule Batrîncea, țara o să-i cunoască pe cei care au întors astăzi spatele și au fugit din sală, atunci cînd s-a cerut votul lor pentru integrarea europeană.

Oamenii i-au votat pe cei din Partidul Liberal Democrat și din Partidul Liberal, oamenii i-au votat ca partide proeuropene, care nici în gând să le treacă vreodată că o să ajungă momentul să voteze modificarea Constituției și să n-o facă.

Și dacă în privința Partidului Comuniștilor noi, bineînțeles, n-am avut nici o speranță, așa cum spunea și domnul Ghilețchi, când astăzi a fost solicitată pauza de domnul Ghimpu, chiar am avut o speranță că, totuși, în ceasul al 12-lea, colegii din Frațiunea Partidului Liberal, dar poate apoi și Partidul Liberal Democrat, s-au răzgîndit și, totuși, își vor asculta conștiința.

Nu a fost să fie.

Dar nu este nevoie de votul nominal sau prin apel nominal, domnule Batrîncea, deoarece nu-s atît de mulți așa-numiții „eroi” care au fugit astăzi din sală.

Și de aceea, cu permisiunea voastră, eu am să le dau numele, să-i știe întreaga țară cei care au plecat din sală și s-au ascuns.

Pistrinciuc Vadim, Cobzac Grigore, Țap Iurie, Ciobanu Maria, Deliu Tudor – Frațiunea Partidului Liberal Democrat – au plecat în totalitate, toți 5 din sală, înainte de vot.

Și colegii din Partidul Liberal: Casian Ion, Vlas Ștefan, Ghimpu Mihai, Carp Lilian, Cosoi Petru, Boțan Roman, Apostol Ion, Bejan Valerian și Zotea Alina – sînt persoanele... (*Rumoare în sală.*)

Da, cer scuze, Zotea Alina, într-adevăr, trebuie exclusă din această listă, fiindcă este în concediu medical de maternitate.

De aceea, cu regret, și Partidul Liberal de astăzi poate să fie considerat un partid neeuropean.

Vedem și așa-numita „alianță antieuropeană”, formată în Parlamentul Republicii Moldova.

Luînd în considerare că proiectul nr. 393, proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova, a fost votat în primă lectură și acceptat de plenul Parlamentului, fiind aprobat în primă lectură, luînd în considerare prevederile Regulamentului, care clar descriu procedura de expediere a acestui proiect de lege în cea de-a doua lectură în comisie, și această solicitare din partea a cel puțin 25 de deputați nu a fost făcută, supun votului adoptarea proiectului de lege în lectura a doua și finală. Vă aduc aminte că este lege constituțională și, pentru a fi adoptată, sînt necesare 67 de voturi.

Cine este pentru a adopta proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova, proiectul nr. 393 din 20 decembrie 2017, cu referire la integrarea europeană, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 3.

Sectorul nr. 2 – 38.

Sectorul nr. 3 – 13.

Domnul Andrian Candu:

54 de voturi ale majorității parlamentare au fost date pentru adoptarea acestui proiect de lege.

Dacă cei care astăzi au plecat din sală, cei 13 flăcăi, dacă ar fi fost în sală, astăzi am fi avut 67 de voturi și astăzi am fi adoptat acest proiect de lege constituțională.

Nu a fost să fie. Iată de ce, Partidul Democrat și Partidul Popular European, cele două partide proeuropene veridice și adevărate care au rămas în sală, așa cum a fost declarat, examinează posibilitatea organizării unui referendum pe subiectul integrării europene poate chiar în ziua alegerilor parlamentare.

Vă mulțumim foarte mult. *(Aplauze.) (Gălăgie în sală.)*

A avut șansa țara asta astăzi, dar se pare că mai e nevoie de o generație.

Să trecem atunci la lucru pe alte subiecte, dragi colegi, și anume pe problemele care sînt pe ordinea de zi.

Domnule Batrîncea,

Tot de procedură?

Haideți să începem să lucrăm.

Un minut la dispoziție.

Vă rugăm frumos.

Domnul Vlad Batrîncea:

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Absolut regulamentar, fracțiunea noastră solicită pauză de 30 de minute. *(Rumoare în sală.)*

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Să nu ziceți că vreți să vă răzgîndiți și să reveniți la vot, că după aia avem o problemă de procedură.

Aveți pauză de 30 de minute.

Revenim la 11 și 35.

P A U Z Ă

*

* * *

D U P Ă P A U Z Ă

Domnul Andrian Candu:

... au rămas pînă la expirarea pauzei, să fac o chemare către toți deputații să revină în Sala plenului, să începem să lucrăm pe marginea ordinii de zi și a subiectelor care sînt astăzi pe ordinea de zi.

Trei minute au mai rămas.

Rog frumos toți deputații să revină în Sala plenului.

Dragi colegi,

Vă rog frumos să vă luați locul.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să verificați care este prezența pe sectoare, să ne anunțați care este prezența pe sectoare, pentru a constata cvorumul și a începe ședința plenului. Reîncepe ședința plenului.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 21.

Sectorul nr. 2 – 35.

Sectorul nr. 3 – 19.

Domnul Andrian Candu:

Sînt 75 de deputați în sală. Avem cvorumul, putem începe.

Dragi colegi,

Cu privire la ordinea de zi sînt propuneri privind completarea ordinii de zi de astăzi, 18 octombrie 2018. La suplimentul cu care vine Biroul permanent mai sînt următoarele propuneri.

Colegii din Frațiunea Partidului Socialiștilor propun introducerea pe ordinea de zi de astăzi a audierilor ministrului economiei și infrastructurii, domnului Chiril Gaburici, cu privire la Raportul de activitate a întreprinderilor de stat și a societăților pe acțiuni cu capital majoritar de stat incluse în lista de privatizare.

Această informație, dacă nu greșesc, a fost repartizată deja în scris prin Biroul permanent, dar să vedem ce consideră colegii din Frațiunea Partidului Socialiștilor că este nevoie mai mult.

Poftim, domnule Batrîncea.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Cunoaștem cu toții că au fost supuse privatizării, procedurii de privatizare mai multe întreprinderi foarte importante din Moldova, precum: „Moldtelecom”, „Barza Albă”, „Tutun CTC” și altele, pe noi ne interesează ca ministrul economiei să ne informeze care situație: economică, tehnico-materială, financiară este la aceste întreprinderi. Să nu ne trezim în situația ca și cu „Air Moldova”, atunci când o întreprindere, care cândva a fost profitabilă, a fost dusă spre faliment, s-au acumulat peste un miliard de lei datorii și ulterior a fost privatizată.

Vrem să știm: care este situația, care este calitatea managementului la aceste întreprinderi, situația financiară? Și să înțelegem care este necesitatea de a supune privatizării toate aceste întreprinderi? Să nu ne trezim în situația, așa cum în 2014, sub paravanul integrării europene s-au furat miliarde în sectorul bancar, să nu ne trezim ca acum, cu aceste discuții cu privire la modificarea Constituției, mai multe întreprinderi într-o zi vor dispărea din proprietatea statului.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

La acest subiect?

Domnule Țap,

Vă rog frumos.

Domnul Iurie Țap:

Noi susținem această propunere și vom face trimitere la Legea privind administrarea și deetatizarea proprietății publice, care presupune un mecanism clar în acest sens.

Și cu referire la privatizarea Companiei „Air Moldova” am vrea să menționăm și faptul că, pe parcursul ultimului an, Guvernul nu a întreprins nimic la concret întru redresarea situației, cel puțin nu a fost schimbat managementul. Dacă era schimbat acel conducător, care, după informațiile oficiale, nu făcea față lucrurilor, ar fi fost de înțeles. De aceea ar fi normal ca ministrul să vină și să argumenteze ce se face în acest sens.

Cu atît mai mult, că acest transfer de la Ministerul Economiei la Agenția Proprietății Publice, care decurge lent, poate să producă pagube serioase pentru întreprinderile de stat.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim.

La acest subiect? Nu?

Supun votului. Cine este pentru introducerea pe ordinea de zi a audierilor ministrului economiei și infrastructurii, domnului Gaburici, la subiectul respectiv, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu a fost susținută această propunere.

Vă mulțumesc foarte mult.

Următoarea propunere vine din partea Frațiunii Partidului Comuniștilor. Însă, nu e nimeni ca să ne-o argumenteze. Data viitoare.

O altă propunere din partea colegilor din Frațiunea Partidului Socialiștilor vine tot cu audierile de astăzi a Primului-ministru, ministrului afacerilor interne, directorului Centrului Național Anticorupție, directorului Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor cu privire la activitatea unor persoane străine în cadrul instituțiilor de stat, fiind dotați cu birouri și acces la sisteme informaționale, fără a fi reflectate în statele de personal și încadrate legal în câmpul muncii.

Stranie solicitare, dar, probabil, ...

Da, aveți tot dreptul.

Domnule Novac,

Un minut la dispoziție, argumentați propunerea.

Domnul Grigore Novac:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Poate dacă nu mă încadrez într-o minută ...

Domnul Andrian Candu:

Vă rog frumos.

Domnul Grigore Novac:

... 10–15 secunde suplimentare.

Domnul Andrian Candu:

Vă rog.

Domnul Grigore Novac:

Domnule Președinte,

Stimați colegi,

Atît timp cît vă jucați de-a comisia Kozłowska și multe altele, nu observați ce se întîmplă în instituțiile statului în care cetățeni ai unor state străine și-au făcut birouri, și-au instalat diferită tehnică, fără ca măcar să treacă un control al instituțiilor de securitate ale statului, conduc, cheamă la raport și din umbră dau indicații colaboratorilor, care, de fapt, sînt angajați legal.

Eu nu înțeleg pentru ce mai există guvernarea, dacă țara este condusă din exterior?

Vrem să fie chemați în Parlament Premierul și reprezentanții instituțiilor de forță, să ne spună: în ce bază reprezentanții Ambasadei SUA, delegații Uniunii Europene și ai României au birouri în sediile instituțiilor de drept din Moldova? Mă refer la Ministerul Afacerilor Interne și Inspectoratul General al Poliției, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Prevenire și Spălare a Banilor, Banca Națională și multe alte instituții.

Și vă dau un exemplu. În incinta Inspectoratului General al Poliției există o încăpăre în care acționează și își desfășoară activitatea propriu-zisă o persoană de la Ambasada Statelor Unite ...

Domnul Andrian Candu:

Continuați, vă rog.

Domnul Grigore Novac:

Vă mulțumesc.

Este vorba despre Khatia Dekanoidze, care și-a pus deja și ușă bronată la acel birou propriu-zis.

Dacă doriți, eu am și poză pe care pot să v-o... să vă demonstrez acest lucru. Iar în curînd acolo au fost aduse și utilaje speciale. Scopul mascat al activității lor se pare că este intimidarea opoziției incomode acestora.

Din informațiile pe care le avem, ei deja demultișor ne ascultă și ne interceptează telefoanele, inclusiv ale multora din această sală.

Stimați colegi,

Văd că sînteți... poate nu vă interesează subiectul, dar să știți că sînteți foarte mulți ascultați și monitorizați, și adeseori filați.

Stimați colegi,

Avem în Moldova un veritabil scandal Watergate în care instituțiile statului, împreună cu forțele străine, acționează împotriva opoziției și ne urmăresc.

În acest context, stimați colegi, noi cerem:

Unu. Să fie audiat Primul-ministru al Republicii Moldova domnul Pavel Filip, directorul Centrului Național Anticorupție domnul Zumbreanu, directorul Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, cu privire la activitatea acestor persoane și ce, în genere, caută ei în aceste instituții ale statului.

Vă anunțăm că, în temeiul articolului 22 al Legii despre statutul deputatului în Parlament, noi, deputații, ne vom deplasa la aceste instituții, în mod special ne referim la MAI, procuratura.... Inspectoratul General de Poliție, CNA ș.a.m.d., pe care le-am menționat mai sus, și solicităm să ni se

asigure accesul la încăperile pe care le-am nominalizat mai sus și să vedem despre ce utilaj este vorba și cu ce se ocupă, în genere, acești cetățeni.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Domnule Novac,

Dragi colegi,

Acuzațiile sînt destul de grave, cele pe care le-ați adus dumneavoastră.

Noi cunoaștem că multe instituții de-ale noastre colaborează cu organizațiile internaționale sau cu alte state pe diferite proiecte. De exemplu, la Ministerul Afacerilor Interne, cu siguranță, există colegi din alte guverne sau din alte instituții care ajută la lupta împotriva traficului de ființe umane, de exemplu.

Dar fără să intrăm acum în tematică, dumneavoastră ați menționat subiectul, eu am să supun votului, că este procedură regulamentară. Dar în cazul în care, indiferent de votul Parlamentului, subiectul e destul de delicat și puteți obține informație prin a vizita, așa cum ați menționat. Iar noi putem obține informații suplimentare prin demersurile necesare la aceste instituții, cu informația respectivă.

Nu cred că sînt uși bronate și oameni care nu au acces. *(Discuții.)*

Nu, bine, poate ați făcut acasă poza aceasta, domnule Novac.

N-aveți bronată, da?

Vă mulțumim frumos.

Cine este pentru a introduce acest subiect pe ordinea de...

La acest subiect?...

La acest subiect?

Domnule Carp,

Vă rog frumos.

Domnul Lilian Carp:

Da, eu sînt de acord pe jumătate cu domnul Novac. În Republica Moldova se ascultă deputați numai că de la altă „cantoră”. Eu vă asigur de asta, că nu avem instituții venite din Europa sau din Statele Unite. Adică, nu trebuie să avem această frică. Cei care au de ascultat sînt de aici, de pe loc, de acasă, pregătiți ș.a.m.d.

Clar că noi nu vom susține această inițiativă.

Nu vom susține. *(Discuții.)*

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi...

Dragi colegi,

Pun la vot acest subiect și mergem înainte.

Cine este pentru a organiza aceste audieri, complicat pe data de 18 octombrie de a fi supuse aceste audieri discuțiilor, dar, în fine, cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu a fost susținută această propunere.

Aveți tot dreptul să-i vizitați, domnule Novac, iar noi o să facem demersurile speciale pe acest domeniu, fiindcă este unul sensibil și vrem să... subiectul să fie clarificat.

Următorul subiect propus de colegii din Frațiunea Partidului Socialiștilor ține de introducerea pe ordinea de zi de astăzi a proiectului nr. 87 din 24 martie 2017, modificarea articolului 41 din Codul educației.

Domnule Odnostalco,

Vă rog frumos.

Un minut la dispoziție aveți.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Уважаемые коллеги, мы возвращаемся снова и снова к этому проекту. Речь идет о введении нормы в Кодекс об образовании – о бесплатных учебниках для всех классов общеобразовательной школы.

В 2016 году в феврале по обращению нашей фракции Конституционный суд... Конституционный суд принял решение о неконституционности статьи об изымании денег за аренду учебников для учащихся школ.

Был разработан соответствующий законопроект. Этот законопроект, прошу заметить, имеет рапорт профильной комиссии. Рапорт профильной комиссии положительный. Уже не единожды откладывали мы внесение в повестку дня этого вопроса, в том числе и вы, господин председатель, не единожды говорили, что на следующем заседании, на следующей неделе... заседании.

Тем не менее, срок полномочий нынешнего Парламента подходит к концу. Давайте, коллеги, сегодня внесем и проголосуем за него. Тем более, я повторяю, есть решение Конституционного суда, которое обязывает нас исправить эту дискриминационную норму.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Cine este pentru a introduce acest subiect pe ordinea de zi, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu a fost susținută această propunere.

Vă mulțumesc foarte mult.

Dragi colegi,

Mai sînt doar două propuneri.

Rog frumos un picuț de răbdare și trecem la votul suplimentului și la subiectele de pe ordinea de zi.

Vreau să vă anunț că colegii din Partidul Liberal au făcut o propunere neregulamentară privind înregistrarea unei inițiative de modificare a Constituției, fără să respecte condițiile de 1/3 din deputați care trebuie să semneze un astfel de proiect de lege.

Respectiv, proiectul de lege nu poate fi înregistrat, dar nici demersul privind introducerea acestuia pe ordinea de zi, la fel.

Și ultima propunere vine din partea Frațiunii Partidului Liberal Democrat ce ține de introducerea pe ordinea de zi a proiectului nr. 339 din 2 noiembrie 2017 privind modificarea articolului 13 din Constituție.

Luînd în considerare prevederile Regulamentului, stricte, în privința modificării Constituției ce ține de proiectele de legi care trebuie în mod obligatoriu să aibă avizele tuturor comisiilor și raportul Comisiei juridice, numiri și imunități acest subiect nu poate fi supus votului, deoarece urmează săptămîna viitoare comisia respectivă să pregătească raport la acest subiect.

Luînd în considerare toate acestea, **urmează să fie supus votului suplimentul la ordinea de zi**, cu excepția subiectului nr. 6, proiectul de Lege pentru modificarea articolului 49 din Legea cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat, proiectul nr. 322 din 28 septembrie 2018, care colegii din Comisia securitate națională, apărare și ordine publică mi-au spus că e o mică greșeală, deoarece acest proiect de lege nu are raportul pentru ce-a de-a doua lectură.

Deci fără acest subiect. Restul toate... restul se supun votului ca și proiect de ordine de zi.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea ordinii de zi.

Și putem trece la examinarea subiectelor de pe ordinea de zi în mod regulamentar.

Sînt cîteva chestiuni de procedură.

Domnule Carp,

Vă rog frumos.

Poftiți.

Domnul Lilian Carp:

Eu am dreptul la replică, fiindcă a fost menționat numele meu. Așa că eu am tot dreptul la replică.

A fost menționat atunci când ați votat.

Vreau, așa, ca să cunoască toată lumea care este procedura de integrare a Republicii Moldova, și nu numai, a oricărui altui stat în structurile europene, ca să nu ducem lumea în eroare cu această sintagmă, gata, Moldova de mâine era membră a Uniunii Europene.

Pentru a fi membră a Uniunii Europene, în primul rînd, trebuie să respectați Acordul de Asociere tot cum scrie litera legii de la A la Z și atunci nu ați fi avut acel... ușile închise și nu v-ar fi fost anulate toate ... susținerea macrofinanciară ș.a.m.d. din partea structurii europene.

Și dacă totul ar fi fost OK, ați fi respectat Acordul de Asociere, ar fi urmat următorul pas, ați fi depus o cerere, după care Republica Moldova ar fi fost acceptată în Uniunea Europeană.

Dar atîta timp cît noi nu am respectat sau dumneavoastră nu ați respectat aceste proceduri, avem situația pe care o avem și orice alt...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Domnul Lilian Carp:

... teatru de prost gust ... Eu am dreptul la replică – 3 minute. Orice alt teatru de prost gust pe care îl jucați, vă rog, jucați-l cu un singur actor, cu cortinele trase la dumneavoastră la sediu.

Mersi mult.

Domnul Andrian Candu:

Da. Noi am auzit argumentele Partidului Liberal și am înțeles de ce nu a fost votată integrarea europeană.

Domnule Deliu,

Vă rugăm frumos.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc.

Domnule Președinte,

Ați încercat iarăși, în lipsa noastră, să ne citiți lecții de moralitate, lipindu-ne fel de fel de etichete.

Vreau să vă reamintesc, domnule Președinte, că Partidul Liberal Democrat a fost și rămîne un partid proeuropean. Partid... Datorită Partidului Liberal Democrat, a fost liberalizat regimul de vize, semnat Acordul de Asociere, spațiu aerian comun și, datorită Partidului Liberal

Democrat, Moldova a avut cea mai mare susținere din partea partenerilor de dezvoltare. După plecarea Partidului Liberal Democrat în opoziție, a venit tăvălucul peste Republica Moldova și toate structurile europene s-au întors cu spatele.

Poate ne spuneți cine sînt la guvernare astăzi și cine a adus Moldova în acest dezastru. Despre aceasta eu cred că ar trebui să vorbiți și să nu ne citiți lecții de moralitate.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă rog frumos, continuați.

Domnul Tudor Deliu:

Politica, domnule Președinte, este arta compromisului, nu arta dictaturii. Și de aceea, dacă dumneavoastră, într-adevăr, ați vrut ca astăzi să avem un vot comun, trebuia să aplecați urechea și la propunerile noastre. Eu nu cred că procedați corect atunci cînd folosiți microfonul din față pentru a ne da... ne citi lecții sau a ne apostrofa. Microfonul este pentru a modera ședința.

Și eu cred că e o greșală mare că veniți cu argumente că nu poate fi introdus în ordinea de zi proiectul nr. 339 și revenirea la limba română drept limbă de stat în Constituție, deoarece avem sute de exemple, din 2016 înapoi, cînd se făceau ședințele ad-hoc și se aprobau și avize și, respectiv, rapoarte.

Apropo, astăzi aveți două proiecte... unul înregistrat la data de 16... două zile în urmă, care a apărut în ordinea de zi, nr. 4. Interesant, a trecut prin toate comisiile?

Aveți proiectul nr. 346, care ieri în Comisia juridică... la sfîrșitul discutării ordinii de zi a fost introdus. De ce atunci această atitudine față de deputați și de...

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim frumos.

Discuții interminabile. Oameni care nu înțeleg diferența între lege constituțională și alte legi. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Să trecem la ordinea de zi.

Ați spus să moderez.

Moderez regulamentar.

Vă rog frumos.

Păi, moderez potrivit Regulamentului, iar potrivit Regulamentului, moderarea presupune inclusiv respectarea Regulamentului. Respectarea Regulamentului presupune că legile constituționale, înainte de a intra pe ordinea de zi, trebuie să aibă, în mod obligatoriu, avizele tuturor comisiilor

și raportul comisiei de specialitate sau comisiei speciale. Asta prevede Regulamentul Parlamentului.

Vă mulțumesc foarte mult.

Dacă am putea să trecem la ordinea de zi. (*Rumoare în sală.*)

Domnule Țap,

Vă rog frumos.

Domnul Iurie Țap:

„Regulamentul presupune respectarea procedurilor.” V-am citat.

Domnule Președinte,

Regulamentar, astăzi avem Ora Guvernului.

Sîntem la a 5-a ședință și voi preciza că, la acele 4 precedente, miniștrii, Guvernul nu s-au prezentat la Ora Guvernului.

Din sesiunea de primăvară au rămas mai multe întrebări și interpelări, la care miniștrii nu s-au prezentat, inclusiv cele care au fost adresate în ședințele trecute. Deci se încalcă Constituția. Este sabotat Parlamentul Republicii Moldova, ca autoritate reprezentativă supremă și unica autoritate legiuitoare, se încalcă dreptul deputaților, se blochează, de fapt, activitatea deputaților. Or, interpelările și întrebările sînt instrumente de control parlamentar. Guvernul încalcă principiul transparenței, accesului la informație.

Nicidecum nu putem vorbi despre stil european.

De aceea, haideți să încercăm să facem zi de zi și atunci o să avem dreptul moral să insistăm pe acest vector.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Țap,

Am să propun plenului Parlamentului, prin Biroul permanent, la următoarea ședință, ca următoarea ședință a plenului de săptămîna viitoare, de joi, să înceapă cu Ora Guvernului.

Vom începe cu Ora Guvernului. Dacă miniștrii nu sînt prezenți să răspundă la întrebările respective, plenul Parlamentului nu va susține nici un proiect de lege al Guvernului.

Vom fi și noi atunci categorici.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Țap, pentru înțelegere.

Și trecem la ordinea de zi.

Primul subiect care se supune discuției și dezbaterii este subiectul nr. 5 din supliment, **proiectul Codului serviciilor media**

audiovizuale al Republicii Moldova, proiectul nr. 98 din 22 martie 2018, care este în lectură finală.

Noi, la ultimele ședințe ale sesiunii parlamentare din vară, am votat acest proiect de lege în două lecturi, însă mai era o chestiune tehnică pe care trebuia s-o clarifice comisia, a clarificat-o.

Și îl rugăm pe domnul Hotineanu, președintele Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Vladimir Hotineanu:

Stimate domnule Președinte,

Doamnelor și domnilor deputați,

Proiectul de Lege nr. 98 din 22.03.2018 a fost adoptat în lectura a doua în ședința Parlamentului din 26 iulie curent.

Ulterior, după consultările suplimentare, inclusiv cu Guvernul și Ministerul Finanțelor, s-a revenit la formula de finanțare a furnizorului public național de servicii media – Compania „Teleradio Moldova” și Codul ... audiovizualului. De fapt, asta este subiectul acestei lecturi finale.

Pentru a asigura funcționarea furnizorului și a evita posibile blocaje financiare, comisia a examinat și a aprobat noua redacție a articolelor respective din proiectul Codului serviciilor media audiovizuale. Deopotrivă, comisia a examinat unele modificări ce vizează numărul de ore obligatorii pentru transmiterea furnizorilor publici naționali (Radio Moldova) de către serviciile de radiodifuziune sonoră. (*Gălăgie în sală.*) Analiza suplimentară a prevederilor, prin care era fixată cota de 14 ore – retransmisie în cazul furnizorilor publici naționali și, respectiv, 12 ore – în cazul furnizorilor regionali, a identificat o normă nerealizabilă.

Urmare a dezbaterilor, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media la ședință a susținut amendamentele la proiectul Codului serviciilor media audiovizuale și propune plenului adoptarea proiectului în lectură finală cu următoarele amendamente:

La articolul 14. Programe audiovizuale locale, în textul din alineatul (6) litera a), sintagma „14 ore” se propune a fi substituită cu sintagma „12 ore”, iar la litera b), sintagma „12 ore” să fie substituită cu sintagma „10 ore”.

Articolul 41. Bugetul furnizorului public național de servicii media se propune a fi expus în următoarea redacție:

„(1) Bugetul furnizorului public de servicii media se constituie din subvenții de la bugetul de stat și din venituri proprii.

(2) Subvențiile de la bugetul de stat se stabilesc anual prin legea bugetului de stat, reprezentând volumul serviciilor din bugetul de stat

pentru anul precedent, indexat cu indicele prețurilor de consum din ultimul an bugetar executat deplin. (*Gălăgie în sală.*)

(3) Veniturile proprii ale furnizorului public de servicii media provin, după caz, din:

a) sume încasate din comunicările audiovizuale difuzate în cadrul evenimentelor de importanță majoră;

b) sume încasate din realizarea obiectului activității, inclusiv venituri provenite din vânzarea de programe sau drepturi de autor din coproducții;

c) donații și sponsorizări;

d) alte venituri.

(4) Raportul privind executarea bugetului este prezentat anual de către directorul general și avizat de către Comitetul managerial, Consiliul de Supraveghere... este făcut public pe pagina web a instituției.

(5) Raportul anual privind executarea bugetului este depus împreună cu raportul anual de activitate la Consiliul Audiovizualului de către directorul general al furnizorului public național de servicii media.

(6) Activitatea financiară a furnizorului public național de servicii media este verificată de către Curtea de Conturi, în conformitate cu legislația în vigoare. Utilizarea fondurilor furnizorului public național de servicii media este supusă controlului organelor abilitate prin Legea privind proveniența fondurilor respective.”

„Articolul 81. Finanțarea Consiliului Audiovizualului

(1) Bugetul Consiliului Audiovizualului se constituie din subvenții de la bugetul de stat și din venituri proprii.

(2) Subvențiile din bugetul de stat se stabilesc anual prin legea bugetului de stat, reprezentând volumul subvențiilor din bugetul de stat aprobat pentru anul precedent, indexat cu indicele prețurilor de consum din ultimul an bugetar executat deplin.

(3) Veniturile proprii ale Consiliului Audiovizualului provin din donații, sponsorizări și alte venituri legale. Nu constituie sursă de completare a bugetului veniturile provenite de la persoanele fizice sau juridice care au interes în sectorul audiovizualului.

Consiliul Audiovizualului aprobă raportul anual cu privire la activitatea sa financiară care se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web.

Activitatea financiară a Consiliului Audiovizualului este verificată de către Curtea de Conturi în conformitate cu legislația în vigoare.”

Mulțumesc mult pentru atenție.

Domnul Andrian Candu:

Dragi colegi.

Vă mulțumim frumos.

Vă aduc aminte că sîntem în procedura lecturii finale. Normal, în lectură finală doar sînt anumite chestiuni legate de redacție și asta a făcut comisia.

Vă anunț că monitoarele din sală cele mari nu funcționează. Tehnicienii tot încearcă să rezolve această problemă. Pînă atunci vă rugăm frumos să vă uitați la cele mici care au fost întoarse către voi, de la noi din prezidium. Și eu am să fiu foarte atent să mai repet de cîteva ori despre ce se discută.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Hotineanu.

Domnule Bejan,

Aveți ceva de procedură?

Vă rog.

Domnul Valerian Bejan:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimate domnule Președinte,

Varianta redactată a prezentului proiect de lege nu a fost distribuită deputaților și, probabil că, ne pune într-o dificultate pentru a vota prezentul proiect de lege. Poate după ce vom primi varianta redactată de pus la vot?

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Repet, domnule Bejan.

Noi am votat varianta redactată în iulie. Legea a fost aprobată, deja, în lectura a doua, iar ceea ce se ajustează este în raportul comisiei scris negru pe alb, cel puțin, eu văd negru pe alb și ceea ce este în raportul comisiei este repartizat tuturor colegilor. Aici, citiți raportul și este exact redacția la articolul respectiv care se ajustează.

Domnule Bejan.

Domnul Valerian Bejan:

Raportul este, dar varianta redactată a proiectului, deja, finală nu avem, domnule Președinte.

Domnul Andrian Candu:

Mai repet încă o dată.

Domnul Valerian Bejan:

Bine, mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Nu mai repet încă o dată. Pun la vot, atunci.

Dragi colegi numărători,

Vă rugăm frumos să fiți atenți că este pentru lectură finală, avem nevoie de vot.

Da, colegii îmi spun că, de fapt, tehnicienii transmit că ecranele sînt negre, deoarece e doliu național din cauză că a picat proiectul de lege cu integrarea europeană. *(Rîsete în sală.)*

Dragi colegi numărători,

Se supune votului subiectul nr. 5 de pe ordinea de zi, **proiectul Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova.** *(Gălăgie în sală.)*

Dragi colegi,

Dragi colegi,

Dragi colegi,

Vreau să... dacă tot vorbim de Regulament, Regulamentul Parlamentului spune clar că înainte de vot toți deputații se așează la locurile lor și sînt foarte atenți ce se supune votului, se supune votului și se numără voturile.

Cine este pentru a adopta proiectul nr. 98 din 22 martie 2018 în lectură finală, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 36.

Sectorul nr. 3 – 13 voturi.

Domnul Andrian Candu:

53 de voturi. Proiectul Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, proiectul nr. 98 din 22 martie 2018, a fost votat în lectură finală.

Vă mulțumim foarte mult.

Și mulțumim foarte mult comisiei și colegilor din comisie care au lucrat la acest subiect și care, cu ajutorul lor, a fost în sfîrșit finalizat.

Se supune examinării și dezbaterii, dragi colegi, următorul subiect de pe ordinea de zi cel în lectura a doua, subiectul nr. 7 din supliment, **proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 489 privind**

sistemul public de asigurări sociale, proiectul nr. 331 din 4 octombrie 2018.

Prezintă raportul comisiei pentru lectura a doua doamna Buliga, președintele Comisiei protecție socială, sănătate și familie.

Vă rog frumos, la tribuna principală.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi deputați,

Comisia protecție socială, sănătate și familie, în cadrul ședinței din 17 octombrie, a examinat proiectul de Lege nr. 331 din 4 octombrie 2018 pentru modificarea Legii nr. 489 privind sistemul public de asigurări sociale, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova.

Proiectul de lege are drept scop consolidarea cadrului legal consacrat sistemului public de asigurări sociale prin excluderea prevederilor care au caracter de aplicabilitate permanentă din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat adoptată anual.

Pentru lectura a doua, comisia a examinat toate obiecțiile și propunerile exprimate în avizul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului ce țin de tehnica legislativă și cele de ordin redacțional, precum și amendamentele parvenite din partea deputaților.

La fel, ieri, din partea Guvernului a venit o propunere pentru modificarea anexei nr. 3, completarea cu un alineat prin care se propune ca compensațiile bănești anuale acordate personalului didactic din învățământul general public, conform modului stabilit de Guvern, la fel, să nu se calculeze contribuții de asigurări sociale pentru ... contribuții de asigurări sociale obligatorii.

Sinteza propunerilor și obiecțiilor la acest proiect este parte integrantă a prezentului raport.

Rog, stimați colegi deputați, să susțineți, pentru lectura a doua, acest proiect.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Vă mulțumim foarte mult, doamnă Buliga.

Încheiem dezbaterile la proiectul nr. 331 din 4 octombrie 2018 și îl supunem votului.

Dragi colegi,
Numărători,
Vă rugăm frumos să fiți atenți.

Dragi colegi,

Cine este pentru a adopta proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 489 privind sistemul public de asigurări sociale, proiectul nr. 331 din 4 octombrie 2018, vot pentru lectura a doua, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Numărătorii,

Vă rugăm frumos să ne dați rezultatele pe sectoare.

Tehnicienii,

Vă rugăm frumos, porniți la numărători microfoanele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 4.

Sectorul nr. 2 – 36.

Sectorul nr. 3 – 14.

Domnul Andrian Candu:

54 de voturi. Proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 489 privind sistemul public de asigurări sociale, proiectul cu numărul de înregistrare 331 din 4 octombrie 2018, a fost votat în lectura a doua.

Dragi colegi,

Următorul subiect pe ordinea de zi, ordinea de zi de bază, subiectul nr. 2, **proiect de Lege pentru modificarea unor acte legislative, proiectul nr. 271 din 19 iulie 2018.**

Este prezentat de către Viorica Pricop, secretar de stat al Ministerului Finanțelor.

Vă invităm la tribuna principală pentru a ne prezenta acest proiect de lege. Proiectul nr. 271 din 19 iulie 2018.

Doamna Viorica Pricop – *secretar de stat al Ministerului Finanțelor:*

Stimate domnule Președinte al Parlamentului,

Stimați deputați,

Se prezintă atenției dumneavoastră proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative. Proiectul vizează Legea privind controlul financiar public intern nr. 229 din 23 septembrie 2010, precum și Legea privind administrația publică locală nr. 436 din 29 decembrie 2006.

Legea privind controlul financiar public intern a fost aprobată în anul 2010, iar pe parcursul implementării acesteia, au fost constatate un șir de deficiențe. În acest sens, prin prezentul proiect de lege, venim cu niște amendamente imperativ necesare pentru sectorul public care să permită și să genereze îmbunătățirea activității în domeniul controlului financiar public intern.

Astfel, amendamentele propuse în proiect sînt efectuate cu scopul de a consolida funcția de audit intern și a eficientiza activitatea de audit intern prin fortificarea subdiviziunilor de audit intern, prin crearea premiselor de externalizare a activității de audit intern, precum și prin asigurarea independenței și obiectivității auditului intern;

– de a fortifica sistemele de management financiar și control în cadrul entităților publice, prin desemnarea unei subdiviziuni responsabile de coordonare a activităților care vor conduce la dezvoltarea sistemelor de management financiar și control;

– de a facilita înțelegerea și implementarea conceptului de control financiar public intern, prin modificarea anumitor noțiuni de bază, fapt care va asigura evitarea interpretărilor și confuziilor existente.

Astfel, prin prezentul proiect se propune substituirea noțiunilor de „management financiar și control” cu „controlul intern managerial”, „unitate de audit intern” cu noțiunea de „subdiviziune de audit intern”, noțiunea de „declarație de bună guvernare” cu „declarație de răspundere managerială” pentru a asigura o percepere mai clară a conceptului de control financiar public intern.

Un alt aspect ține de includerea obligativității de desemnare a subdiviziunii coordonatoare a sistemului de management financiar și control. Alt aspect ține de includerea responsabilității autorităților administrației publice centrale și locale pentru asigurarea coordonării și monitorizării, implementării, menținerii și dezvoltării sistemelor de management financiar și control în entitățile subordonate.

Proiectul prevede stabilirea numărului minim de angajați în cadrul subdiviziunii de audit intern, astfel se propune ca subdiviziunea de audit intern să fie dimensionată în baza volumului de activitate, astfel încît să permită asigurarea acoperirii integrale a universului de audit în cadrul instituției, inclusiv efectuarea auditului intern în cadrul entităților subordonate.

Concomitent, prin acest amendament se va asigura și efectuarea supervizării activității de audit intern conform cerințelor standardelor profesionale de audit.

Un alt aspect ține de obligativitatea privind dispunerea certificatului de calificare în domeniul auditului intern de către conducătorul subdiviziunii de audit intern, care, ulterior, va contribui la recrutarea și

încadrarea în sistem a persoanelor care dețin competențele și nivelul de pregătire profesională adecvată în domeniul auditului intern.

Respectiv, prin amendamente se propune oferirea posibilității pentru entitățile mici de a externaliza activitatea de audit prin următoarele forme: prin metoda de asociere, care reprezintă, de fapt, o activitate de audit intern, realizată în baza unui acord de asociere, încheiat între două sau mai multe entități publice care cooperează pentru asigurarea activității de audit intern.

O altă formă este pe bază de contract care reprezintă o activitate de audit intern, realizată de către o persoană juridică sau fizică, care, de fapt, este furnizorul, cu competențe în domeniul auditului intern, angajat în bază de contract în vederea desfășurării activității de audit intern.

Astfel, activitatea de audit intern ar putea fi externalizată prin aceste două metode doar în cazul când entitatea publică, de facto, nu dispune de subdiviziune de audit intern.

Un alt aspect în amendamente ține de includerea obligativității elaborării programului de asigurare și îmbunătățire a activității de audit intern, care este condiționată de necesitatea conformării activității de audit la standardele profesionale de audit intern, precum și îmbunătățirea continuă a acestei activități.

Și ultimul aspect ține de excluderea discordanțelor existente în actele legislative, și anume aducerea prevederilor Legii privind administrația publică locală nr. 436 în concordanță cu Legea privind controlul financiar public intern nr. 229, prin excluderea competențelor consiliului local și, respectiv, consiliului raional cu privire la deciderea efectuării auditului intern.

Ținând cont de cele menționate, solicităm respectuos susținerea dumneavoastră.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Dacă sînt întrebări în adresa autorilor?

Domnule Dudnic,

Vă rugăm frumos, poftiți.

Domnul Corneliu Dudnic:

Да. Спасибо, господин Председатель.

Госпожа секретарь!

Я и в рамках комиссии просил вас предоставить дополнительную информацию по части того: сколько госслужащих на сегодняшний день работает в исполнительном комитете Гагаузии? Если вы помните, мы с вами говорили об этом. Сколько аудиторов работает в

исполкоме и сколько отчетов за последние три года сделали эти аудиторы?

Спасибо.

Doamna Viorica Pricop:

Vă mulțumim pentru întrebare.

În UTA Găgăuzia situația este de așa natură, la moment 7048 de angajați sînt în UTA Găgăuzia, respectiv bugetul constituie 706,6 milioane de lei. Referitor la unitatea de audit intern. Unitatea de audit intern este substituită conform cadrului legal, însă, de facto, deja de trei ani nu este ... nici o persoană nu activează în cadrul acestei subdiviziuni.

Respectiv, Ministerul Finanțelor nu a primit nici un raport privind activitatea de audit intern de la unitatea de audit respectivă.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Dudnic,

Dacă aveți precizare sau a doua întrebare?

Domnul Corneliu Dudnic:

Da, o precizare. То есть еще раз, если я вас правильно понял, несмотря на то, что этот аудит является обязательным согласно нашему законодательству. В исполкоме Гагаузии за последние три года не было устроено на работу ни одного аудитора. Правильно я вас понимаю?

Doamna Viorica Pricop:

Da.

Domnul Corneliu Dudnic:

Правильно вас понимаю, да? Очень весело.

И второе уточнение. Вы сказали: 7 тысяч angajați sînt în cadrul comitetului executiv. Vreau să precizez cifra asta.

Doamna Viorica Pricop:

7048 de angajați, respectiv, activitatea Adunării Populare a UTA Găgăuzia constituie 43 de unități, Direcția generală finanțe – 21 unități, Curtea de Conturi a UTA Găgăuzia – 9 unități. Noi avem toată informația. Direcția de relații externe și relații publice a UTA Găgăuzia – 19 unități, Direcția generală agricultură și alimentație, servicii de sport – 269 de unități, Centrul Științific „Marunevici” – 18 unități și, respectiv, Comisia Electorală a UTA Găgăuzia – 5 unități.

Domnul Andrian Candu:

Aveți ultima precizare, domnule Dudnic?

Vă rog frumos.

Domnul Corneliu Dudnic:

Da. Și dumneavoastră vorbiți despre 7 mii, celelalte 6 mii ce includ, ce categorie de angajați?

Doamna Viorica Pricop:

Eu am vorbit acum doar de Aparatul administrativ, cifrele respective sînt pentru Aparatul administrativ, celelalte cifre, de fapt, constituie primăriile. Și dacă este necesară o informație mult mai clară, mai detaliată, putem ulterior s-o prezentăm.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt alte întrebări.

Vă mulțumim foarte mult.

Doamnă Pricop,

Vă mulțumim.

Vă dorim o zi bună în continuare, succese.

Și îl invităm la tribuna principală pe domnul Creangă, președintele Comisiei economie, buget și finanțe, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Ștefan Creangă:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege nr. 271 și informează despre următoarele.

Proiectul de lege este înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova. Prin natura domeniului reglementat inițiativa legislativă face parte din categoria legilor organice.

Scopul proiectului constă în dezvoltarea în continuare a controlului financiar public intern în conformitate cu obligațiunile asumate de către Republica Moldova prin Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, ceea ce va contribui la consolidarea managementului operațional și strategic al entităților publice.

Oportunitatea elaborării și adoptării proiectului este explicată prin necesitatea eliminării deficiențelor și lacunelor constatate în procesul de aplicare a cadrului legal aferent domeniului controlului financiar public intern.

Proiectul cuprinde modificări la Legea nr. 229 privind controlul financiar public intern și la Legea nr. 436 privind administrația publică locală. Principalele modificări se referă la:

- aducerea unor noțiuni în concordanță cu limbajul din domeniu aplicat inclusiv în Uniunea Europeană;

- de asemenea, se concretizează și stabilirea de noi responsabilități și obligațiuni pentru autoritățile publice, cât și pentru subdiviziunile de audit intern, în partea ce ține de organizarea și menținerea sistemului intern managerial, de raportare a indicilor de fraudă, de instruire continuă etc.;

- introducerea posibilității pentru unele autorități publice de a realiza audite interne prin asociere sau în bază de contract;

- de asemenea, excluderea competențelor consiliilor locale cu privire la deciderea efectuării auditului intern.

Proiectul a fost avizat pozitiv de către 6 comisii permanente ale Parlamentului, iar Comisia drepturile omului și relații interetnice a propus respingerea acestuia. Coraportul Comisiei administrație publică este unul de susținere a proiectului și conține obiecții și propuneri.

Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului a obiectat lipsa informației referitoare la avizarea obligatorie a proiectului de către Consiliul controlului financiar public intern și de către autoritățile publice locale.

Totodată, Direcția generală juridică a formulat unele obiecții de ordin tehnico-legislativ, asupra cărora comisia se va expune în procesul examinării proiectului de lege pentru lectura a doua.

Comisia a solicitat avize la proiectul de lege de la Curtea de Conturi, Congresul Autorităților Publice... Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), Consiliul controlului financiar public intern și cei de la Asociația auditorilor interni din Republica Moldova.

Drept urmare, Curtea de Conturi a avizat pozitiv proiectul, exprimându-și convingerea că implementarea proiectului va duce la o colaborare constructivă dintre auditul public extern și auditul intern în vederea gestionării optime a resurselor publice.

Congresul Autorităților Locale din Moldova menționează că: „Proiectul contravine principiilor de organizare și funcționare a autorităților publice locale, garantate de normele constituționale, internaționale și legale din domeniul respectiv”.

CALM consideră că proiectul poate fi susținut spre a fi promovat doar după introducerea următoarei completări: „În cazul autorităților publice locale competențele prevăzute de prezenta lege sînt competențe delegate conform legislației, care sînt finanțate din bugetul de stat”;

- Consiliul controlului financiar public intern a informat despre decizia de a susține proiectul înaintînd și două propuneri;

- Asociația auditorilor interni din Republica Moldova nu a răspuns la solicitarea comisiei.

Deși, potrivit notei informative, proiectul de lege nu implică costuri suplimentare, comisia constată că fundamentarea economico-financiară nu argumentează această expunere.

Astfel, potrivit Raportului anual consolidat privind Controlul financiar public intern pentru anul 2017, conform statelor de personal în ministere și alte autorități publice centrale, erau prevăzute doar 22 de unități de auditori interni, iar în autoritățile publice locale – 35.

Forma predominantă de organizare a structurilor de audit intern reprezintă „serviciile”, constituite din cel mult două persoane.

În această situație și ținând cont de prevederile proiectului că subdiviziunile de audit intern urmează a fi create din cel puțin 3 unități de personal, comisia a solicitat autorului să efectueze analiza cheltuielilor privind întreținerea în prezent și pe viitor a auditorilor interni cu expunerea concluziilor în plenul Parlamentului.

Deputatul Dudnic a solicitat o informație suplimentară în ceea ce privește auditul intern în Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia.

Urmare a dezbaterilor, comisia, cu majoritatea voturilor, a decis să propună Parlamentului examinarea și aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Ghilețchi,

Dacă aveți întrebări în adresa comisiei.

Vă rog frumos.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Mulțumesc, domnule Președinte.

Domnule Creangă,

Am observat că în avizul CNA, și mi se pare că mai erau și altele, erau anumite întrebări legate de definiția auditului intern. Dumneavoastră ați menționat că veți face anumite precizări de ordin juridic pentru lectura a doua.

Vroiam doar să știu dacă vă referiți și la definiția auditului, pentru că din observațiile pe care le-am văzut o asemenea abordare ar putea implica poate posibile abuzuri.

Adică, credeți că e suficient, e destul de clară această definiție sau ar trebui precizată din punct de vedere juridic să fie foarte clar ce avem în vedere prin auditul intern?

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule președinte.

Sigur că toate propunerile și toate obiecțiile efectuate în baza avizelor de către autoritățile statului vor fi examinate pentru lectura a doua, și dacă va fi necesar să ajustăm noțiunile date ca să nu ducă la confuzie, cu siguranță o vom face.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt alte întrebări în adresa Comisiei economie, buget și finanțe.

Vă mulțumim foarte mult.

Și o rugăm pe doamna Bacalu, președintele Comisiei administrație publică, să ne dea citire sau să ne prezinte succint, de pe loc, coraportul comisiei.

Doamna Elena Bacalu:

Mulțumesc mult.

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia administrație publică a examinat, la ședința din 3 octombrie 2018, proiectul de Lege nr. 271 din 19 iulie 2018 pentru modificarea unor acte legislative, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de Guvernul Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile articolului 73 din Constituția Republicii Moldova și articolului 47 din Regulamentul Parlamentului.

Comisia permanentă menționează că proiectul de lege a fost elaborat în scopul perfecționării legislației naționale care reglementează domeniul controlului financiar public intern.

Proiectul de lege prevede operarea unor modificări și completări asupra Legii nr. 229/2010 privind controlul financiar public intern, precum și aducerea în concordanță a prevederilor articolului 14 alineatul (2) litera g) și articolului 43 alineatul (1) din Legea privind administrația publică locală nr. 436/2006 cu prevederile articolului 19 din Legea privind controlul financiar public intern nr. 229/2010, care stabilește cadrul juridic al activității de audit intern în Republica Moldova, prin excluderea competențelor consiliului local și, respectiv, consiliului raional cu privire la „deciderea și efectuarea auditului intern”.

Totodată, comisia permanentă propune unele obiecții de ordin tehnico-juridic asupra proiectului de lege menționat:

1. Punctul 15 alineatul (5) din proiectul de lege prevede instituirea subdiviziunilor de audit intern din cel puțin 3 persoane. Considerăm că această normă este arbitrară și excesivă pentru administrația publică locală, inclusiv raportată la numărul de personal al autorităților locale executive.

Totodată, norma respectivă trebuie să prevadă și unele criterii clare (mărimea entității publice, complexitatea, structura organizațională) pentru a identifica numărul de personal necesar pentru fiecare subdiviziune de audit intern.

Comisia permanentă atenționează că articolul 4 din proiectul de lege urmează a fi redactat în conformitate cu prevederile articolului 51 alineatele (5) și (6) ale Legii nr. 100/2017 privind actele normative.

Urmare a discuției asupra proiectului de lege prezentat, în conformitate cu prevederile articolului 63 alineatul (1) litera c) din Regulamentul Parlamentului, Comisia administrație publică propune Parlamentului examinarea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege nr. 271 din 19.07.2018 pentru modificarea unor acte legislative.

Domnul Andrian Candu:

Da. Vă mulțumim foarte mult, doamnă președinte Bacalu.

Nu mai sînt întrebări în adresa comisiei.

Rog frumos, dragi colegi, să trecem la procedura de vot.

Se încheie dezbaterile la proiectul nr. 271 din 19 iulie 2018.

Și se supune votului aprobarea în primă lectură a acestuia.

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege.

Vă mulțumim foarte mult.

Următorul subiect pe ordinea de zi este subiectul 1 din supliment, **proiectul de Lege pentru modificarea Legii contenciosului administrativ nr. 118 din 14 aprilie 2017.**

Prezintă proiectul autorul.

Domnule Lebedinschi,

Vă rugăm frumos.

Poftiți.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Stimați colegi,

De fapt, sîntem într-o situație cînd odată cu modificarea Codului de procedură civilă și a Codului de executare, cu părere de rău, Parlamentul a

uitat să modifice și Legea contenciosului administrativ. Și astfel, noi sîntem în situația cînd Codul de procedură civilă și Codul de executare prevede că sînt executorii hotărîrile definitive, adică, emise de către Curtea de Apel, iar Legea cu privire la contenciosul administrativ prevede că sînt executorii hotărîrile irevocabile, adică cele ale Curții Supreme de Justiție.

Și în prezent sînt o mulțime de hotărîri ale instanțelor de judecată care nu pot fi executate anume deoarece în final ca temei pentru contestare sînt anume aceste prevederi.

Venim în scopul uniformizării legislației și modificarea în Legea cu privire la contenciosul administrativ a articolului 31 a sintagmei „hotărîri judecătorești irevocabile” în „hotărîri judecătorești definitive”.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa autorului.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Lebedinski.

Și în continuare, prezintă raportul comisiei președintele Comisiei juridice, numiri și imunități.

Doamnă Apolschii,

Vă rugăm frumos.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi,

Comisia a examinat, cu titlu de inițiativă legislativă a unui grup de deputați, proiectul de Lege vizînd modificarea Legii contenciosului administrativ din 10 februarie 2000.

Proiectul, așa cum a menționat și unul dintre autori, are drept scop modificarea articolului 31 din legea nominalizată, astfel încît hotărîrile instanțelor judecătorești devin executorii din momentul rămîinerii hotărîrii definitive.

Drept urmare, așa cum și-au întemeiat poziția autorii, temei pentru elaborarea acestui proiect de lege a constituit recomandarea Curții Supreme de Justiție nr. 82 din 21 octombrie 2015 cu privire la momentul punerii în executare a hotărîrilor date de instanțele de judecată în cauzele de contencios administrativ.

Parlamentul, la 19 iulie 2018, a adoptat Codul administrativ, care determină statutul juridic al participanților la raporturile administrative, atribuțiile autorităților publice administrative și ale instanțelor de judecată competente pentru examinarea litigiilor de contencios administrativ, drepturile și obligațiile participanților în procedura administrativă și cea de

contencios administrativ, conform căruia articolul 257 din acesta intră în vigoare la 1 aprilie 2019. La data intrării prezentului cod, se abrogă Legea contenciosului administrativ și Legea cu privire la petiționare.

În cadrul examinării proiectului, a fost menționat că legislația procesual-civilă conține reglementările respective, prin punerea în aplicare a Legii nr. 155 din 5 iulie 2012 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă. Și... completarea Codului de procedură civilă au devenit caduce mai multe norme din Legea contenciosului. Codul de procedură civilă, în actuala redacție, nu face excepții pentru hotărârile date de judecătoria ca instanțe de contencios administrativ. Respectiv, hotărârile date de judecătoria ca instanțe de contencios administrativ după 1 decembrie 2012, se vor ataca cu apel conform articolelor prevăzute în Codul de procedură civilă.

În rezultatul dezbaterilor, nu a fost acumulat numărul necesar de voturi și, în conformitate cu articolul 56 alineatul (2) din Regulamentul Parlamentului, Comisia juridică, numiri și imunități propune respingerea proiectului de Lege nr. 118 din 14 aprilie 2017.

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

Domnul Andrian Candu:

Domnul Nesterovschi. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Nu... Dar dumneavoastră aveți întrebări în adresa comisiei?

Da. Vă rugăm frumos, domnule Lebedinschi, de pe locul domnului Nesterovschi.

Vă rog.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Mulțumesc.

De fapt, situația s-a întâmplat în felul următor. În anul 2017, în luna aprilie, am venit cu această modificare și ea era necesară.

Eu înțeleg, ne-a mai rămas încă jumătate de an pînă la intrarea în vigoare a Codului administrativ, dar aceasta nu înseamnă că, pe parcursul acestei jumătăți de an, noi putem să dăm temeuri cuiva să încalce drepturile justițiabililor.

De aceea și propun această modificare să fie adoptată acum pentru ca măcar această perioadă, cît ne-a rămas pînă la 1 aprilie, oamenii să poată beneficia integral de o legislație actuală și integră.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt alte întrebări.

Voi supune votului...

Vă mulțumim foarte mult, doamnă Apolschii. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Dragi colegi,

Supun votului aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege privind modificarea Legii contenciosului administrativ, proiectul nr. 118 din 14 aprilie 2017.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Cer scuze, reformulez... de fapt, accentuez.

Se supune votului aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege nr. 118 din 14 aprilie 2017.

Cine este pentru, vă rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Nu sînt suficiente voturi.

Vă mulțumesc foarte mult.

Proiectul a fost respins.

Dragi colegi,

Se supune pentru examinare și dezbateră... subiectul nr. 13, **proiectul nr. 234 din 6 iulie 2018, proiectul de Lege pentru completarea unor acte legislative.**

Cer scuze, domnule Lebedinschi, sînt colegii din Guvern, care au altă ședință și ne-au rugat să trecem în revistă inițial aceste proiecte de legi, care sînt... unde autori sînt Guvernul.

Dar revenim, bineînțeles, la cele... unde sînteți dumneavoastră autor.

Doamnă Țapiș, secretar de stat al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului,

Vă invităm la tribuna principală.

Doamna Valentina Țapiș – secretar de stat al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului în domeniul protecția mediului și resurselor naturale:

Stimate domnule Președinte al Parlamentului,

Stimați deputați,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul de Lege pentru completarea unor acte legislative, care este elaborat întru executarea articolului 20 alineatul (1) din Legea nr. 11 din 2 martie 2017 privind evaluarea strategică de mediu, în scopul aducerii prevederilor unor acte legislative în concordanță cu legea menționată, precum și în vederea eliminării contradicțiilor cu normele legale privind aplicarea noului mecanism de evaluare strategică de mediu. (*Gălăgie în sală.*)

De asemenea, proiectul de lege reiese din angajamentele asumate de țara noastră în Acordul de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană a prevederilor articolului 91 „Guvernarea în domeniul mediului și integrarea politicii de mediu în celelalte politici” și a Strategiei... de mediu pentru perioada 2014–2023.

Prin prezentul proiect de lege, se propun modificări la 5 legi, după cum urmează:

Legea nr. 1515 privind protecția mediului înconjurător, în care se includ principiile de bază și cerințele pentru aplicarea evaluării strategice de mediu de către autoritățile publice centrale și locale, precum și funcțiile autorității publice centrale în domeniul mediului și resurselor naturale, în calitate de autoritate competentă pentru evaluarea strategică de mediu;

Legea apelor nr. 272, în care se includ cerințele pentru necesitatea supunerii procedurii de evaluare strategică de mediu a proiectelor de planuri și programe elaborate în domeniul gestionării resurselor de apă sau a apelor uzate;

Legea nr. 209 privind deșeurile, se includ cerințele pentru necesitatea supunerii procedurii de evaluare strategică de mediu a proiectelor de planuri și programe elaborate în domeniul gestionării deșeurilor;

Legea nr. 436 privind administrația publică locală se completează cu prevederi ce țin de includerea cerințelor privind obligativitatea supunerii procedurii de evaluare strategică de mediu a planurilor și programelor de dezvoltare a localităților cu potențial impact asupra mediului și sănătății populației, precum sînt planurile urbanistice ale localităților și a celor de amenajare a teritoriului, în vederea obținerii avizului de mediu asupra lor.

Ceea ce se completează prin proiectul de lege propus este responsabilitatea autorităților publice locale de nivelul al doilea de a supune aceste planuri și programe și procedurii de evaluare strategică de mediu, de rînd cu procedura de avizare. Această responsabilitate derivă din angajamentele asumate de țara noastră în Acordul de Asociere la capitolul „Prevenirea poluării mediului și guvernării de mediu”.

Legea nr. 835 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului, de asemenea, se completează cu prevederi ce țin de aplicarea procedurii de evaluare strategică de mediu pentru documentația de urbanism și amenajarea teritoriului la etapa de elaborare a acestora. *(Gălăgie în sală.)*

Astfel, doar... cînd administrația publică locală intenționează să-și elaboreze documentația de urbanism sau de amenajare a teritoriului, se va aplica procedura de evaluare strategică de mediu în procesul elaborării și avizării acesteia. Acest lucru este necesar pentru a asigura planificarea unor măsuri de protecție a mediului înconjurător și a sănătății populației încă la faza incipientă de planificare a unei activități, minimizînd astfel impactul

unor viitoare proiecte ale activității asupra mediului înconjurător, contribuind astfel la reducerea cheltuielilor pentru restabilirea ecosistemelor naturale.

Scopul final al proiectului este asigurarea... integrării în legislația națională a reglementărilor ce țin de aplicarea procedurii de evaluare strategică de mediu în procesul de elaborare și aprobare/adoptare a planurilor și programelor cu posibil impact semnificativ asupra mediului, inclusiv asupra sănătății populației la nivel național.

În contextul celor expuse, rog susținerea acestui proiect de lege.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa autorilor.

Vă mulțumim foarte mult, doamnă Țapiș.

Nu sînt întrebări.

Îl rugăm, în continuare, pe domnul Mudreac, președintele Comisiei mediu și dezvoltare regională, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Radu Mudreac:

Onorat Parlament,

Comisia mediu și dezvoltare regională a examinat, în ședința din 10 octombrie curent, proiectul de Lege pentru completarea unor acte legislative, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, și comunică următoarele.

Prezentul proiect de lege vine să aducă în concordanță prevederile unor acte legislative, cum sînt: Legea privind protecția mediului înconjurător, Legea privind administrația publică locală, Legea apelor, Legea privind deșeurile și Legea privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului cu Legea privind evaluarea strategică de mediu, prin care au fost introduse principiile, procedurile, tipurile de planuri și programe supuse evaluării strategice de mediu, în conformitate cu normele juridice europene.

Comisia sesizată în fond consideră că proiectul de lege în cauză va contribui la eliminarea incoerențelor normative și punerea în aplicare a noului mecanism de evaluare strategică de mediu, precum și va permite integrarea priorităților de protecție a mediului și sănătății populației în planurile și programele sectoriale și cele de nivel local. De asemenea, a fost expusă opinia, precum că cheltuielile pentru prevenirea poluării mediului sînt mult mai mici decît cele pentru înlăturarea consecințelor negative

rezultate în urma folosirii neraționale a resurselor naturale și poluării mediului înconjurător.

Proiectul de lege în cauză a fost supus avizării de către comisiile permanente și Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului.

Majoritatea comisiilor permanente se pronunță în susținerea proiectului de lege. Comisia securitate națională, apărare și ordine publică și Comisia juridică, numiri și imunități îl propune pentru dezbateri în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului. Comisia drepturile omului și relații interetnice a propus respingerea prezentului proiect de lege.

Comisia administrație publică, prin coraport, propune examinarea și adoptarea proiectului de lege vizat de către Parlament.

Luând în considerare cele expuse, Comisia mediu și dezvoltare regională, cu majoritatea voturilor membrilor săi, propune proiectul de Lege pentru completarea unor acte legislative nr. 234 din 06.07.2018 spre examinare și aprobare în primă lectură.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult, domnule Mudreac.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei.

Vă mulțumim foarte mult.

O rugăm pe doamna Bacalu, de pe loc, să ne prezinte și raportul comisiei pe care dumneaei o conduce.

Doamna Elena Bacalu:

Mulțumesc mult.

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia administrație publică a examinat la ședința din 3 octombrie 2018 proiectul de Lege nr. 234 din 6 iulie 2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile articolului 73 din Constituția Republicii Moldova și articolului 47 din Regulamentul Parlamentului.

Comisia permanentă menționează că proiectul de lege prevede amendarea cadrului legislativ național cu reglementări ce țin de procesul de elaborare și aprobare/adoptare a planurilor și programelor sectoriale și cele de nivel local cu impact semnificativ asupra mediului, inclusiv asupra sănătății populației. Astfel, elaborarea proiectului de lege a fost condiționată de necesitatea aducerii prevederilor unor acte legislative în concordanță cu Legea nr. 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu – dispozițiile căreia sînt ajustate la prevederile Directivei din 2001 a Parlamentului European și a Consiliului Europei din 27 iunie 2001 privind

evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului și care au drept obiectiv eliminarea incoerențelor normative și punerea în aplicare a noului mecanism de evaluare strategică de mediu, fapt ce va minimiza impactul unor proiecte și activități asupra mediului înconjurător și va contribui la reducerea cheltuielilor pentru restabilirea ecosistemelor.

De remarcat că prevederile prezentului proiect de lege propune o serie de amendamente în textul mai multor acte legislative, inclusiv în acte legislative care vizează direct domeniul de activitate al Comisiei administrație publică, reieșind din Hotărîrea Parlamentului nr. 48/2009 privind domeniile de activitate ale comisiilor permanente ale Parlamentului.

Urmare a examinării proiectului de lege, comisia permanentă expune următoarele:

Proiectul de act normativ supus examinării, care completează unele acte legislative, trebuie să conțină enumerarea actelor respective în ordine cronologică.

Se necesită racordarea proiectului de lege nominalizat la prevederile articolului 48 privind dispozițiile tranzitorii din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative.

În cadrul discuțiilor, deputatul Iurie Țap a comunicat despre corelarea prevederilor statuate în articolul II din proiectul de lege respectiv cu dispozițiile stabilite în Legea nr. 835/1996 privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului în vederea neadmiterii eventualelor dublări de competențe și suprapuneri de norme în contextul emiterii avizului necesar aprobării documentației de urbanism și amenajare a teritoriului de către autoritatea administrației publice centrale de specialitate, pe de o parte și, respectiv, supunerii procedurii de evaluare strategică de mediu a documentației date, pe de altă parte.

Reieșind din cele expuse, în conformitate cu prevederile articolului 63 alineatul (1) litera c) din Regulamentul Parlamentului, Comisia administrație publică se pronunță pentru examinarea și aprobarea în primă lectură a proiectului de lege vizat de către plenul Parlamentului.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa comisiei. Încheiem aici dezbaterile la proiectul nr. 234 din 6 iulie 2018 și-l supunem votului pentru aprobarea, așa cum au propus comisiile și autorii, în primă lectură.

Dragi colegi,

Cine este pentru a aproba proiectul nr. 234 din 6 iulie 2018, proiect de Lege pentru completarea unor acte legislative în primă lectură, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege în primă lectură.

Vă mulțumesc foarte mult.

Mai sînt două proiecte propuse de colegii din Guvern, să le examinăm pe acestea inițial.

Subiectul nr. 8 de pe ordinea de zi, **proiect de Lege pentru modificarea Legii nr. 102 cu privire la dispozitivele medicale, proiectul nr. 299 din 4 septembrie 2018.**

Prezintă proiectul doamna Scutelnic, secretar de stat al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Vă invităm la tribuna principală.

Doamna Rodica Scutelnic – *secretar de stat al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale în domeniul asistenței medicale:*

Vă mulțumesc.

Stimate domnule Președinte,

Stimați domnii deputați,

Se propune atenției dumneavoastră proiectul de Lege nr. 299 privind modificarea Legii nr. 102 cu privire la dispozitivele medicale.

Scopul de bază al acestui proiect este aducerea în conformitate a cadrului normativ în domeniul dispozitivelor medicale cu prevederile cadrului normativ în vigoare și cu acquis-ul comunitar.

Urmare a aprobării Legii nr. 185, prin care a fost abrogată Legea nr. 451 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, se impune excluderea licențierii de activitate în domeniul dispozitivelor medicale, riscurile fiind acoperite prin certificare și control.

În contextul Legii nr. 160 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător se impune necesitatea modificării procedurii de înregistrare a dispozitivelor medicale.

Prin urmare, se va permite importul dispozitivelor medicale din momentul înregistrării acestuia în Registrul de stat al dispozitivelor medicale și nu în baza ordinului Agenției Medicamentului și Dispozitivelor Medicale care nu reprezintă un act permisiv.

O altă prevedere este delimitarea atribuțiilor dintre Agenția Națională pentru Sănătate Publică și Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale care a fost aprobată prin Legea nr. 131 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, fapt ce impune necesitatea delimitării prevederilor legate de control, supraveghere, retragere, rechemare, interzicere a utilizării în domeniul dispozitivelor medicale.

Totodată, luînd în considerare angajamentele Republicii Moldova stabilite prin Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, se impune ajustarea cadrului normativ din domeniul dispozitivelor medicale la principiile și recomandările europene aplicabile acestui domeniu, pentru a asigura funcționarea eficientă a sistemului de sănătate prin utilizarea unor dispozitive medicale sigure și inofensive.

Ținînd cont de cele menționate, rog susținerea acestui proiect.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Nu sînt întrebări în adresa Guvernului.

Vă mulțumim foarte mult, doamnă Scutelnic.

Și în continuare, o invităm la tribuna principală pe doamna Buliga, președintele Comisiei protecție socială, sănătate și familie, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Doamna Valentina Buliga:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi deputați,

În conformitate cu prevederile articolului 49 alineatul (1) din Regulamentul Parlamentului, Comisia protecție socială, sănătate și familie, prin adresa nr. 299 a fost sesizată în fond, în vederea dezbaterii și elaborării raportului asupra proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 102/2017 cu privire la dispozitivele medicale, care a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, autor nemijlocit fiind Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Proiectul de lege face parte din categoria legilor organice și are ca obiect de reglementare modificarea și completarea articolelor 2, 5, 8, 12, 14, 15 și 16, precum și abrogarea articolului 13 din Legea cu privire la dispozitivele medicale, în sensul aducerii domeniului legislativ al dispozitivelor medicale în concordanță cu prevederile legislației naționale și cu cerințele actuale ale sistemului de sănătate.

Comisiile permanente au avizat proiectul de lege propunînd examinarea și adoptarea acestuia, cu excepția Comisiei mediu și dezvoltare regională, care s-a pronunțat pentru respingerea proiectului de lege. Comisia drepturile omului și relații interetnice, prin avizul său, a raportat lipsa unei decizii asupra proiectului de lege.

Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului prin aviz a prezentat observații și propuneri de ordin tehnico-legislativ ce vor fi luate în considerare la examinarea proiectului de lege în lectura a doua.

În rezultatul dezbaterilor, comisia sesizată în fond, cu votul majorității membrilor, propune plenului Parlamentului aprobarea proiectului de lege în prima lectură.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu mai sînt alte întrebări sau sugestii, sau propuneri la acest capitol, la această etapă, iată de ce încheiem dezbaterile la **proiectul nr. 299 din 4 septembrie 2018 și-l supunem votului pentru aprobare în prima lectură.**

Cine este pentru, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de Lege în prima lectură.

Vă mulțumim foarte mult.

Următorul subiect pe ordinea de zi, subiectul nr.9, **proiectul nr. 117 din 11 aprilie 2018, proiectul de Lege cu privire la controlul de conformitate cu cerințele de calitate pentru fructele și legumele proaspete.**

Prezintă proiectul domnul Luca, secretar de stat în Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

Vă invităm la tribuna principală pentru a prezenta proiectul de lege.

Domnul Vasile Luca – secretar de stat al Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului în domeniul politicilor și produselor de origine vegetală:

Stimate domnule Președinte,

Onorat Plen,

Prezint spre aprobare proiectul nr. 117 din 11 aprilie 2018 cu privire la controlul de conformitate cu cerințele de calitate pentru fructele și legumele proaspete.

Prezentul proiect este elaborat în conformitate cu Planul național de acțiuni privind implementarea Acordului de Asociere și prevede transpunerea parțială a Regulamentului UE 543/2011. Proiectul de lege are drept scop armonizarea și ajustarea cadrului legal ce ține de efectuarea controlului asupra determinării conformității cu cerințele de calitate a fructelor și legumelor proaspete la toate etapele lanțului alimentar, controlul de conformitate a calității fiind unul din elementele indispensabile pentru asigurarea funcționării corecte a organizării de piață în sectorul respectiv.

Conform prevederilor prezentului proiect, se desemnează autoritatea competentă pentru efectuarea controlului de conformitate asupra respectării calității fructelor și legumelor proaspete, precum și temeiul

monitorizării și stabilirii unui sistem de control, care va încorpora o procedură de evaluare a riscurilor, un proces definit de punere în aplicare a procedurilor de inspecție asupra calității fructelor și legumelor și de definire a competențelor organului de control întru executarea acestora.

Controlul de conformitate realizat după noile prevederi va spori respectarea parametrilor comerciali pe care trebuie să le îndeplinească produsele pe întregul lanț de comercializare pînă la consumatorul final.

Odată cu conformarea la standardele de calitate a UE, inclusiv implementarea și funcționarea unui sistem de control solid, Republica Moldova va avea temei pentru a solicita Comisiei Uniunii Europene de a fi inclusă în Lista țărilor terțe a căror controale de conformitate cu standardele specifice de comercializare au fost recunoscute ca fiind echivalente cu cerințele UE.

Aplicarea în practică a prevederilor prezentului proiect va contribui la sporirea calității produselor finite, cât și protejarea drepturilor și intereselor legitime ale consumatorului.

Ținînd cont de cele menționate, solicităm respectuos aprobarea în prima lectură a proiectului nr. 117.

Mulțumesc.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

În continuare, întrebări în adresa autorilor.

Și prima intervenție – din partea domnului Cernat.

Vă rugăm.

Domnul Vladimir Cernat:

Da. Mersi, domnule Președinte.

Evident că este un proiect binevenit, deoarece o să aibă posibilitatea agricultorii noștri să exporte și să comercializeze produsele la un alt nivel. Dar uitîndu-ne la conținut, vedem în articolul 4, unde sînt menționate „persoanele fizice, juridice care vor desfășura activități enumerate la articolul 2”. În articolul 2 la noi sînt stipulate scopurile, cred că e o eroare redacțională.

Domnul Vasile Luca:

Sigur.

Domnul Vladimir Cernat:

Ar fi bine să fie alineatul (2).

Domnul Vasile Luca:

Da. Și plus la asta, urmare a discuțiilor în comisie, vom mai desfășura concret care activități din domeniul respectiv. Deci deja pot chiar să vă formulez și varianta nouă a respectivelor activități. Dar, da, într-adevăr, deci la lectura a doua vom veni cu îmbunătățirea acestei prevederi.

Domnul Vladimir Cernat:

Nu, la alineatul (2) este destul de desfășurat, dar, mă rog, dacă este o redacție nouă și ar cuprinde mai multe segmente și ar fi mai clar, OK.

Bine, atunci trecem la segmentul de verificare și de control: „Sînt supuse controlului și persoanele fizice sau juridice, excepție fiind sectorul casnic”.

Domnul Vasile Luca:

Exact.

Domnul Vladimir Cernat:

Și ne uităm la locul unde va efectua, e vorba de articolul 9: „Controlul este efectuat: în timpul operațiunilor de ambalare, la punctul de expediere, în timpul transportului, în locul de păstrare etc”. Acolo sînt mai multe locuri menționate.

Eu aș vrea să văd cum în realitate se va efectua controlul cînd un locuitor al satului cu o căldărușă de cireșe se duce la piață și vinde aceste produse la piață. Care ar fi modalitatea lor de a aplica aceste marcaje și cum va fi controlul efectuat? Deoarece din ...

Domnul Vasile Luca:

Domnule deputat,

Odată cu plasarea pe piață și acea căldărușă care, dacă se merge la piață, deja este catalogată ca și plasare pe piață, este nevoie de respectat unele cerințe obligatorii ce ține de calitate, inofensivitate ș.a.m.d.

Sigur că deci nu se va ... deci este ... dacă vă refereați, în conținutul legii este scris: „Analizele se fac în bază de risc”. Deci este o procedură întreagă, nu se face o analiză totală la tot ce se plasează pe piață. Tot ce se face în baza acestei analize, în baza prevederilor legale. De aceea nu cred că vor fi impedimente majore în domeniul respectiv.

Domnul Andrian Candu:

Domnule Cernat,

Vă rog frumos, precizare.

Domnul Vladimir Cernat:

Se pare, totuși, că în articolul 9 este scris expres, unde și cine va fi verificat și este vorba și de vânzările angro, și de vânzările cu amănuntul. Eu cred că, totuși, ar trebui de stipulat, dacă dumneavoastră spuneți că veniți

cu careva îmbunătățiri ale legislației, ca segmentul dat, totuși, să fie segmentat aparte, pentru a nu da impedimente sau a nu încurca cumva cetățenilor de la sat, din zona rurală sau urbană, mă rog, unde cresc, să-și vîndă producția.

Mersi.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Nu sînt alte întrebări în adresa autorilor.

Vă mulțumim foarte mult, domnule Luca.

Și în continuare, îl rugăm pe domnul Balan, președintele Comisiei agricultură și industrie alimentară, să ne prezinte raportul comisiei la acest subiect.

Domnul Ion Balan:

Stimate domnule Președinte,

Stimați colegi,

Comisia agricultură și industrie alimentară a examinat proiectul de Lege cu privire la controlul de conformitate cu cerințele de calitate pentru fructele și legumele proaspete, prezentat de Guvern și expune următoarele.

Proiectul de lege în cauză este elaborat în scopul executării prevederilor Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere „Republica Moldova – Uniunea Europeană” în perioada 2017–2019, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1472/2016. Proiectul prevede transpunerea parțială a Regulamentului Uniunii Europene nr. 543/2011 al Comisiei de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului Comisiei Europene nr. 1234/2007 privind sectorul fructelor și legumelor.

Proiectul are ca obiectiv stabilirea unui cadru legislativ care să reglementeze procedura de verificare a conformității fructelor și legumelor proaspete față de standardele de comercializare stabilite în Regulamentul Uniunii Europene, la etapa de: producere, depozitare, sortare, ambalare, import, export și comercializare a produselor.

Este important de menționat că măsurile propuse privind controlul de conformitate și verificare a calității fructelor și legumelor proaspete vor realiza sarcina ce constă în monitorizarea implementării cerințelor de calitate și comercializare pentru fructe și legume proaspete, aprobate prin Hotărîrea Guvernului nr. 929/2009 cu privire la aprobarea Reglementării tehnice „Cerințe de calitate și comercializare pentru fructe și legume proaspete”.

Pe marginea proiectului s-au pronunțat opt comisii permanente. Toate avizele prezentate de comisiile permanente sînt pozitive, cu excepția

avizului Comisiei mediu și dezvoltare regională, în care se menționează că prin paritate de voturi comisia nu a luat decizie asupra proiectului sus-numit. Prin avizul prezentat, Direcția generală juridică a venit cu obiecții și propuneri de îmbunătățire a proiectului de lege.

De asemenea, menționăm că proiectul de lege a fost supus evaluării de către experții proiectului Twinning „Consolidarea capacităților Parlamentului Republicii Moldova în procesul de armonizare a legislației naționale cu legislația Uniunii Europene”. Ca urmare a evaluării, experții au prezentat mai multe obiecții privind transpunerea incorectă a normelor Uniunii Europene în proiectul de lege în cauză, o bună parte de obiecții au fost expuse și în avizul Direcției generale juridice.

Comisia va examina toate obiecțiile și propunerile de îmbunătățire, iar rezultatul asupra lor le va expune în sinteza pentru lectura a doua, care va fi prezentată Parlamentului împreună cu proiectul de lege redactat.

Luând în considerare avizele pozitive al comisiilor permanente și în rezultatul dezbaterilor, cu votul majorității membrilor săi, Comisia agricultură și industrie alimentară propune plenului Parlamentului aprobarea proiectului de Lege nr. 117 din 11.04.2018 cu privire la controlul de conformitate cu cerințele de calitate pentru fructele și legumele proaspete în prima lectură.

Domnul Andrian Candu:

Mulțumim foarte mult.

Întrebări în adresa comisiei?

Și prima intervenție – din partea domnului Deliu.

Vă rog frumos.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc.

Domnule președinte,

De fapt, am vrut să adresez această întrebare autorului, dar v-o adresez dumneavoastră. Care a fost criteriul de selectare a denumirilor de fructe și legume incluse în lista care sînt supuse controlului de conformitate?

Aici sînt 14 denumiri, dintre care 3 sînt cele care nu se produc în Republica Moldova, dar știm că pe piață apar mai multe fructe și legume și sînt unele care se produc în Republica Moldova, dar nu sînt în această listă.

Care a fost criteriul de selectare și includere în această listă?

Poate domnul autor să ne răspundă.

Domnul Ion Balan:

Eu cred că mai bine domnul autor.

Domnul Andrian Candu:

Da, vă rugăm frumos.

Domnule Luca,

Poftiți.

Domnul Vasile Luca:

Stimate domnule deputat,

Într-adevăr, lista inițială conține doar 14. În urma discuțiilor, în urma activităților în cadrul Parlamentului și împreună cu colegii de la Twinning deci lista respectivă a fost extinsă pînă la 40. Practic, acoperim toată gama. Astfel că pentru lectura a doua, într-adevăr, anexa nr. 1 va fi una exhaustivă, va conține toate...

Dar la început, cum a fost selectată respectiva listă, avem reglementarea tehnică în care sînt incluse expres anume acele 13, 14.

De aceea a fost logica introducerii, dar, ulterior, deja legislația s-a mai perfecționat în domeniul respectiv și de aceea lista va fi una mai mare.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Domnule Mudreac,

Vă rugăm frumos.

Poftiți.

Domnul Radu Mudreac:

Vă mulțumesc.

Domnule Balan,

Eu cred că tot o să-mi permiteți ca să adresez autorului, că n-am reușit.

Domnule secretar de stat,

Noi și la comisie am discutat asupra acestei liste. Să nu ne trezim ca și cu produsele lactate la care au fost depistate careva neconcordanțe, toate de origine moldovenească și să ne trezim că avem o listă de 13 produse și ceea ce ne propun Twinning manual operațional de la... numai la 13 produse, sănătatea populației prevede toată lista de produse și instituțiile statului trebuie să garanteze la toate pozițiile.

De aceea, eu vă rog, într-adevăr, ca să avem pentru a doua lectură o listă deplină de produse care vor fi supuse controlului, pentru că în caz contrar nu este clar cum au fost selectate aceste poziții.

Noi avem poziții cu risc mult mai sporit ceea ce ține... care pot dăuna sănătății decât cele care sînt incluse în această listă. Asta este doleanța, ca să fie completată lista așa cum trebuie.

Domnul Ion Balan:

O să fie în lectura a doua neapărat.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumim foarte mult.

Dacă nu mai sînt alte întrebări, vă mulțumim foarte mult, domnule Balan.

Și se încheie aici dezbaterile la proiectul nr. 117 din 11 aprilie 2018.

Și trecem la procedura de vot, pentru a aproba acest proiect de lege în prima lectură.

Dragi colegi,

Se supune votului subiectul nr. 9 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege cu privire la controlul de conformitate cu cerințele de calitate pentru fructele și legumele proaspete, proiectul nr. 117 din 11 aprilie 2018.**

Cine este pentru a aproba acest proiect de lege, rog frumos să vă pronunțați prin vot.

Majoritatea celor prezenți în sală au susținut aprobarea proiectului de lege.

Acestea au fost proiectele unde autor e Guvernul.

De aceea revenim la inițiativele legislative propuse de colegii din Parlament, deputați.

Și revenim la lista de la început, subiectul nr. 2 de pe ordinea de zi, **proiectul de Lege pentru completarea Codului de executare al Republicii Moldova, proiectul nr. 371 din 5 decembrie 2017.**

Prezintă proiectul domnul Lebedinschi.

Vă rugăm frumos.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Stimați colegi,

Pentru mine votul la precedentul proiect de lege pe care l-am prezentat a fost unul destul de straniu, deoarece în ajunul Zilei juristului, ieri, la comisie chiar domnul Casian a menționat că este un proiect bun, dar politic noi nu-l putem vota.

De aceea sper că următorul proiect de lege pe care îl voi prezenta, în pofida faptului cu atît mai mult că avizul Guvernului este parțial în susținerea acestui proiect de lege ... că va fi susținut.

Astfel, noi venim cu propuneri de a armoniza Codul de executare în sensul că noi avem foarte multe situații când potrivit prevederilor articolului 619 al Codului de procedură civilă... Codului civil, se stabilesc unele... în cazul întârzierii achitării plăților care urmează a fi efectuate sînt stabilite penalități. Și reieșind din aceasta, noi venim cu posibilitatea de a suspenda plata acestor alocații în cazul decesului persoanei pînă la stabilirea succesorului în cazul declarării de către instanța de judecată a persoanei ca incapabilă pînă la o perioadă.

Și mai mult decît atît, venim cu unele propuneri de... deoarece codul actual nu prevede integral scutirea de avansarea taxelor pentru efectuarea actelor executorii, există anumite categorii de persoane care nu sînt în stare, pur și simplu, să avanseze aceste cheltuieli.

Și de aceea, venim cu posibilitatea de a interveni în cazul persoanelor vîrstnice, de fapt, al pensionarilor, în cazul persoanelor cu dizabilități, al persoanelor care se află în concediu prenatal, postnatal și al invalizilor de război, cu posibilitatea de a le scuti de avansarea cheltuielilor.

Vreau să menționez că nici statul și nici executorul judecătoresc nu suportă careva cheltuieli, deoarece aceste taxe vor fi încasate integral de la debitor ulterior.

Și încă un moment cu care intervenim noi la articolul 37 alineatul (7), propunem să fie introdus încă un temei, este vorba de încasarea datoriilor salariale. Aceasta este situația când nu este obligatorie. Adică, e posibilă amînarea plăților executorilor judecătorești, deoarece știm cu toții că dacă persoana s-a adresat să-și încaseze datoriile salariale, ea și așa este în insuficiență de plată, dar noi o mai impunem pe dînsa ca condiție obligatorie, ea trebuie să avanseze cheltuielile executorului judecătoresc cînd aceste cheltuieli pot fi încasate de la angajator.

De fapt, acestea sînt propunerile. Ele sînt mai mult tehnice și de aceea rugăm susținerea.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc, domnule Lebedinschi.

Nu văd întrebări în adresa dumneavoastră ca autor.

De aceea puteți să vă așezați.

Și o invit la tribuna centrală pe doamna Raisa Apolschii, președintele Comisiei juridice, numiri și imunități, pentru a prezenta raportul comisiei.

Doamnă Raisa,

Aveți tribuna.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte de ședință.

Comisia a examinat proiectul de lege, inițiativa legislativă a unui grup de deputați, ce vizează completarea Codului de executare.

Proiectul de lege are drept scop, așa cum s-a menționat, îmbunătățirea legislației de executare și crearea unui cadru normativ echitabil atât pentru debitori, cât și pentru creditori în procedura de executare.

Guvernul Republicii Moldova a avut un șir de obiecții. De fapt, este avizul negativ în mare parte asupra acestui proiect și nu susține completarea articolului 37 din Codul de executare cu alineatul (7¹), unde vor fi prevăzute anumite categorii de persoane care vor fi scutite de obligația avansării taxelor și spezelor, deoarece pot exista persoane în cadrul acestor categorii care au o situație financiară bună și care vor putea suporta costurile procedurii fără anumite dificultăți.

În plus, mecanismul menționat creează risc de manipulare în situația în care creanțele se vor cesiona (inclusiv fictiv) către categoriile respective de persoane pentru a evita avansarea cheltuielilor, în special când sînt necesare sume importante.

La punctul 3 din proiect referitor la completarea articolului 78 cu literele g) și h), propunerea de la litera g) este formulată ambiguu, nefiind clar cine va constata schimbarea situației materiale a debitorului, care este mecanismul de constatare a acestei schimbări și care este momentul de la care pornește calculul termenului de 2 ani, toate acestea putînd duce la lezări grave ale drepturilor creditorilor.

La punctul 3 din proiect, referitor la completarea articolului 78 cu literele g) și h), propunerea de la litera g), așa cum am menționat, este formulată ambiguu. Chiar și în cazul survenirii incapacității de plată a persoanei fizice, aceasta nu înseamnă că persoana dată nu poate fi urmărită, procedura continuă, însă nefiind posibile anumite acte, debitorul trebuie să dovedească că depune eforturi pentru executarea obligației sale.

Referitor la propunerea de la litera h), se menționează faptul existenței prevederilor de la articolele 363 și 435 din Codul de procedură civilă, sub a căror incidență cade și ipoteza enunțată la litera h) din proiect.

În rezultatul dezbaterilor, nu a fost acumulat numărul necesar de voturi și, în conformitate cu articolul 56 alineatul (2) din Regulamentul Parlamentului, comisia propune respingerea proiectului de Lege nr. 371 din 5 decembrie 2017.

Ca să fie foarte clar aici vizavi de votul și de aprecierile acestui proiect, domnul Casian a lăudat proiectul, dar, pînă la urmă, n-a votat, asta este paradoxul.

Dar, totodată, vreau să menționez și să anunț plenul Parlamentului că am încercat să avem o discuție și cu domnul autor în cadrul comisiei, la care am insistat să renunțe la o parte din acest proiect, care ar putea fi

acceptate unele momente. Dacă s-a insistat asupra acestei formule cu obiecțiile și motivele pe care le-am enunțat, comisia ajunge la următoarea concluzie.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc, doamnă Apolschii.

Este o întrebare. De fapt, vedem deja două întrebări.

Domnule Țurcan,

Poftim.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da. Vă mulțumesc.

Doamnă președinte,

Dumneavoastră ați dat citire ceea ce ține de întrebări sau avizul negativ din partea Guvernului la unele din prevederile acestui proiect, dar Guvernul, totodată, a susținut o bună parte din aceste prevederi. Și pe mine mă miră faptul că comisia a respins inclusiv ceea ce a fost acceptat de către Guvern.

De fapt, eu nu...

Doamna Raisa Apolschii:

Eu am înțeles...

Domnul Vladimir Țurcan:

... eu nu exclud că... nu știu, dacă s-ar reuși acum... Guvernul ar veni cu proiectul lor care va repeta, de fapt, aceste propuneri ale autorilor.

Dar acest proiect, într-adevăr, n-are nimic cu politica, cum a spus domnul coleg. Eu ca...

Doamna Raisa Apolschii:

Asta a fost o glumă, n-o luați în serios, asta a fost o glumă.

Domnul Vladimir Țurcan:

... coautor, pot să vă spun că scopul de bază este de a restabili echitatea socială în procesul de executare și nu mai mult.

Doamna Raisa Apolschii:

Eu vă mulțumesc.

Eu am înțeles. Deci eu vreau să vă precizez la care Guvernul a ajuns la... de fapt, să zic... a căzut de acord cu prevederile respective.

La articolul 24 alineatul (1), după sintagma „în condițiile prevăzute de prezentul cod” se introduce următoarea sintagmă: „cu excepția cazurilor prevăzute la”. În rest, el este negativ.

De fapt, acest articol 1, la care m-am referit și la care ar fi acceptat Guvernul, el este unul tehnic și nu aduce... nici nu dăunează Codului de executare în varianta în care... formulat în ziua de azi și nici n-aduce nici o plusvaloare, după mine.

Dar... eu nu în zadar am spus că în cadrul comisiei am încercat să discutăm cu domnul autor asupra... pentru că tehnica legislativă, vă dați seama, cum ar trebui să procedăm în cazul în care o sintagmă din proiect este acceptată și restul, în întregime, proiectul ca atare nu este acceptat.

Și am încercat, crezînd că de partea respectivă dacă se renunță din partea autorilor, sigur că a fost o propunere și nu... să zic așa, o solicitare sau o cerință, atunci rămîneam numai la ...

Dar în cazul în care comisia nu a întrunit voturile, care este prevăzut la articolul 56, în afară decît rezultatul pe care l-am enunțat de aici de la tribună, eu nu pot să vă spun, în calitatea mea de președinte.

Eu vă mulțumesc.

În ceea ce privește... eu n-am să mă refer exact la fiecare obiecție a Guvernului, dar, într-adevăr, dacă este enunțată numai o poziție sau o prevedere, nu este clar mecanismul. De fapt, legea nu funcționează și ea n-o să aducă nici o plusvaloare în ceea ce privește prevederile respective.

Asta este părerea mea, dacă vreți.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, doamnă Apolschii.

Domnul Țurcan mai are o întrebare sau o precizare.

Poftim.

Doamna Raisa Apolschii:

Cu mare drag.

Domnul Vladimir Țurcan:

Vă mulțumim.

Doar o precizare. Iată, ca un exemplu, la articolul 37, unde este vorba despre taxele pentru executare, ca să fie scutite persoanele care încasează datoriile salariale. (*Gălăgie în sală.*)

Deci omul n-are bani pentru a achita această taxă executorului, deoarece n-a primit salariul la timp... și deci este un temei suplimentar favorabil oamenilor, care sînt, cu regret, afectați de această prevedere. Și dacă noi respingem și asta...

Eu aş propune, pur și simplu, totuși, poate...

Doamna Raisa Apolschii:

Domnule președinte,

Domnul Vladimir Țurcan:

Doamnă președinte,

Poate noi ne întoarcem încă o dată la ședința comisiei.

Sînt disponibil să particip și eu la această ședință, evident, în calitate de coautor. Și poate ajungem la un careva acord comun în favoarea oamenilor. Nu este problema de principiu al cui proiect, în favoarea oamenilor.

Doamna Raisa Apolschii:

Domnule președinte,

Eu am înțeles și vreau să vă zic încă o dată, anume obiecția care se... la articolul 24, ceea ce ține de acele datorii salariale, despre care vorbiți, noi am fost... (*Voce nedeslușită din sală.*)

Da, da 78, dacă nu mă înșel, îs condițiile... în prezentul cod, îmi pare că este indicată și acea prevedere cu ...

Eu am zis că, dacă se referă numai la ceea ce este... bine, și acceptat, pînă la urmă, și de Guvern... și noi atunci putem să revedem... asta este. Eu nu sînt în drept să pun azi la comisie, eu v-am prezentat votul care a fost situația...

Nu în zadar am accentuat că noi în cadrul ședinței am încercat să discutăm ca să rămînem la pozițiile care sînt, cu adevărat, poate ar avea un impact, dar nu cele restul care, după noi, cel puțin, analizînd fiecare în parte, domnul Lebedinski nu mi-ar da să mint, ele... de fapt, numai atît cît îs indicate... mai mult mecanismul, practic, nu este, legea n-o să lucreze...

Asta aş fi vrut să spun.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Țurcan,

Dacă mai aveți o întrebare.

Da. Poftim, ultima precizare.

Domnul Vladimir Țurcan:

Doar o mică propunere, haideți să spunem așa, ceea ce eu, de fapt, deja am spus. Propunerea este una ca, totuși, să ne întoarcem la discuții încă o dată în cadrul comisiei, pentru ca să găsim acest mijloc de aur care ar permite oamenilor să aibă măcar un mic avantaj la momentul executării.

Doamna Raisa Apolschii:

Domnule președinte,

Dacă plenul Parlamentului așa decide, eu n-am să mă opun acestei decizii. La latitudinea Parlamentului, în cazul de față, propunerea dumneavoastră.

Mersi.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc.

Văd că domnul Lebedinschi, dar de la microfonul domnului Nesterovschi.

Vă rog să-i conectați microfonul.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Vă mulțumesc.

Doamnă președinte,

De fapt, vreau... Dumneavoastră ați spus că n-o să vă dau să mințiți, dar, de fapt, și ieri la comisie am menționat că: haideți să votăm în primă lectură, pe urmă vedem cu modificările... dacă vor veni careva amendamente, atunci le examinăm.

Atîta timp cît noi n-avem nici un amendament... eu nu puteam să mă expun ieri, deoarece astăzi este prima lectură a acestui proiect de lege.

De asta și am vrut să spun că votăm în primă lectură, după aceasta discutăm în lectura a doua... este necesitate de efectuat careva modificări sau nu. Asta și a fost propunerea. (*Gălăgie în sală.*)

Doamna Raisa Apolschii:

Domnule Lebedinschi,

Domnul Adrian Lebedinschi:

... procedural noi nu putem să-l mai discutăm.

Doamna Raisa Apolschii:

Domnule Lebedinschi,

Cu tot respectul față de dumneavoastră, eu nu de atîta că nu aș avea ce să vă răspund, dar chiar nu vreau, pentru că noi ieri atît am discutat și în vag am discutat, pentru că nu vreți să auziți în afară decît poziția dumneavoastră.

De asta eu am să las de la mine, n-am să vă dau absolut nici un argument la ceea ce spuneți dumneavoastră.

Decizia îi aparține plenului.

Domnul Adrian Lebedinski:

Da...

Doamna Raisa Apolschii:

Și poate nu de fiecare dată la raport chiar atâtea comentarii... că iar ne întoarcem la discuția proiectului propriu-zis.

Mersi mult.

Domnul Adrian Lebedinski:

Dacă îmi dați voie, cu referire la obiecțiile care au fost ale Guvernului, un comentariu să spun, ceea ce-i legat de cesionare, s-a menționat că pot fi cesionate creanțele și, respectiv, creditorii să fie puși în situații incomode.

Expres în lege prevede că doar persoanele acestea. Noi nu vorbim de cesionare și dacă... (*Voce nedeslușită din sală.*)

Da, creditorul direct... dacă-i necesar să fie expres încă o dată inclus anume creditorul direct, nu-i o problemă.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Lebedinski.

Domnul Adrian Lebedinski:

Mai mult decât atât, ceea ce-i legat de situația... s-a menționat în avizul Guvernului precum că cine va constata când s-a schimbat situația. Noi scriem... în proiectul de lege expres scrie că constatarea de către instanța de judecată, adică...

Doamna Raisa Apolschii:

Și cum? Spuneți mai departe, cum?

Domnul Adrian Lebedinski:

... instanța de judecată stabilește că este în incapacitate de plată.

Această incapacitate nu poate să dureze mai mult de 2 ani de zile.

Doamna Raisa Apolschii:

Cum? Și cine monitorizează, pînă la urmă?

Domnul Adrian Lebedinski:

Aceasta este obligațiunea expresă a executorului judecătoresc. El în această perioadă, dacă constată că persoana și-a schimbat situația, înaintează acțiune mai departe pentru aceasta.

Doamna Raisa Apolschii:

Eu îmi cer scuze, domnule Președinte.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Lebedinski,

Doamnă Apolschii,

Vă rog...

Da. Mulțumesc.

Doamna Raisa Apolschii:

Domnule Președinte,

Eu am o rugămintă la dumneavoastră, dacă nu vă supărați.

Deci ați avut avizul Guvernului... La prezentarea raportului, ați putut să combateți orice argument... acum iar ne întoarcem.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da.

Doamna Raisa Apolschii:

Ori prezint raportul, ori vă dau voie...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Apolschii,

Vă mulțumesc.

Doamna Raisa Apolschii:

... ca să știu, să nu stau la tribună să vă aștept iar.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Lebedinschi,

Ține, totuși, de procedura de dezbatere a unui proiect în plenul Parlamentului.

Noi nu sîntem în ședința comisiei.

Dumneavoastră, într-adevăr, ca autor, ați avut dreptul. Dumneavoastră ați fi putut retrage proiectul, puteați veni cu un nou proiect, ținînd cont de obiecțiile Guvernului care au fost. Dumneavoastră insistați asupra votării în primă lectură.

Eu voi supune votului propunerea sau solicitarea dumneavoastră, dar voi anunța plenul Parlamentului că propunerea comisiei e să fie respins proiectul de lege.

De aceea, ținînd cont de decizia pe care a luat-o comisia, voi solicita Parlamentului ca să se expună prin vot. Asta e democratic, așa vom face. Doar dacă de procedură vreți ceva...

Mulțumesc, doamnă Apolschii, puteți să vă așezați.

Puteți să vă așezați, sigur. Dezbateră, practic, s-a încheiat. Acuș supun votului, dar doar de procedură dacă vreți ceva, poftim.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Anume despre asta și am vorbit. Nu erau întrebări față de doamna președinte, era poziția pe care trebuia eu să mi-o expun asupra raportului. Și în cazul dat nu putem noi să schimbăm poziția Guvernului, dar eu sînt obligat să aduc la cunoștință care este poziția, ceea ce Guvernul nu a avut dreptate.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Am înțeles.

Domnule Lebedinschi,

Noi v-am înțeles. Dumneavoastră ați avut tribuna centrală, ați explicat, ați prezentat acest proiect de lege, ați adus argumentele.

Stimați colegi,

Eu supun votului acest proiect de lege. Deci este vorba de proiectul înregistrat cu numărul 371 din 5 decembrie 2017. Comisia a propus respingerea acestui proiect. Autorii solicită să fie votat în primă lectură.

Cine este pentru a vota în primă lectură acest proiect de lege, vă rog să votați.

Voturi insuficiente. Prin urmare, proiectul de Lege nr. 371 a fost respins. (Voce din sală.)

Pot pune orice. Domnul Lebedinschi, ca autor, a zis să pun prima lectură. Dacă am mers în întîmpinarea autorului, care era diferența? Schimbăm termenii cu locul, suma nu se schimbă, domnule Țurcan.

Deci nu cred ca asta este important. Repet, la solicitarea domnului Lebedinschi, am pus la vot votarea în primă lectură.

Următorul proiect de lege este **proiectul de Lege nr. 289 înregistrat în 26 septembrie 2017, un proiect de Lege pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova.**

Autori sînt domnii deputați: Adrian Lebedinschi, Vladimir Țurcan, Petru Corduneanu și Oleg Lipskii. Va prezenta proiectul domnul Adrian Lebedinschi.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Stimați colegi,

De fapt, cu riscul de a-i da dreptul de replică domnului Sîrbu Sergiu o să menționez, sper că, totuși, o să vă țineți cuvîntul și promisiunea pe care ați dat-o ieri la comisie că o să iasă Guvernul cu astfel de proiect de lege pe care acum l-ați respins. O să vină, totuși, acest proiect de lege.

Dar cu referire la proiectul nr. 289.

Stimați colegi,

Noi venim cu propunerea de modificare a articolului 178, deoarece la moment, acest articol prevede „violarea dreptului la secretul scrisorilor, telegramelor, coletelor și altor trimiteri poștale, al convorbirilor telefonice și înștiințărilor telegrafice cu încălcarea legislației”.

De fapt, avizul Guvernului spune că astfel de mențiune este, de acum, prevăzută în articolul 260¹, dar vreau să vă atrag atenție că este o diferență mare. Noi propunem modificarea Capitolului V „Infrațiuni contra drepturilor politice de muncă și alte drepturi constituționale ale cetățenilor”, iar Guvernul menționează că astfel de prevederi sînt în Capitolul XI „Infrațiuni informaționale și infrațiuni din domeniul telecomunicațiilor”.

Și vreau să vă atrag atenția – este o diferență enormă. Deoarece la ceea ce atrage atenția Guvernul vorbește doar de interceptarea ilegală a unor date informatice, dar noi vorbim la moment despre violarea dreptului la secretul corespondenței. Adică orișice persoană care a ajuns în careva mod la informația care reprezintă informația despre persoana dată și indiferent prin metoda care a fost (cele care sînt enumerate acum), ele reprezintă o încălcare a dreptului constituțional. Noi nu vorbim doar de interceptarea convorbirilor.

Dar vreau să vă atrag atenția că, la moment, orișicare persoană care deține careva convorbiri pe care le-a avut cu orișicare dintre dumneavoastră, el are dreptul să o facă publică, deoarece, dacă ele au fost făcute prin WhatsApp, prin Telegram ș.a.m.d., nu vreau să fac reclamă la toate aceste mijloace de comunicații, din simplul motiv că ele nu sînt indicate în Codul penal anume la articolul 178. Și pentru a exclude această divergență, noi și am venit cu această modificare.

Vreau să atrag atenție că indiferent... dacă Guvernul a solicitat, ei, pur și simplu, nu au intrat în esență, că vorbim despre lucruri diferite, despre interceptare și despre violarea dreptului. De aceea propunem ca să fie modificat în felul propus de către noi. Și în așa caz, dacă vor fi modificate, atunci violarea inclusiv prin intermediul comunicațiilor, violarea dreptului secretului scrisorilor prin intermediul rețelelor de comunicație electronice, tot va fi pasibilă de răspundere penală.

Vă mulțumesc.

Dacă sînt întrebări, sînt disponibil.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, vă mulțumesc și eu, domnule Lebedinschi.

O întrebare din partea domnului Sîrbu.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc.

Domnule raportor,

Nu știu, poate există această problemă a interceptărilor ilegale ale conversațiilor, trimiterilor poștale. Eu vreau să vă spun mai mult, noi aici avem indivizi foarte talentați în sala de plen care iubesc să fotografieze mesajele deputaților, apoi să le publice.

Considerați că este o încălcare a secretului corespondenței astfel de acțiuni? Prima întrebare.

Și a doua. Actualmente, Codul penal prevede, de fapt, ați menționat, ce ține de alte trimiteri poștale. De ce dumneavoastră considerați că această sintagmă „alte trimiteri poștale” nu poate fi catalogată și la absolut toate trimiterile, nu numai cu scrisoare pe hîrtie? Vorbim aici și despre e-mail, poșta electronică, aceleași aplicații de care ați vorbit, ele pot apărea multe între timp, nu cred că este corect să le menționăm pe fiecare. Consider că organele de urmărire penală au tot dreptul să sancționeze, reieșind din norma deja existentă.

Considerați că trebuie să dăm detalieri în acest sens?

Mersi.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Domnule Sîrbu,

Nu știu ce atitudine aveți dumneavoastră față de dreptul penal, dar în dreptul penal trebuie să fie scris tot mărunțișul, deoarece este vorba de soarta persoanei. Aici este temei pentru ca persoana să ispășească o pedeapsă și este destul de dură.

Cu referire la ceea ce ați menționat că există: dumneavoastră faceți iarăși aceeași greșeală, care ați făcut-o și ieri la comisie, dar, de fapt, și astăzi, iarăși, dumneavoastră personal ați menționat că interceptarea este de acum sancționată. Și sînt de acord, interceptarea, anume ascultarea acestor informații, da, ea este sancționată de articolul 260¹, dar noi vorbim în cazul dat de violarea dreptului, vorbim absolut de diferite capitole și diferit absolut obiect al infracțiunilor.

De aceea noi și venim cu această propunere pentru a lichida această discordanță. Orișicare infracțiune care există undeva în lume, ea în Moldova, în Codul penal trebuie să fie prevăzută și ea trebuie să fie detalizată, pentru ca nici un procuror, nici un judecător să nu poată, din propria lui voință, să comenteze această lege. Iar noi trebuie să dăm suficiente surse și suficiente materiale pentru ca instanța de judecată să poată adopta o lege corectă. Și în cazul cînd noi vorbim despre absolut diferite acțiuni, atunci ele trebuie să fie absolut diferit prevăzute în lege.

Dar în situația când dumneavoastră îi dați posibilitate... eu vă citesc expres cum prevede acum Codul: „Violarea dreptului la secretul scrisorilor, telegramelor, coletelor și altor trimiteri poștale, al convorbirilor telefonice, înștiințărilor telegrafice”. Asta reprezintă o încălcare la moment. Dumneavoastră nicidecum nu o să puneți aici poșta e-mail sau convorbirile, ceea ce e legat de sursele noi informaționale, nicidecum nu o să puteți să calificați. Dar dacă dumneavoastră îi dați la propria voință oricărui procuror sau oricărui judecător să vă încrimineze dumneavoastră sau altei persoane aceasta, noi, de fapt, impunem aceste structuri să abuzeze de drepturile sale.

Noi sîntem cvorumul care trebuie să explicăm legislația. Nu există în Republica Moldova alt organ care are dreptul să explice o lege.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, vă mulțumesc.

Domnule Sîrbu,

Dacă mai aveți o întrebare.

Domnul Serghei Sîrbu:

O precizare, de fapt. Este clară intenția dumneavoastră, doar că nu ne-ați convins, nu ați abordat multiaspectual această problemă. Noi propunem să avem discuții mult mai profesioniste la acest subiect cu invitarea: organelor de urmărire penală, Poliției, Procuraturii, Ministerului Justiției, să examinăm foarte atent și să vedem dacă este nevoie de schimbat, atunci, probabil, aceste modificări ar trebui să fie mult mai detaliate și în mai multe acte normative, să dăm noțiune ce înseamnă aceste comunicații electronice și doar atunci să vedem.

Deoarece așa cum ați propus dumneavoastră este superficial și noi nu putem acum așa, din start, repede, haideți și vom mai introduce o nouă componentă de infracțiune fără o analiză mai amplă. Astăzi nu ne-ați convins, dar vă invităm să veniți la un grup de lucru, să ne întrunim într-un cerc mai profesionist și să găsim o formulă dacă considerați că, într-adevăr, este o problemă.

Vă mulțumesc.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Eu cu mare plăcere, dacă o să fie solicitarea comisiei să fie retras de pe ordinea de zi de astăzi și să fie dezbateri ulterioare, eu cu mare plăcere vin să dezbaterem acest proiect de lege.

Dar reieșind din proiectul raportului comisiei pe care îl știu eu, astăzi, pur și simplu, se pune cruce pe această temă și nu va fi discutată. Sau noi astăzi votăm în prima lectură și veniți cu careva propuneri, sau noi... soluția e să fie retras înapoi în comisie. Eu aceasta n-o pot face, eu pot doar să renunț la acest proiect de lege, ceea ce nu vreau să fac.

Mulțumesc.

Eu am renunțat? Nu, n-am de gând.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Bine.

Vă mulțumesc.

Domnule Lebedinschi,

Așteptați, văd o întrebare din partea domnului Batrîncea.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da. Vă mulțumesc frumos, domnule Ghilețchi.

Deci înțelegem cu toții că tehnologiile merg înainte și au apărut noile mijloace de comunicare, au apărut noile tehnologii de interceptare și înțelegem cu toții că trebuie să apărăm dreptul cetățeanului la secretul corespondenței și trebuie să protejăm prin lege cetățeanul. Și, bineînțeles, proiectul pe care l-ați propus dumneavoastră, domnule Lebedinschi, vine să răspundă la unele întrebări.

Ceea ce a avut în vedere, probabil, colegul Sergiu Sîrbu este ca acest proiect să devină unul multiaspectual, profund ș.a.m.d., cu ce noi cu toții cădem de acord și sîntem de acord. Și de aceea propunerea este ca să exprimăm voința politică, să demonstrăm că această problemă a interceptărilor ilegale există, inclusiv în Messenger-urile acestea noi, cum este WhatsApp și altele și urmează să găsim, mă rog, procedura legală cum să combatem acest fenomen.

Și de aceea dacă noi, într-adevăr, dorim acest lucru, propunem, domnule Sergiu Sîrbu, să votăm în prima lectură și în cadrul pregătirii proiectului către a doua lectură să-l îmbunătățim, să-l facem mai bun și cu tot profesionalismul manifestat de dumneavoastră să-l facem în așa fel ca să corespundă cerințelor oamenilor.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc, domnule Batrîncea, pentru acest apel.

Domnule Lebedinschi,

Nu mai sînt întrebări în adresa dumneavoastră.

O invit la tribuna centrală pe doamna Apolschii pentru a prezenta raportul Comisiei juridice, numiri și imunități pe marginea acestui proiect de lege.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc.

Stimate domnule Președinte al ședinței,

Onorat Plen,

Comisia a examinat acest proiect de lege. Despre obiectul acestuia s-a expus unul dintre autori.

La examinarea proiectului de lege, comisia constată că articolul 30 din Constituție garantează secretul scrisorilor, telegramelor și al altor trimiteri poștale, al convorbirilor telefonice și al celorlalte mijloace legale de comunicare. Totodată, Constituția reglementează posibilitatea derogării de la această prevedere atunci când această derogare este în interesele securității naționale, bunăstării economice, ordinii publice și în scopul prevenirii infracțiunilor.

Conform redacției actuale a articolului 178 din Codul penal, pentru a putea fi susceptibilă de răspundere penală, violarea dreptului la secretul corespondenței trebuie să fie efectuată cu încălcarea legislației.

Astfel, prin excluderea textului „cu încălcarea legislației”, așa cum propune stimatul autor, de la alineatul (1) articolul 178, sub incidența răspunderii penale vor cădea inclusiv persoanele din cadrul organelor Poliției și a altor instituții abilitate care vor acționa în condițiile prevederilor legale stabilite de Codul de procedură, Legea privind activitatea specială de investigații ș.a.

De asemenea, vreau să zic că Guvernul a opinat că fapta ce se propune a fi incriminată trebuie să fie analizată de autor din perspectiva posibilității calificării acesteia în baza normei prevăzute la articolul 260¹ din Codul penal „Interceptarea ilegală a unei transmisii de date informatice”. Comisia a examinat avizele: Guvernului, Centrului Național Anticorupție, comisiilor permanente și Direcției general juridice.

În rezultatul examinării, proiectul de lege nu a acumulat numărul necesar de voturi. Drept urmare, comisia, așa cum prevede Regulamentul Parlamentului în asemenea situații, propune proiectul nr. 289 din 26 septembrie 2017 spre respingere.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc și eu.

Domnule Batrîncea,

Ați avut ...? Nu. Da, sorry. Înseamnă că aici așa îmi arată eronat.

Doamna Raisa Apolschii:

Eu vreau să menționez, eu nu mă opun în cazul în care Plenul va decide asupra reexaminării, dar eu v-am adus la cunoștință, de fapt, decizia regulamentară a comisiei.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Am înțeles.

Domnule Batrîncea,

Vreți să faceți o propunere, da?

Da, poftim, domnule Batrîncea.

Domnul Vlad Batrîncea:

Totuși, stimați colegi, facem un apel, căci cu toții înțelegem că proiectul este unul actual. Dacă din punctul de vedere al comisiei și al colegilor el urmează a fi încă examinat, urmează a fi îmbunătățit, haideți să nu-l respingem și să-l întoarcem în comisie la reexaminare cu scopul ca el să fie perfecționat.

Doamna Raisa Apolschii:

Eu aș putea să rog atunci când venim cu modificarea Codului penal, totuși să ținem cont și de tot ce ține de aplicarea ulterioară, de poziția Guvernului, pentru că sînt cei care elaborează politici. Și atunci când venim așa altă dată ciopîrțind acel Cod penal, este oleacă ... De fapt, discutăm de toată legislatura, dar nu ne-a mai reușit pînă la urmă, sper măcar la urmă.

Mersi mult.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Batrîncea și stimați colegi din Frațiunea Partidului Socialiștilor,

Dacă dumneavoastră, totuși, ați dori o abordare mai constructivă, cred că ați putea retrage acest proiect, pentru că pînă cînd nu este clară finalitatea lui, cum va arăta el, nu cred că este corect să punem sau să-l votăm în prima lectură. Chiar și atunci cînd votăm un proiect de lege în prima lectură, noi îl votăm cu, să zic așa, finalitatea că el va fi votat în lectura a doua.

În condițiile în care comisia propune să fie respins proiectul, eu nu pot altfel proceda, așa cum doriți dumneavoastră, domnule Țurcan. Dacă vreți, pot pune la vot respingerea, pot pune la vot adoptarea proiectului sau a treia, dacă vă retrageți proiectul ca să-l discutați, să aveți o finalitate, o claritate și apoi să vedem care va fi soarta lui. Acestea sînt propriu-zis aceste trei opțiuni pe marginea acestui proiect de lege. O altă opțiune nu avem.

Domnule Batrîncea,

Poftim.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da, atunci, ne-am consultat cu colegii, nu-l retragem, supuneți-l votului și dacă va fi respins, venim în următoarea legislatură a

Parlamentului cu acest proiect și vom apăra drepturile oamenilor la secretul corespondenței, căci cu toții înțelegem că această problemă există.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc.

Bine.

Doamnă Apolschii,

Da, puteți să vă așezați.

Stimați colegi,

Proiectul nr. 289 a fost prezentat de autori, comisia a prezentat raportul prin care am fost informați că se propune respingerea acestui proiect de lege. De aceea de data aceasta pentru a nu fi, probabil, criticat de cei din stînga mea ... (*Rumoare în sală.*)

Domnule Țurcan,

Dacă ... propuneți-mi, voi face așa cum propuneți dumneavoastră. Pînă la urmă finalitatea contează, nu asta este important.

Vreți să-l pun la vot în prima lectură, așa voi face.

Da. Bine.

Înseamnă că domnul Țurcan vrea să-l punem la vot în prima lectură.

Cine este pentru ca acest proiect să fie votat în prima lectură, vă rog să votați. Vă rog să votați.

Și aș vrea să numărăm voturile în acest caz. Da, rog numărătorii să numere voturile, pentru că avem voturi și în partea dreaptă a ... Și prezența în sală, într-adevăr.

Dați-mi, vă rog... O adresare către numărători să-mi dați numărul de voturi și apoi să vedem care a fost rezultatul.

Trebuie un numărător pe acest sector. Să vedem pe cine, da.

Domnule Olaru,

Dumneavoastră sînteți mai sus acolo, puteți număra voturile în sectorul nr.3? Pentru că nu-l avem pe domnul Mocanu în sală.

Da, rog numărătorii să anunțe prezența în sală mai întîi.

Da, sectorul întîi, vă rog.

Conectați microfonul.

Domnul Mitriuc, da.

Domnul Ghenadi Mitriuc:

Sectorul nr. 1 – 22.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

– 22.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 31.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

– 31.

Si sectorul nr. 3? (*Discuții.*)

Da. Domnule Olaru,

Vă rog, dumneavoastră să...

N u m ă r ă t o r i i:

– 17.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

– 17.

– 17, da...

22, 31, 17, așa. (*Discuții.*)

– 70.

Dar ce rectificare?

Domnule Mitriuc,

Spuneți.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 23.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

– 23.

Da. Domnule Sîrbu,

Vă rog. Tot rectificare văd.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 32.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

– 32.

23, 32, 17. În total 72.

Prin urmare, ne trebuie 37 de deputați ca să fie votat proiectul în primă lectură.

Eu supun votului încă o dată.

Cine este pentru ca acest proiect să fie aprobat în primă lectură, vă rog să votați.

Și rog numărătorii să fixeze numărul de voturi și să anunțați rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 19.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Sectorul nr. 1 – 19.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 0.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Sectorul nr. 2 – 0.

N u m ă r ă t o r i i:

– 8.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Sectorul nr. 3 – 8.

Deci avem 27 de voturi, număr insuficient ca acest proiect să fie votat în prima lectură.

Prin urmare, proiectul nr. 289 a fost respins.

Următorul proiect de lege care este supus... (*Rumoare în sală.*)

Bine. Rectificare. Dacă, domnule Deliu, e nevoie, oricum cu două voturi nu sînt suficiente voturi ca acest proiect să fie votat în prima lectură.

Așa cum am spus, era nevoie de 37 de voturi.

Următorul proiect de lege pe care-l supun dezbaterilor plenului Parlamentului este **proiectul de Lege înregistrat cu nr. 348 din 16 octombrie 2018, este cu nr. 4 pe ordinea de zi.** Este un proiect de lege înregistrat de un grup de deputați.

Va prezenta proiectul deputatul Serghei Sîrbu.

Poftim, domnule Sîrbu.

Domnul Serghei Sîrbu:

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Onorat Parlament,

Scopul proiectului de lege constă în asigurarea aplicării corecte și uniforme a normelor legale ce reglementează condițiile aplicării arestului preventiv.

Țin să aduc la cunoștință că în luna iulie au fost operate mai multe modificări, inclusiv la Codul penal, la *Codul de procedură penală*.

Astfel, alineatul (1) ... articolul 185 prevede că „Arestarea preventivă reprezintă o măsură excepțională și se dispune doar atunci când se demonstrează că alte măsuri nu sînt suficiente pentru a înlătura riscurile care justifică aplicarea arestării și în cazul infracțiunilor care au fost săvîrșite fără aplicarea constrîngerii fizice sau psihice, nu s-au soldat cu cauzarea de prejudicii vieții și sănătății persoanei sau nu au fost săvîrșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală, învinuitul, inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii.”

Cu regret, constatăm că redacția prezentului alineat produce anumite confuzii la aplicabilitatea instituției arestului preventiv de către organele competente, nefiind clar dacă pentru neaplicarea arestului preventiv urmează a fi întrunite doar unele condiții sau condițiile cumulativ.

Astfel, prin proiectul de lege se propune completarea articolului 185 cu un nou alineat (3¹) care va expune mai clar și exhaustiv condițiile cumulative în cazul cărora nici într-un caz nu poate fi aplicat arestul preventiv.

Reglementările din proiectul de lege vor avea un impact social scontat prin reducerea numărului de cazuri de aplicare a arestului preventiv care trebuie să rămîină o măsură excepțională.

Drept urmare, întru asigurarea aplicării corecte a legii și evitarea încălcărilor drepturilor fundamentale ale omului, solicităm respectuos susținerea acestui proiect.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc.

Domnule Sîrbu,

Sînt întrebări în adresa autorilor.

Domnul Adrian Lebedinschi.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Vă mulțumesc.

Domnule Sîrbu,

Eu, de fapt, vreau să atrag atenția la punctele 3 și 4 din alineatul (3¹) pe care-l propuneți dumneavoastră. Arestul preventiv nu se aplică dacă infracțiunea nu s-a soldat cu cauzarea de prejudicii vieții și sănătății persoanei și dacă nu a fost săvârșită de un grup criminal organizat.

Dumneavoastră credeți că anume formularea aceasta... dumneavoastră excludeți că anume aceste persoane nu vor fi arestate?

După părerea mea, din contra, dumneavoastră impuneți că doar în astfel de cazuri să fie persoanele eliberate când ei numai dacă nu au săvârșit o infracțiune de către un grup criminal organizat.

Eu înțeleg.

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule deputat...

Domnul Adrian Lebedinschi:

Nu, dar cum îi textul făcut. Noi vorbim de text. Noi nu vorbim de esență.

Domnul Serghei Sîrbu:

Domnule deputat,

Anume pentru ca să nu existe astfel de interpretări greșite și am venit cu această propunere, alineat nou, condiții cumulative, situațiile în care nici într-un caz să nu poată fi aplicat arestul preventiv, chiar și ca măsură excepțională.

Astăzi, arestul preventiv poate fi aplicat doar ca măsură excepțională și doar în cazul în care organul de urmărire penală demonstrează că nu există alte posibilități și alte măsuri preventive pentru a asigura. Doar excepțional.

Noi am venit cu condiții suplimentare. Nici în cazuri excepționale, chiar dacă nu sînt altele, nu poate fi aplicată măsura arestului preventiv.

În cazul în care... și cumulativ condițiile: învinuitul sau inculpatul și-au recunoscut vina, infracțiunile, sînt infracțiuni nonviolente, nu s-au soldat cu prejudicii vieții și sănătății și nu sînt făcut... nu sînt comise de persoane participante sau săvârșite într-un grup criminal organizat, să știți că această normă vine să restrîngă și mai mult posibilitatea de a solicita arestul preventiv.

Și să știți că am consultat și coordonat inclusiv cu experții și cu practicienii în domeniu, care au fost de acord că anume așa redacție va fi una mai benefică și nu va permite anumite abuzuri.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mai aveți o întrebare, domnule Lebedinschi?

Da, poftim, a doua întrebare.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Spuneți, vă rog, dar cum o să procedați dumneavoastră în cazul când unul din participanți în aceste grupări criminale a dat acceptul, a încheiat acord de recunoaștere a vinovăției și a început conlucrarea cu organele de drept?

În așa caz cum o să faceți dumneavoastră?

Domnul Serghei Sîrbu:

În așa caz, domnule deputat, există posibilitatea de a schimba măsura preventivă și avocații în permanență, regulat solicită instanței de judecată schimbarea măsurii preventive și dacă vor fi aceste condiții întrunite, atunci instanța de judecată va fi obligată să-i schimbe măsura preventivă în una neprivativă.

Și sper să înțelegeți. Sînteți și avocat în suflet. De aceea sper că veți vota acest proiect, care vine să apere drepturile omului.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc.

Mai aveți ceva, o precizare, domnule Lebedinschi?

Ultima, haideți, da.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Anume din acest considerent eu și vin, să vă explic dumneavoastră că impuneți obligatoriu, măcar un punct dintr-acestea dacă este încălcat, dumneavoastră nu puteți să eliberați persoanele de sub arest.

Domnul Serghei Sîrbu:

Nu este adevărat.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Cum nu-i adevărat?

Domnul Serghei Sîrbu:

Nu este adevărat.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Arestul preventiv nu se aplică doar în cazurile astea.

Domnul Serghei Sîrbu:

Nu manipulați, domnule deputat. Nu manipulați. O țară întreagă vede cum spuneți minciuni și manipulați în fața țării.

Nu manipulați. Nu este adevărat. (*Rumoare în sală.*)

Nu este adevărat.

Eu vreau să citiți atent tot articolul 185 și dumneavoastră știți mult mai bine poate ca mine cum se aplică legislația ... procedura penală.

Articolul 185 are vreo 6 alineate cel puțin și sînt foarte multe condiții. Alineatul (3) este doar o singură condiție, un element și el nu poate fi aplicat separat de alte elemente care prevăd expres că arestul este măsură excepțională și instanța, și organul de urmărire penală trebuie să motiveze foarte eficient de ce trebuie să fie aplicată această măsură. Acest alineat vine ca un supliment, ca să nu existe altfel de abuzuri.

Vă rog frumos să nu manipulați. Dacă nu există o astfel de condiție, nu înseamnă că persoana va fi arestată. De unde ați luat chestia asta?

Alineatul are complet alt scop, nici într-un caz să nu fie aplicată măsura preventivă în cazurile existenței acestora și el urmează a fi aplicat cumulativ și cu alte articole din Codul de procedură penală, articolul 185.

Și-mi pare foarte rău că, în calitate de avocat care pretinde să fie un bun apărător al drepturilor omului, sînteți împotriva și manipulați în acest sens.

De aceea nici nu vreau să... adresa dumneavoastră... (*Discuții.*)

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Sîrbu,

Nu reacționați așa. Sînteți autor al unui proiect de lege care trebuie să inspire încredere din partea deputaților.

Domnule Țurcan,

Poftim, dumneavoastră aveți întrebare.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da. Vă mulțumesc.

Eu cred că scopul și trebuie dumneavoastră să-l recunoașteți... scopul de bază al acestui proiect este încercarea de a corecta greșeala, care a fost adoptată de către dumneavoastră în luna iulie. Asta a fost introducerea în legislația procedurii penale unui atavism juridic din timpurile lui Beria, cînd aplicarea arestului era motivată prin faptul dacă recunoaște sau nu recunoaște vina și acum încercați să reparați. Dar imposibil de reparat, deoarece... deoarece dumneavoastră aici foarte clar ați spus că trebuie să fie pentru neaplicarea arestului cumulativ 3 condiții, inclusiv învinuitul a recunoscut vina. Dar dacă n-a recunoscut?

Domnul Serghei Sîrbu:

Dacă nu a recunoscut vina, stimate domnule deputat, sînt alte alineate ale acestui articol, care prevăd procedura. Chiar dacă el nu a recunoscut vina, dar sînt întrunite alte condiții ce ține de măsură excepțională, atunci instanța de judecată urmează să analizeze foarte atent

și să aplice toate celelalte măsuri preventive, și dacă nu sînt temeiuri pentru arest preventiv, atunci nu va fi arest preventiv. (*Gălăgie în sală.*)

Dar noi vorbim aici despre fiecare caz individual. Noi nu putem să vorbim aici... la o normă legală, despre un caz individual, care ipotetic ar putea să existe. Noi menționăm cazuri în care categoric nu poate fi aplicat arestul preventiv, deoarece astăzi noi nu avem astfel de cazuri și se interpretează fiecare dată ca măsură excepțională.

Este vorba despre infracțiuni nonviolente, în mare parte este vorba despre măsuri... încălcări economice, care nu este nici un sens să existe arest preventiv în acest context.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Țurcan,

Dumneavoastră mai aveți o întrebare, înțeleg, da?

Domnul Sîrbu...

Domnule Pistrinciuc,

O să vă ofer microfonul în curînd.

Haideți, domnule Țurcan, dacă mai aveți o întrebare sau precizare.

Domnul Vladimir Țurcan:

În primul rînd, o precizare. Această modificare din luna iulie a fost criticată dur de către partenerii voștri din Europa, foarte dur.

Mai mult decît atît, anume datorită acestui fapt că, în dependență de faptul dacă recunoaște sau nu, a fost aplicat excesiv arestul preventiv, Moldova a fost nu o dată deja condamnată de către CEDO. Și ceea ce este aici, de fapt, va fi un temei pentru a prelungi această practică vicioasă.

Domnul Serghei Sîrbu:

Nu este adevărat, vă rog frumos să nu manipulați. Categoric nu este adevărat.

Domnul Vladimir Țurcan:

... Este adevărat, domnule Sîrbu.

Domnul Serghei Sîrbu:

... Manipulați deliberat întreaga societate.

Domnul Vladimir Țurcan:

A doua întrebare.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Sîrbu,

Eu vă rog să lăsați autorul să... sau deputatul să pună întrebarea și apoi dumneavoastră răspundeți.

Domnul Serghei Sîrbu:

Păi întrebare, dar nu manipulare.

Domnul Vladimir Țurcan:

A doua întrebare. Dacă țineți minte cine a fost autorul celui proiect de lege din luna iulie și dacă a fost Guvernul, atunci spuneți, vă rog: dar în cazul dat, este avizul Guvernului?...

Eu mă uit că acest proiect este înregistrat pe data de 6 octombrie.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Poftim, domnule Sîrbu, răspundeți.

Domnul Serghei Sîrbu:

Da, noi, într-adevăr, la comisie am decis să promovăm acest proiect de lege în regim de urgență, anume din cauza că ține de respectarea drepturilor fundamentale ale omului și pentru a nu avea aplicabilitate greșită, care poate afecta anumite drepturi fundamentale, este vorba de o precizare, noi nu avem nevoie de avize suplimentare pentru a face astfel de precizări. Și sperăm foarte mult să fie votat în primă și în a doua lectură astăzi.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc.

Domnule Țurcan,

Dacă mai aveți o întrebare. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Domnul Vladimir Țurcan:

Nu, întrebare eu deja n-am, dar am o precizare. Dumnealui așa și nu mi-a răspuns cine a fost autorul și dacă există avizul, deoarece, încă o dată repet: această prevedere care pune aplicarea arestului în dependență de faptul dacă recunoaște sau nu...

Domnul Serghei Sîrbu:

Nu este adevărat, nu este adevărat.

Domnul Vladimir Țurcan:

... este una absolut greșită.

Domnul Serghei Sîrbu:

Nu este adevărat. Nu pune această prevedere în acest sens.

Domnul Vladimir Țurcan:

Domnule Sîrbu,

Ca un sfat pentru un jurist tânăr, începător, vă sfătui: în genere, excludeți din Codul de procedură penală ceea ce ține de motivul pentru aplicarea arestului: recunoaște sau nu recunoaște vina.

Domnul Serghei Sîrbu:

Ceea ce propuneți dumneavoastră, doriți să nu avem în general temeuri, astfel ca... să poată să fie aplicat arest preventiv absolut pentru toți. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Autorul proiectului de lege a fost majoritatea parlamentară... care a fost susținut și de Guvern. Conceptul a fost susținut, conceptul nu a fost schimbat, doar că venim cu aceste precizări.

Repet, dacă noi nu vom menționa aceste temeuri, atunci vor exista posibile abuzuri și posibile aresturi preventive, indiferent de situație, noi ne dorim să limităm la maximum arestul preventiv în anumite circumstanțe expres descrise. Invers, noi limităm și nu vom permite arestarea preventivă în cazurile date... nonviolente și multe altele.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumim.

Următoarea întrebare din partea domnului Vreamea.

Domnul Igor Vreamea:

Mulțumesc.

Eu vreau, în calitate de coautor, să intervin... cu câteva clarități. Deci în primul rând, dacă se permite, în primul rând, nu trebuie să vorbim că vinovăția sau recunoașterea vinovăției este pusă sau nu la baza arestului, din simplul motiv că legea penală...

Domnule Țurcan,

... legea penală și pînă acum și procesual-penală are așa instituții, care... acorduri de recunoaștere a vinovăției. Atunci spuneți-mi: și aceea este ilegală sau nu trebuie să existe? (*Voce nedeslușită din sală.*)

De ce... dar nu-i vorba... în genere, ține de aplicarea pedepsei în general. Acordul de recunoaștere a vinovăției dacă există, atunci, ca finalitate, are aplicarea unei sancțiuni mai blînde decît cea prevăzută de norma penală. Exact și în acest caz, noi oferim o circumstanță atenuantă în ceea ce privește aplicarea măsurii preventive sub formă de arest, în cazul cînd cumulativ,... adică pe lîngă faptul că recunoaște sau nu vinovăția, mai sînt și 3 alte condiții suplimentare. (*Rumoare în sală.*) (*Voce nedeslușită din sală.*)

Acum... Nu. Deci dumneavoastră... aici e vorba... Noi, dacă vreți, intrăm în termeni pur juridici... ce ține de legislația procesual-penală, eu aș porni de la alineatul (1) și dacă vorbim de spiritul legii, acea modificare pe care noi am operat-o astă vară, vreau să vă zic că este exact în același conținut... același conținut este păstrat și acum.

Pur și simplu, la noi legea nu se aplică cu bună-credință și toate părțile implicate într-un proces penal încep să tragă cum vor ei sforile,

adică interesele-s diferite ale părților... unu-i învinuit și unul îl apără și, respectiv, Procurorul... apărătorul îs pe poziții diferite și, ca să excludem interpretările inutile, noi am decis să dăm o altă redacție acestei modificări astfel, ca să nu fie posibil... și am spus: iată 4 condiții, dacă sînt cumulativ constatate, atunci nu va fi aplicat arestul nici într-un caz. (*Rumoare în sală.*)

Alineatul (1), uitați-vă, dacă nu este respectată una din aceste condiții, respectiv, nu poate fi aplicat alineatul (3¹), dar puteți face apel (*voce nedeslușită din sală*) la alineatul (1) articolul 185, care spune că în anumite condiții, care sînt enunțate acolo, poate fi și deja e la latitudinea instanței de judecată de a aplica sau nu aplica sancțiunea... măsura preventivă sub formă de arest preventiv.

Eu de ce spun... noi acum vorbim în termeni juridici, încercăm să-i ducem în eroare pe cei care nu sînt... nu țin de competența legislației procesual-penale, cu toate că știm că, într-adevăr, se aduce o plusvaloare în sensul cum redactăm noi acum.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc, domnule Vremea.

Domnule Pistrinciuc,

Poftim.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Chiar vă mulțumesc pentru clarificare, fiindcă ea exact arată ceea ce spunea domnul Țurcan acum.

Noi am avut protestele avocaților, un unicat în Uniunea Europeană cînd mai și grevă am avut, care au spus foarte clar că din 100 de cazuri, în 99, 98 de cazuri de apel, cînd ei contestă arestul preventiv, se menține această decizie, inclusiv această motivație a arestului preventiv – recunoașterea vinovăției.

Doi la mîină. Noi avem săptămînal cazuri, lunar cazuri la CEDO... ziceți că manipulez, asta-i... anume pe arestul preventiv.

Trei la mîină. Dumneavoastră spuneți acum în mod clar că dacă se mențin toate 3 condiții, atunci el poate fi (*gălăgie în sală*) privat... sau 4, pardon, 4 condiții.

Întrebarea mea este: dar ce facem cu prezumpția nevinovăției, dacă el nu recunoaște vina, dar întrunește celelalte 3 condiții, ce se întîmplă în cazul ăsta, domnule Sîrbu? Ce se întîmplă cînd nu există prezumpția nevinovăției? Și asta e o problemă pentru voi, fiindcă dacă vă uitați ce se întîmplă în societate, nu vă uitați în presă, vorbiți cu avocații, vorbiți cu judecătorii (care mai vor să vorbească, în genere) și o să vedeți, de fapt, că fiecare al doilea cetățean... ce se întîmplă în centrele raionale, în altă parte, arestul preventiv este folosit ca o pîrghie de a face dosare, dosare

necalitative... l-au pus în arest, l-au ținut 2, 3 luni de zile și hai dă cu subsemnatul că-ți recunoști vina. Asta nu este stat de drept.

Ce se întâmplă cu prezumția nevinovăției? Dacă dumneavoastră îi spuneți în mod expres că el poate fi eliberat doar dacă recunoaște vina.

Domnul Serghei Sîrbu:

Dumneavoastră ați terminat?

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Da.

Domnul Serghei Sîrbu:

Pot să răspund?

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Exact. Dar vă contraziceți cu domnul Vreimea, fiindcă el a spus diferit de ce ați spus dumneavoastră.

Domnul Serghei Sîrbu:

Eu vă rog frumos să mă priviți în ochi direct, domnule Pistrinciuc, ca să vă răspund la întrebare. Eu vă rog să mă priviți în ochi, deoarece astăzi dumneavoastră, după actul eroic în care ați arătat spatele integrării europene, eu văd că sînteți și un expert în drept procesual-penal.

Haideți să vă răspund: ce ține de întrebarea dumneavoastră, eu văd că nu ați înțeles absolut nimic ce înseamnă „arestul preventiv”. (*Gălăgie în sală.*)

Stimați colegi,

Iarăși... eu vă rog frumos să mă priviți în ochi, domnule Pistrinciuc, și nu roșiți. (*Rîsete în sală.*) Arestarea preventivă... nu, nu roșiți, deoarece eu văd că atunci cînd manipulați, începeți a roși. Arestarea preventivă este o măsură excepțională. Vă răspund. Arestarea preventivă este o măsură excepțională, ea nu poate fi aplicată oricînd. Noi avem mai multe măsuri preventive în Republica Moldova. Și ea poate fi aplicată doar atunci cînd se demonstrează că alte măsuri nu sînt suficiente pentru a înlătura riscurile care justifică aplicarea arestării.

Domnule Pistrinciuc,

Păcat, să fi fost poate un jurist, știți foarte bine că articolul 185 are mai multe alineate. Alineatul (2) prevede cînd poate fi aplicată arestarea preventivă. Ea poate fi aplicată doar în cazurile și în condițiile prevăzute de articolul 176 al Codului de procedură penală. Și doar luînd în considerare dacă, atenție! deoarece sînt mai multe condiții, că ați manipulat doar cu una – „dacă învinuitul/inculpatul nu are loc permanent de trai în Republica Moldova”, unu. Doi – „dacă învinuitul/inculpatul a încălcat condițiile altor măsuri preventive aplicate în privința sa ori a încălcat ordonanța de

protecție în cazul violenței în familie. Există probe suficiente asupra faptului că învinuitul/inculpatul aflându-se în libertate prezintă un risc iminent pentru securitatea și ordinea publică”.

Mai departe, motivele prevăzute la alineatul (2) punctul 1 pot fi luate în considerare „în cazul în care învinuitul/inculpatul a refuzat să comunice locul permanent de trai”.

Mai mult decât atât, alineatul (3) atenție! „la soluționarea chestiunii privind arestarea preventivă, judecătorul de instrucție sau instanța de judecată are obligația să examineze prioritar oportunitatea aplicării altor măsuri preventive neprivative de libertate, apoi a celor alternative arestului preventiv și să respingă categoric demersul privind aplicarea arestului preventiv atunci când acesta nu este motivat suficient sau dacă motivele invocate nu sînt susținute prin probe care confirmă temeiurile rezonabile de aplicare. Judecătorul de instrucție sau instanța de judecată are dreptul să dispună oricare altă măsură preventivă prevăzută la articolul 175”.

Domnule Pistrinciuc,

Alineatul (3¹) care deja există astăzi, și noi venim doar să completăm, prevede că „arestarea preventivă nu se aplică, iar persoana față de care aceasta s-a aplicat se eliberează din arest cu sau fără aplicarea altei măsuri preventive, în cazul depunerii cauțiunii pe un șir de articole”. De asemenea, există prevedere care stipulează că orice arestare preventivă trebuie să fie justificată suficient, astfel pentru a înlătura riscurile ce au servit temei pentru aplicarea acestor arestări preventive.

Domnule Pistrinciuc,

Iată, uitați-vă, cîte condiții suplimentare deja există în legislație, introduse și în luna iulie, care obligă judecătorul de instrucție să motiveze fiecare încheiere sau fiecare decizie de arestare preventivă.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, bine, domnule Sîrbu, haideți că timpul trece.

Domnule Sîrbu.

Domnul Serghei Sîrbu:

Această prevedere este suplimentară la ceea ce deja există. Și dacă nu există o condiție de aici, judecătorul, oricum, va fi obligat să respecte toate celelalte condiții pe care deja eu le-am enumerat din articolul 185.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Sîrbu,

Vă mulțumesc.

Domnul Serghei Sîrbu:

Noi am propus suplimentar...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Sîrbu,

Domnule Sîrbu,

Ascultați-mă pe mine, eu conduc ședința.

Vă rog frumos.

Deoarece domnul Pistrinciuc a făcut referință la domnul Vreamea și domnul Vreamea am văzut că vrea să răspundă. Da, da, eu vreau ca domnul Vreamea să răspundă, apoi dacă domnul Pistrinciuc mai are o întrebare.

Poftim, domnule Vreamea.

Domnul Igor Vreamea:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Vreau să fac referință la ceea ce s-a întrebat referitor la prezumția nevinovăției. Vreau să vă zic că arestul preventiv, în calitate de măsură de asigurare în procesul penal, se aplică sau mandatul se eliberează doar de către instanța de judecată.

Ceea ce vedem noi în Constituția Republicii Moldova referitor la prezumția nevinovăției se vorbește despre faptul că nimeni nu poate fi declarat vinovat decât dacă vinovăția lui, în mod legal, în cursul unui proces judiciar a fost dovedită. Respectiv, nimeni nu va putea pune la bază eliberarea mandatului fără o instanță de judecată. Vine acuzatorul sau cel care pretinde, solicită eliberarea mandatului de arest... adică ofițerul de urmărire penală trebuie obligatoriu să facă demersul respectiv instanței de judecată. Și instanța de judecată analizând toate aspectele ce țin de faptă, de făptuitor, de latura subiectivă și de alte elemente, ia decizia. Și în cazul când constată cumulativ prezența acelor elemente sau celor 4 condiții despre care noi vorbim acum, el nu va putea lua o altă decizie decât respingerea demersului persoanei care solicită eliberarea mandatului de arest. Iată care e... și prezumția nevinovăției nu are de suferit, fiindcă instanța de judecată va analiza toate aceste aspecte ce țin și de vinovăție.

Același moment l-a menționat domnul Sîrbu referitor la cauțiune. În cazul când persoana plătește acea cauțiune, el obligatoriu este eliberat de sub arest preventiv, atunci nu este încălcare? Aici o modalitate de eliberare este inclusiv condiția de recunoaștere a vinovăției, pe lângă altele. Acolo o singură condiție deja îl eliberează, fără a ține cont de alte circumstanțe. Aici noi am pus 4 condiții cumulative, pe lângă vinovăție încă 3. *(Voce din sală.)*

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumim.

Domnule Vreamea.

Domnul Igor Vreamea:

Cumulative... nu, domnule Pistrinciuc, aici e expres spus: dacă sînt îndeplinite cumulativ condițiile acestea 4. Adică una dacă lipsește, nu poate fi vorba despre aplicarea acestui alineat. Poate fi vorba despre... eu doar am spus.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Am înțeles.

Stimați colegi,

Stimați colegi,

Vă rog frumos.

Domnule Vreamea,

Eu cred că e suficient de clar explicat. Evident, există dezacorduri cu această argumentare.

Dacă domnul Pistrinciuc mai are o întrebare la această temă.

Poftim, domnule Pistrinciuc.

Domnul Vadim Pistrinciuc:

Eu am o clarificare. Tot am încercat să mă uit la dumneavoastră în ochi, domnule Sîrbu, dar dumneavoastră i-ați coborît și ați început să citiți Codul penal, ca mare jurist.

Problema în ce constă? Și abstractizați-vă că vorbesc eu. Aveți colegi avocați, aveți demersul Baroului avocaților din Republica Moldova, aveți un caz că ei au început să protesteze, articole ș.a.m.d., în care ei atenționează asupra acestui fapt grav, că arestul preventiv este folosit pentru a face aceste dosare, omul să recunoască. Asta e toată chestia.

Eu sînt absolut de acord cu domnul Țurcan: dacă vreți, într-adevăr, să aduceți o reglementare aici, scoateți aici recunoașterea ca una din cele 4 condiții cumulative și asta va fi, într-adevăr, uman și va fi corect, și va fi legal, și vom avea mai puține... voi veți fi mai mult respectați, inclusiv de breasla avocaților și de cei care trebuie să stea în rînd la CEDO ca să primească o despăgubire.

Abstractizați-vă de politică, fiindcă e o chestie destul de gravă.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Am înțeles.

Domnule Pistrinciuc,

Vă mulțumim.

Stimați colegi,

Nu mai văd întrebări din partea deputaților.

Domnule Sîrbu,
Puteți să luați loc.

O invit la tribună pe doamna Apolschii pentru a prezenta raportul comisiei.

Domnul Serghei Sîrbu:

Doar o precizare pentru domnul Pistrinciuc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Sergiu,

Eu cred că e suficient, pentru că, de altfel, iarăși, o să provocăm alte reacții din sală.

Doamnă Apolschii,
Poftim.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc, domnule Președinte al ședinței.

Stimați colegi,

Comisia a examinat proiectul de Lege nr. 348 din 16 octombrie 2018 pentru modificarea Codului de procedură penală.

Proiectul, așa cum a menționat domnul Sîrbu, are scop asigurarea aplicării coerente și uniforme a normelor legale ce reglementează condițiile aplicării arestului preventiv de către organele abilitate.

Astfel, autorii... s-a propus, așa cum s-a menționat, completarea acestuia cu un nou alineat (3¹).

În rezultatul examinării, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul majorității, a decis să propună examinarea și adoptarea de către Parlament a proiectului de Lege nr. 348 din 16 octombrie 2018 în prima și a doua lectură.

Eu vreau să menționez pentru plenul Parlamentului că în toată disputa aceasta probabil că s-a omis să se spună că, de fapt, este ... nu facem altceva nimic decât să precizăm pentru o aplicare coerentă, să nu fie loc de interpretare a normei respective. N-am făcut mai mult nimic. Este o precizare la proiectul sau la legea anterior adoptată în iulie 2018.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Apolschii,

Da, stați că sînt întrebări.

Domnul Adrian Lebedinschi are o întrebare.

Domnul Adrian Lebedinski:

(*Rîde.*) Eu îmi cer scuze de reacție.

Doamnă Apolschii,

Eu vă rog frumos să vă aduceți aminte perioada cînd dumneavoastră erați judecător și închipuiți-vă că vine la dumneavoastră ca să vă solicite mandat de arest asupra unei persoane care a comis o excrocherie, a încheiat acord de recunoaștere a vinovăției și e vorba de sustragerea a cîteva miliarde sau a cîteva milioane de lei. El nu a omorît pe nimeni, el n-a aplicat forța, el nu-i membru al grupării criminale, el nu a influențat, n-a aplicat constrîngerea fizică și psihică asupra nimănui, cum o s-o închideți dumneavoastră, cum o s-o arestați dumneavoastră pe această persoană?

Dumneavoastră, de fapt, îi dați temei lui Șor să nu fie închis. În caz dacă se întîmplă ceva acum și el va fi arestat de către Curtea de Apel, dumneavoastră n-aveți cum să-l închideți pe dînsul, deoarece dumneavoastră expres excludeți: doar dacă el l-a omorît pe cineva, dacă a aplicat violența fizică și dacă n-a recunoscut vina. Dacă persoana nu-i vinovată, dumneavoastră nu-l puneți obligatoriu.

Închipuiți-vă dumneavoastră, iată dumneavoastră sînteți acum, reveniți înapoi cînd erați judecător, cum o să aplicați dumneavoastră arestul unei persoane astfel? Dar pericolul eminent că el va evada din țară. Mai ales este Transnistria, poftim, du-te unde vrei.

Doamna Raisa Apolschii:

Mulțumesc.

Eu cu mult drag îmi aduc aminte perioada cînd am fost judecător și chiar mă mîndresc cu faptul că am fost judecător. Dar vreau să vă zic că dumneavoastră încercați să vă axați pe această precizare că o aducem astăzi în Codul de procedură penală, pe cînd uitați de prevederile articolului ce vizează arestul preventiv. Deci este o situație în care dacă cumulativ aceste condiții sînt întrunite, arestul preventiv este expres indicat „nu se aplică”. Asta nu ar însemna că dacă sînt alte motive de alt ordin, care influențează asupra aplicării măsurii de reprimare în calitate de arest, ceea ce vizează articolul 178, avem articolul 185, atunci care-i problema?

Noi acum facem o precizare și toți au omis, nu știu intenționat sau așa poate din neatenție, tot la ce se reduce acest proiect cumulativ. Dar spețiile cred că noi n-o să le hotărîm cu dumneavoastră, domnule Lebedinski, aici, nu? Sînt săli de ședință, aveți toată libertatea.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc, doamnă ...

De procedură, domnule Stati, poftim.

Domnul Sergiu Stati:

Mulțumesc.

Domnule Președinte,

Dat fiind că deja ne-am pornit ca să facem al șaselea cerc despre una și aceeași, respectiv, s-a ajuns la aceea că se discută interminabil în niște termeni foarte speciali, deci eu propun 108 să aplicăm. Deci ca să meargă în comisie, pentru lectura a doua sînt juriști o grămada în Parlament, lasă să se așeze și să discute.

Mersi.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc, domnule Stati.

Deoarece era procesul adresării întrebărilor de către domnul Lebedinschi, aș vrea ca domnul Lebedinschi să-și finalizeze întrebarea, după care voi veni cu solicitarea dumneavoastră.

Da, poftim, domnule Lebedinschi.

Domnul Adrian Lebedinschi:

În calitate de precizare.

Doamnă Apolschii,

Dumneavoastră prin aceste modificări excludeți posibilitatea, în general, să aresteze persoana dacă ea cumulativ are acești patru indici. Dumneavoastră nicicum n-o să puteți să o arestați.

Doamna Raisa Apolschii:

Și nu considerați că sînt situații în care, poate, este exact așa de procedat? De ce așa luați ... arestul, cei care strigați că lumea protestează împotriva aresturilor, nu știu ce. Iată este o situație în care obligă instanța să nu aplice arestul preventiv. Care este problema? Sînt o sumedenie de prevederi care, de fapt, permit instanței de judecată în cazul apariției unor circumstanțe speciale să aplice acel arest. Noi putem discuta pînă la infinit. Dumneavoastră aveți poziție, eu am înțeles-o, eu v-am spus poziția proiectului. Dar mie mi se pare că intenționat cumva se încearcă de-a omite cuvîntul și de-a înțelege că, de fapt, acest elemente sînt necesare de a fi cumulative și nu trebuie să rupem în cazul dacă o să fie așa, dar primul element nu este.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Am înțeles.

Doamna Raisa Apolschii:

Asta este, pur și simplu, o dorință de a induce oamenii care, poate, mai puțin sînt inițiați ...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da, cunosc, cunosc.

Doamna Raisa Apolschii:

... în materia Codului de procedură penală.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Stimați colegi,

Știu că a fost propunerea de procedură, dar, totuși, sîntem în procesul adresării întrebărilor de către deputat.

De aceea, domnule Lebedinschi, eu cred că răspuns dumneavoastră ați primit la întrebările pe care le-ați adresat, chiar dacă nu sînteți satisfăcut. Păi, două ați adresat, domnule Lebedinschi.

Bine, ultima întrebare, domnule Lebedinschi. Dar, haideți, pentru că avem și niște oaspeți importanți în sală, eu vreau să fac un anunț special, dar încheiați dumneavoastră întrebarea, după care voi face acest anunț.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Vă mulțumesc.

Doamnă Apolschii,

Eu înțeleg, undeva dumneavoastră sînteți pusă în situația că trebuie să mențineți hotărîrea care a fost ieri adoptată la comisie. Dar, stimați colegi, dacă noi astăzi adoptăm în două lecturi această redacție, noi peste ... eu cred că n-o să treacă o lună de zile, noi o să avem alt proiect de lege prin care o să trebuiască să anulăm aceasta. Deoarece noi nu avem avizul Procuraturii, noi n-avem avizul Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție. Deoarece, de fapt, prin această prevedere, Centrul Național Anticorupție n-o să poată să meargă la risc cu nici o persoană.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Lebedinschi,

Aceasta nu este întrebare, dar este mai mult o luare de cuvînt deja. Deci eu am dat microfonul ca să adresați întrebări.

Doamna Raisa Apolschii:

Domnule Președinte,

O secundă. Eu chiar vroiam să fac o precizare, știți că mă doare atunci cînd se aruncă așa în Comisia juridică. Este adevărat, noi astăzi nu avem avizul, noi n-am solicitat, pentru că acest proiect de lege vine cu o precizare la proiectul sau la legea care a fost adoptată în iulie. Pentru că s-a înțeles că la modul practic nu este o înțelegere cum coerent se aplică acest articol, fiecare îl tălmăcea în felul său. Noi n-am făcut nimic altceva.

Avînd inițial adoptarea primei legi ce vizează această normă și avizul Procuraturii, și al cui vreți, că acum cu cîte mai multe avize, înțeleg, cu atît e mai bun proiectul, că asta, de fapt, în lipsă de argumente, este la bază.

Dar vreau să vă spun că nimic altceva nu s-a făcut, stimați colegi, credeți-mă, decît s-a precizat. Cuvîntul „cumulativ” a apărut și s-a aranjat în mod coerent care elemente sînt necesare cumulative în asemenea situații, atît.

Și lumea trebuie să înțeleagă că nu s-a făcut ... că s-a prezentat acest proiect de lege ca nu știu ce intenție de, Doamne ferește, răsturnare de situație.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Doamnă Apolschii,

Vă mulțumesc.

Cred că este suficient de clar.

Stimați colegi,

Domnule Țurcan,

Uitați-vă, de procedură am o propunere, vreau să supun votului. A venit propunerea, în baza articolului 108, să încheiem dezbaterile pe marginea acestui proiect de lege.

Cine este pentru încheierea dezbaterilor, vă rog să votați.

Mulțumesc.

Majoritatea celor prezenți în sală au votat pentru încheierea dezbaterilor.

Acum dați-mi voie să fac un anunț. Noi o avem în vizită în Republica Moldova pe doamna Președintă a Adunării Parlamentare NATO, Parlamentul Republicii Moldova are o delegație la această Adunare Parlamentară, de aceea dați-mi voie să o salut în mijlocul nostru pe doamna Rasa Jukneviciene, sper că am pronunțat corect, și delegația care este împreună aici. (*Aplauze.*)

Iată îl vedeți și pe domnul Ghimpu. El deși e de al nostru, dar a trecut deja la NATO acolo și-i spunem și lui un bun venit aici, în Parlamentul Republicii Moldova. Oricum vă salutăm.

Domnule Ghimpu,

Eu am spus-o în sens de glumă, dar știu că dumneavoastră conduceți această delegație.

De aceea, repet, noi salutăm cu căldură delegația din partea Adunării Parlamentare NATO și le urăm un bun venit și, de fapt, așa o vizită fructuoasă în Republica Moldova.

Da, haideți încă o dată să aplaudăm. (*Aplauze.*) Și încă o dată vă mulțumesc pentru prezența în Sala de ședințe astăzi.

Revenim la ordinea de zi.

Stimați colegi,

Revenim la ordinea de zi.

Domnule Țurcan,

Dacă dumneavoastră de procedură aveți, pentru că dezbaterile s-au încheiat, vă ofer microfonul pentru procedură.

Domnul Vladimir Țurcan:

Da, vă mulțumesc.

Într-adevăr, de procedură, înainte de a pune la vot.

Eu doar am vrut ca toți colegii noștri să conștientizeze un moment.

Stimați colegi,

Legea respectivă, care este încercarea de a repara, a fost adoptată exact așa, fără opinia Guvernului, care este cel care elaborează politici, inclusiv domeniul penal și procedura penală, și fără opinia celor care aplică această legislație.

Exact aceeași procedură este acum sau va fi aplicată de către dumneavoastră. Aceasta înseamnă că noi, pur și simplu, multiplicăm greșelile.

De aceea la asta am vrut să vă atrag atenția pînă la procedura de vot.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc.

Stimați colegi,

Eu supun votului în primă lectură proiectul nr. 348 pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova.

Cine este pentru a vota în prima lectură, rog să votați.

Mulțumesc.

Proiectul este votat în prima lectură.

În ce privește... (*Rumoare în sală.*)

Dacă doriți. Pentru mine era clar că este majoritatea.

Dacă solicitați, domnule Țurcan, poftim.

Rog numărătorii să anunțe voturile pentru acest proiect de lege.

Cine a fost pentru votarea lui în primă lectură, vă rog să anunțați voturile.

Sectorul nr. 1.

Domnule Mitriuc,

Dumneavoastră anunțați sau cine?

N u m ă r ă t o r i i:

– 4.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

A, este domnul Odnostalco.

– 4.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 2 – 34.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Sectorul nr. 2 – 34.

Sectorul nr. 3 – domnul Olaru.

Aștept numărul deputaților din sectorul nr. 3.

Cine... Haideți să vedem totuși.

Mihaela... (*Rumoare în sală.*)

Doamnă Mihaela,

Ne anunțați dumneavoastră?

Anunțați prezența, puteți, dar eu acum vreau voturile „pentru”.

Am cerut voturile „pentru”.

Dacă trebuie, verificăm și prezența, cvorumul.

„Pentru”. Câți au votat „pentru”.

Prima lectură câți au votat pentru acest proiect de lege.

N u m ă r ă t o r i i:

– 11.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Eu rog sectorul nr. 3 încă o dată să ridicați mâinile cine este pentru votarea în prima lectură a acestui proiect de lege. Da, vă rog să anunțați...

N u m ă r ă t o r i i:

– 11.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

– 11. (*Rumoare în sală.*)

Nu. Sînt numărători, stimați colegi.

Deci uitați-vă, avem 49 de voturi pentru votarea în prima lectură a acestui proiect de lege. *(Discuții.)*

Eu, da, am votat, domnule Țurcan. Eu am fost numărat în sectorul centru.

Nu, probabil, vă uitați mai degrabă în sectorul nr. 3. Eu știu la cine v-ați uitat. Eu am votat. Pot să confirm că am votat.

Nu, eu am votat pentru prima lectură.

Propunerea mea ar fi, comisia a propus pentru două lecturi, să votăm doar în prima lectură, proiectul să meargă în comisie pentru lectura a doua.

Între timp, eu am o solicitare și pentru Guvern, este reprezentantul Ministerului Justiției, poate ar fi bine să ne oferiți și avizul Guvernului pe marginea acestui proiect de lege. Până la următoarea ședință de Parlament să avem avizul Guvernului, să avem formula finală a acestui proiect de lege.

Bine. Din moment ce avem avizul Guvernului și avem ...Ministerului Justiției, cred că deja va fi suficient să purcedem la adoptarea în lectura a doua.

Deci astfel, proiectul nr. 348 a fost votat în prima lectură.

În comisii va fi examinat pentru lectura a doua și transmitem rugămintea către Guvern să ne ofere avizul înainte de votarea proiectului în lectura a doua.

Următorul proiect pe ordinea de zi...

Domnule Lupu,

Dumneavoastră ați vrut de procedură?

Poftim, domnule Lupu.

Domnul Marian Lupu:

Mulțumesc, domnule Președinte al ședinței.

E foarte bine că mai lăsăm nițel timp pentru colegi să se mai gândească înainte de lectura a doua. Și vreau să atrag atenția iată la ce, toate discuțiile care s-au pornit în ședința plenară de astăzi au fost duse într-o albie eronată și greșită.

De ce spun acest lucru? Fiindcă este un proiect de importanță maximă și poate până joia viitoare colegii se mai gândesc, cei care n-au votat azi în prima lectură.

Personal, ca și deputat, am primit de-a lungul anilor, apropo, din 2005 încoace, zeci de petiții și am avut în audieri zeci, dacă nu sute de oameni care veneau cu durerile lor și din toate aceste istorii am desprins un lucru: că în Republica Moldova, nu este o noutate pentru nimeni, organele de drept făceau abuz de arestul preventiv. Nu o să intru în detalii, dar erau istorii foarte complicate.

Păi, iată, dragii mei, schimbările pe care noi le-am făcut în legislație în luna iulie n-au fost întâmplătoare, fiindcă s-a muncit și eu vreau să... sînt foarte recunoscător autorilor: doamna Apolschii, domnul Vreamea, domnul Sîrbu. E corect ceea ce am schimbat noi în luna iulie, fiindcă ideea a fost și rămîne a fi să curmăm posibilitățile pentru ca acei care vin cu rea-voință, care vin cu idei de corupție să poată să folosească măsura de arest preventiv.

Proiectul dat, da, domnul Țurcan are dreptate, el vine să nuanțeze anumite lucruri, fiindcă din iulie pînă în prezent s-a demonstrat că formula care există nu face decît da temei pentru Procuratură să insiste pe arestul preventiv, iar pentru avocați și în judecări – interpretare dublă. Da, corect.

Dar eu vreau să vă zic că decizia de precizare: foarte clar să punem odată și pentru totdeauna la punct această întrebare. Gîndiți-vă la soarta a sute și mii de oameni. E un proiect care n-are nimic nici cu Șor, nici cu alții. E un proiect de care depinde în mare parte viața și destinul a sute și mii de moldoveni.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc.

Mulțumesc, domnule Lupu.

Stimați colegi,

Următorul proiect pe care-l supun dezbaterilor este...

Vreți dreptul la replică?

Domnule Țurcan,

Aveți 3 minute.

Domnul Vladimir Țurcan:

Mersi foarte mult.

Evident că aici nu este vorba despre, pur și simplu, un „nuans” oarecare. Este o utilizare a acestui cuvînt cu ușurință, dar, într-adevăr, este mai mult vorba despre soarta oamenilor care sînt arestați, care stau sub arest preventiv și în dependență de faptul dacă au recunoscut vina sau nu, la momentul prelungirii termenului respectiv de arest deci organele de anchetă sau abordează din nou întrebarea și judecata, judecătoria aplică, sau invers.

Eu, ca președinte al Comisiei drepturile omului și toți membrii comisiei, noi avînd întrevederi cu reprezentanții misiunilor diplomatice, internaționale nu o dată am primit aceste obiecții și reproșuri din partea dumnealor, că în țara voastră este aplicat în mod excesiv arestul preventiv.

Și una din posibilitatea suplimentară a fost propusă, prezentată prin această modificare din luna iulie, deoarece pînă în luna iulie n-a fost un motiv, un temei pentru aplicarea sau nu a arestului, recunoașterea sau nerecunoașterea vinovăției.

Ați introdus fără consultarea cu Guvernul, fără consultarea cu cei care nemijlocit se ocupă cu aplicarea legislației penale, acum încercați să reparați această greșeală, dar o încercare foarte și foarte greșită, deoarece în loc de a exclude motivul – recunoașterea sau nu, dumneavoastră ați încercat să reformulați – cumulativ, dar pe primul loc recunoașterea vinei, mai departe merg cele 3 alte motive.

Și în caz dacă cumulativ unul din aceste temeuri nu există, atunci poate fi aplicat arestul preventiv, ceea ce s-ar întîmpla și mai departe, și anume Moldova va fi acuzată, condamnată din partea CEDO, din partea partenerilor europeni care, de fapt, deja nici n-au încredere în dumneavoastră.

Iată de ce, eu încă o dată repet, este o abordare absolut greșită și dacă doriți, într-adevăr, să fie protejate drepturile cetățenilor Republicii Moldova și nu doar, atunci vă consultați și cu Guvernul, și cu Procuratura, și cu Curtea Supremă de Justiție și cu Baroul avocaților.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc, domnule Țurcan.

Stimați colegi,

Am așa o observație din partea mai multor colegi din sală, cînd se dezbate un proiect de lege, dacă vreți să interveniți pe marginea lui, puteți veni cu luări de cuvînt, e mai corect așa, adică e mai bine să venim cu luări de cuvînt atunci, cînd, în special, dezbatem proiecte de legi sensibile, proiecte care ridică semne de întrebare.

Acestea fiind spuse, propun să trecem la un alt proiect de lege, pe care-l vom dezbate, este înregistrat sub nr. 10, **proiectul de Lege privind importul unor clopote, proiectul nr. 330 din 4 octombrie 2018.**

Am înțeles că va fi prezentat de domnul Radu Mudreac.

Poftim, domnule Mudreac.

Domnul Radu Mudreac:

Da. Vă mulțumesc.

Onorat Parlament,

Prin proiectul nr. 330, ținem să vă aduc la cunoștință și să solicităm votul Parlamentului privitor la... de a permite, cu titlu de excepție, Întreprinderii cu Răspundere Limitată „Agrodenidan” introducerea în țară și plasarea sub regim vamal de import a unor clopote, în set cu limbile

acestora, cu scopul donării acestora către Biserica „Nașterea Maicii Domnului” din satul Cotiujeni, raionul Briceni, procurate de la Întreprinderea „Гелиос”, cu scutirea de plata drepturilor de import, fără drept de înstrăinare.

Rog susținerea Parlamentului pentru acest proiect.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc, domnule Mudreac.

Nu văd întrebări în adresa autorilor.

Dacă nu sînt întrebări, puteți să luați loc.

Și îl invit la tribună pe domnul Ștefan Creangă pentru a prezenta raportul Comisiei economie, buget și finanțe pe marginea acestui proiect.

Domnul Ștefan Creangă:

Onorat Plen,

Stimate domnule Președinte,

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de Lege nr. 330, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Urmare a examinării proiectului de lege, în scopul îmbunătățirii textului proiectului de lege, comisia propune efectuarea unor modificări și completări cu caracter redacțional și de concretizare a textului proiectului. Textul proiectului redactat se anexează la prezentul raport.

Reieșind din cele expuse, Comisia economie, buget și finanțe propune proiectul de lege sus-menționat spre examinare în Parlament și adoptarea în prima și a doua lectură, ca fiind lectură finală.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc.

Domnule președinte,

Eu am o întrebare, adică, de fapt, mai mult o propunere. Noi am avut mai multe asemenea proiecte de legi.

Avînd în vedere că clopotele sînt un atribut, în special, al bisericilor creștine ortodoxe, poate ar fi cazul, în general, să fie o poziție, pentru că atunci nici nu ar fi o discriminare, adică clopotele, din cîte îmi dau seama, nu se toarnă în Republica Moldova, poate ar fi cazul să eliberăm, în general, clopotele și să nu venim de fiecare dată cu un proiect de lege separat. Adică ca președinte de comisie, ce părere aveți anume despre această propunere.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Onorat Plen,

Noi cu dumneavoastră, cu toții, am făcut deja acest lucru, însă procedural, în termenul stabilit, Guvernul trebuia să aprobe regulamentul... ca la nivel de Guvern, însă acest proiect deja a fost înregistrat în plenul Parlamentului. Am înțeles că Guvernul, probabil, dacă nu greșesc, miercuri a aprobat acest regulament și urmează să fie publicat în Monitorul Oficial.

Adică procedural, noi sîntem, practic, cam la ultimul proiect de lege, pe care îl vom trece tot ce ține de obiectele de cult prin Parlament.

În rest, vor fi examinate la nivel de Guvern.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Guvern.

Vă mulțumesc.

Bine.

Stimați colegi,

Supun votului dumneavoastră, așa cum a propus comisia, mai întâi în prima lectură, proiectul de Lege privind importul unor clopote, înregistrat cu nr. 330 din 4 octombrie 2018.

Cine este pentru, vă rog să votați.

Domnule Țurcan,

Uitați-vă la mine când votați. (*Rîsete în sală.*) (*Gălăgie în sală.*)

Cine este pentru a vota acest proiect de lege în lectura a doua, vă rog să votați.

Și rog numărătorii să anunțe rezultatul.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 23.

Sectorul nr. 2 – 31.

Sectorul nr. 3 – 16.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Cu 70 de voturi, proiectul nr. 330 din 4 octombrie 2018 a fost votat în lectura a doua și lectură finală.

Vă mulțumesc.

Trecem la următorul proiect de lege, înregistrat cu nr. 11 în ordinea de zi, **proiectul de Lege cu privire la modificarea anexei nr. 2 din Legea drumurilor, proiect înregistrat cu nr. 342 din 11 octombrie 2018.**

Autorul proiectului este deputatul Corneliu Dudnic.

Poftim, domnule Dudnic, aveți microfonul.

Domnul Corneliu Dudnic:

Уважаемые коллеги!

Разрешите вам представить довольно таки технический проект закона. Значит, некоторое время назад мы с вами вносили изменения в Закон о дорогах № 509.

Мы, авторы этого изменения, попытались внести новое... (*voce nedeslușită din sală*) попытались внести новое poțiune, да... (*Rîsete în sală.*) в этот проект закона, которое вытекает из европейских директив, в которые недавно были внесены некоторые изменения. Речь идет об автомобильных средствах, которые предназначены для перевозки других автомобильных средств, других автомобилей.

Исходя из редакционных ошибок, которые были допущены, в том числе и перевод, в нынешней редакции прописана следующая синтагма „autoturism gol și autoturism încărcat”, dimensiunile – 18 с половиной метра... 18,75 и в случае груженого автомобиля – 20,75, то, что является в принципе абсурдом, поскольку легковой автомобиль не может иметь такие размеры.

Поэтому... наш проект закона направлен на то, чтобы исправить эту редакционную ошибку, и таким образом в Законе о дорогах появится новое понятие «автомобили, предназначенные для перевозки других автомобилей», то есть, другими словами, автобусы.

Прошу поддержки Парламента.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, domnule Dudnic.

Este o întrebare din partea domnului Deliu.

Poftim, domnule Deliu.

Domnul Tudor Deliu:

Mulțumesc.

Domnule Dudnic,

Să înțeleg că și acest proiect face parte din cercetările dumneavoastră, da? (*Voce nedeslușită din sală.*)

Domnul Corneliu Dudnic:

Domnule profesor,

Nu trebuie să fii mare profesor ca să cercetezi astfel de greșeli...

Domnul Tudor Deliu:

Da, deci eu am câteva întrebări.

Prima. Dumneavoastră în nota informativă specificați că, atunci când au fost operate modificări, s-a greșit ceva, fiindcă scopul modificărilor se referea doar la transportarea autovehiculelor de către vehicule specializate, așa argumentați aici...

Domnul Corneliu Dudnic:

Corect.

Domnul Tudor Deliu:

... și propuneți excluderea textului „autoturism gol” și înlocuirea cu textul „vehicul gol specializat transportării autovehiculelor”.

Dar nu poate să existe și un autoturism gol, nu numai pentru transportarea autovehiculelor, care se încadrează în parametrii din această anexă?

Domnul Corneliu Dudnic:

Domnule profesor Deliu,

Dacă nu greșesc, „autoturism” se traduce din limba de stat în limba rusă как „легковой автомобиль”. Еще раз вам говорю: легковой автомобиль по определению не может иметь такие размеры – 18 метров.

Мы говорим об автотранспортном средстве, которое перевозит другие автомобили: легковые, грузовые, разные автомобили.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Deliu,

Da. Vă rog.

Domnul Tudor Deliu:

... sînt și autoturisme de dimensiuni mari, nu vreau aici să revin la modelele de autoturisme... măcar cele care merg și specializate în nunți ș.a.m.d. Ce dimensiuni au acelea?

Domnul Corneliu Dudnic:

Domnule profesor,...

Domnul Tudor Deliu:

Dar altceva... „vehicul gol, specializat transportării autovehiculelor”. Bine.

Dar de ce excludem atunci „vehicul gol”, pur și simplu, care poate să aibă dimensiunile respective, dar nu pentru transportarea autovehiculelor? Poate să fie așa ceva? (*Rumoare în sală.*)

Domnul Corneliu Dudnic:

Precizați, vă rog, încă o dată propunerea sau întrebarea.

Domnul Tudor Deliu:

Poftim?

Domnul Corneliu Dudnic:

Precizați încă o dată propunerea sau întrebarea, ca să vă înțeleg.

Domnul Tudor Deliu:

Deci eu propun ca textul „autoturism gol” să fie înlocuit cu textul „vehicul gol” și mai apoi introduce sintagma „vehicul gol, specializat transportării autovehiculelor”, fiindcă poate să fie un vehicul gol tot de aceste dimensiuni, dar nu e specializat în transportarea autovehiculelor.

Poate să fie așa ceva?

Domnul Corneliu Dudnic:

Господин Делиу, мы здесь предлагаем именно такую редакцию, потому что в приложении № 2 указан еще целый ряд других автомобилей, в том числе и автопоезд, и автобусы, и целый ряд других автомобилей. Именно поэтому для того, чтобы не было неправильных интерпретаций, мы предлагаем такую редакцию: «автотранспортное средство, предназначенное для перевозки автомобилей, которое имеет специфику в том случае, если оно перевозит автомобили, трансформироваться и удлиниться еще на два метра, а если оно не перевозит, оно имеет размеры 18,75.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Deliu,

Dacă mai aveți o precizare, poftim.

Domnul Tudor Deliu:

O precizare. Totuși, eu consider că conceptul este greșit. Eu am această anexă aici, domnule Dudnic, așa că nu vorbesc „pe dibuite”, ci fac referire la această anexă.

Mulțumesc.

Domnul Corneliu Dudnic:

Personal, nu accept propunerea dumneavoastră.

Mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumesc.

Domnul Lilian Carp.

Domnul Lilian Carp:

Domnule Dudnic,

Eu, în linii generale, îs de acord cu domnul Deliu și eu fac referire la definire, ce înseamnă „vehicul” în linii generale. „Vehiculul este un sistem mecanic construit pentru a se putea deplasa pe o cale de comunicație cu sau fără mijloace de autopropulsie – fiți atent! – prin rulare, alunecare, plutire, utilizare, transport ș.a.m.d.”.

Deci noi dacă facem trimitere la definirea ce înseamnă „vehicul”, dumneavoastră nu vă referiți doar la mașina care poate transporta alte mașini, vă referiți și la alte tipuri de sisteme mecanice care poate sau este pusă în mișcare prin diferite sisteme, fie că propulsare ș.a.m.d. Este corect ca logică ceea ce propuneți dumneavoastră, dar am impresia că noi trebuie să vedem dacă noțiunea de „vehicul gol” este cu adevărat aici unde poate fi folosită.

Domnul Corneliu Dudnic:

Eu folosesc sintagma „vehicul încărcat specializat transportării autovehiculelor”, altor autovehicule. Asta este redacția...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Carp,

Dacă mai aveți o precizare, poftim.

Domnul Lilian Carp:

Eu citesc care este definirea din DEX, nu din altă parte. Și atunci noi trebuie...

Domnul Corneliu Dudnic:

Noi vorbim despre un „vehicul specializat transportării”, vă spun încă o dată.

Domnul Lilian Carp:

Dumneavoastră spuneți: „Textul „autoturism gol” se substituie cu textul „vehicul gol” ș.a.m.d.” el poate fi folosit și ca...

Domnul Corneliu Dudnic:

Vehicul specializat transportării...

Domnul Lilian Carp:

Corect, corect. Poate fi și o căruță, poate fi și o corabie care duce ș.a.m.d.

Domnul Corneliu Dudnic:

Dacă căruța este specializată pentru a transporta alte mașini...

Domnul Lilian Carp:

Așa este după termenul...

Domnule,

Eu citesc care este definirea, eu nu citesc altceva. Și atunci noi...

Domnul Corneliu Dudnic:

OK. Dați propuneri în mod regulamentar și dacă o să vă susțină plenul, o să vă susțin și eu.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim, domnule Dudnic.

Nu mai sînt întrebări în adresa dumneavoastră ca autor.

Îl invit pe domnul Creangă pentru a prezenta raportul comisiei pe marginea acestui proiect de lege.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Stimați colegi deputați,

Pentru a scoate întrebările, vreau să fac o concretizare pînă la prezentarea raportului. Proiectul a fost redactat în felul următor: „Textul „autoturism gol” se substituie cu textul „vehicul rutier fără încărcătură destinat transportării autovehiculelor””. Adică am încercat să abordăm problema aceasta prin prisma Codului transporturilor, ca să nu apară discuții referitor la finalitatea proiectului redactat.

Comisia economie, buget și finanțe, în conformitate cu prevederile Regulamentului, a examinat proiectul de Lege cu privire la modificarea anexei nr. 2 din Legea drumurilor nr. 509 și comunică următoarele.

Proiectul în cauză este înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către deputatul în Parlament Corneliu Dudnic, ceea ce corespunde cu normele constituționale.

Proiectul vizat prevede modificarea anexei nr. 2 din Legea drumurilor care stabilește masele și dimensiunile maxime admise ale vehiculelor în circulație pe drumurile publice.

Menționăm că, potrivit Legii nr. 190 pentru modificarea unor acte legislative, a fost completată anexa nr.2 din Legea drumurilor, prin care au fost introduse două poziții noi, și anume „autoturism gol” cu maximele admise de 18,75 m și „autoturism încărcat” cu maximele admise de 20,75 m, fiind astfel admisă o eroare tehnică.

Avînd în vedere că scopul anunțat al modificărilor anterioare a fost transportarea autovehiculelor de către vehicule specializate, prin inițiativa legislativă se propune redacția corectată a denumirii acestor poziții fiind menținute maximele admise stabilite anterior.

Prin adoptarea proiectului de lege se vor înlătura impedimentele la trecerea frontierei de stat și circulației pe teritoriul țării a vehiculelor specializate pentru transportarea autovehiculelor.

Proiectul de lege are un caracter tehnic și nu necesită mijloace financiare de la bugetul de stat.

Urmare a examinării proiectului de lege nominalizat, Comisia economie, buget și finanțe, cu majoritatea voturilor, propune plenului Parlamentului examinarea și adoptarea proiectului de Lege cu privire la modificarea anexei nr. 2 din Legea drumurilor în primă și a doua lectură. Proiectul de lege redactat se anexează la prezentul raport.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc și eu, domnule Creangă.

Domnul Carp are o întrebare sau două.

Poftim, domnule Carp.

Domnul Lilian Carp:

Eu înțeleg, domnule Creangă, că, în principiu, ați propus redacția care ați enunțat-o la început, da?

Domnul Ștefan Creangă:

Da.

Domnul Lilian Carp:

În cazul dat, este mult mai explicit, așa cum dumneavoastră ați citit, făcând referire la Codul rutier decât ceea ce a fost propus în proiectul de lege.

În asemenea condiții, eu voi susține proiectul de lege în redacția pe care ați prezentat-o.

Mersi mult.

Domnul Ștefan Creangă:

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumim.

Întrebări nu mai sînt.

Stimați colegi,

Rog deputații să revină în sală. Mai avem încă un proiect, în afară de acesta.

Cine este pentru aprobarea proiectului nr. 342 din 11 octombrie 2018 în primă lectură, vă rog să votați.

Majoritatea celor prezenți în sală.

Comisia a propus pentru lectura a doua, dar se pare că vom amîna votul pentru lectura a doua. Ori vin ceilalți deputați în sală, ori îl vom vota săptămîna viitoare.

Ultimul proiect de pe ordinea de zi de astăzi este **proiectul de Lege cu privire la modificarea unor acte legislative. Proiect înregistrat sub numărul 346 din 12 octombrie 2018.**

Domnul Ștefan Creangă, ca unul dintre autorii acestui proiect, va prezenta proiectul. De asemenea, domnule Creangă, vă rog să prezentați și raportul comisiei după aceasta.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule Președinte.

Onorat Plen,

În calitate de coautor al acestui proiect de lege și în calitate de președinte al comisiei, mă voi strădui să prezint proiectul nr. 346, inclusiv, la final voi da citire și poziției comisiei pe acest proiect.

Prezentul proiect de lege care a fost înaintat ca inițiativă legislativă a unui grup de deputați, inclusiv subsemnatul, prevede modificarea Codului fiscal, Legii cu privire la tariful vamal, Codului vamal, Legii pentru punerea în aplicare a Titlului IV din Codul fiscal, Legii privind administrarea și deetatzarea proprietății publice.

Principalele propuneri din proiect sînt deducerea în scopuri fiscale a cheltuielilor ce țin de reparația mijloacelor de transport utilizate în regim de taxi în mărime de 100%. De asemenea, se propune stabilirea proporțională a perioadei efective de activitate a sumei minime a impozitului pentru contribuabilii care desfășoară activitate independentă.

De asemenea, se concretizează aplicarea cotei TVA de 10% pentru agenții economici care prestează nu doar servicii de cazare sau alimentație publică, avînd în vedere faptul că întreprinzătorii pot desfășura mai multe activități economice în cadrul unei societăți comerciale.

Se propune crearea Consiliului Serviciului Fiscal de Stat care va asigura examinarea problemelor depistate în procesul de administrare fiscală și a situațiilor nereglementate de actele normative, precum și de identificare a metodelor optime de soluționare a acestora.

Proiectul de lege prevede restabilirea normei ce ține de restituirea accizelor achitate la importul carburanților destinați pentru alimentarea aeronavelor; scutirea de taxa vamală și taxa pentru proceduri vamale a mărfurilor, utilajelor, echipamentelor importate de către partenerii în cadrul proiectului de parteneriat public-privat pentru proiectarea și construcția arenei polivalente de interes național.

Proiectul prevede că începînd cu 1 ianuarie a fiecărui an, importul articolelor din tutun se permite în condiția marcării cu timbru de acciz de model stabilit pentru anul respectiv, iar comercializarea articolelor de tutun marcate cu timbru de acciz cu modelul anului precedent se permite comercializarea pînă la 1 mai a anului în curs.

Totodată, inițiativa prevede competența Guvernului privind expunerea bunurilor supuse privatizării sub forma vînzării drepturilor litigioase.

Proiectul mai prevede că pentru anul 2018, aferent plăților suportate de angajator, conform articolului 24 alineatele (19)–(20) din Codul fiscal, nu se calculează contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală.

În scopul aplicării impozitului unic pentru rezidenții Parcului pentru tehnologia informației pentru perioada ianuarie-iulie a anului 2018, se propune definirea noțiunii de „venituri salariale utilizate”.

Stimați colegi,

Acestea sînt normele care sînt propuse în atenția dumneavoastră.

Totodată, vreau să menționez în calitate de președinte al comisiei, am examinat acest proiect de lege, am solicitat avizul Guvernului. Avizul Guvernului este unul pozitiv, cu propuneri și, respectiv, cu anumite obiecții, de aceea comisia, cu majoritatea de voturi, a propus plenului votarea acestui proiect de lege în primă lectură.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Da. Vă mulțumesc, domnule Creangă.

Este o întrebare din partea domnului Cobzac.

Domnul Grigore Cobzac:

Vă mulțumesc, domnule Președinte.

De fapt, domnule coautor, am un milion de întrebări, nu o întrebare la acest proiect de lege, dar voi acorda dumneavoastră doar două, cît îmi permite Regulamentul.

Prima. Articolul o sută... la alineatul (7), care se... prin care se... din articolul 1 prin care... alineatul (7) prin care se modifică alineatul (18) din Legea nr. 172, energia electrică importată și livrată către operatorul rețelei ș.a.m.d., spuneți-mi, vă rog, în prima variantă aici a fost că se scutește de TVA și producătorul autohton de energie.

Iată, în varianta propusă dispăre „producătorul autohton” și rămîne numai importul. Nu vi se pare că noi, în principiu, creăm condiții nefavorabile pentru producătorii de energie electrică din Republica Moldova, impozitîndu-i cu TVA și neimpozitînd importul?

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule deputat, pentru întrebare.

Sigur. Stimați colegi,

De unde a apărut această modificare, ca să fie claritate. În Republica Moldova, pînă la data de 28 august 2018, erau scutite de TVA importul de energie, iar producția locală era supusă cu TVA.

La data de 24.08.2018, Guvernul a propus să fie scutită de TVA producția locală, fără să facă o analiză care va fi, de fapt, impactul propriu-zis al activității economice.

Ulterior, a început... a fost pusă legea în aplicare, s-a constatat... au constatat faptul că producătorii locali, producînd energie electrică, au în cont TVA-ul din producția propriu-zisă. La producerea energiei au... cont TVA. Or, scutirea de TVA nu-ți permite deducerea propriu-zis și se duce în tarife.

La momentul actual, energia electrică se comercializează în două direcții: una locativă și nelocativă. Cea locativă se duce cu TVA, cea nelocativă... cea locativă se duce cu zero TVA, cea nelocativă se duce cu 20 la sută TVA.

În momentul în care noi am scuti de TVA, dreptul la deducerea TVA-ului la cumpărare la producerea propriu-zisă nu mai există și în momentul dat producătorii locali merg în minus.

Aceasta, de fapt, este problema. Aici noi am avut discuții și cu producătorii locali de energie electrică. Aceasta a fost la solicitarea dumnealor în colaborare cu Ministerul Finanțelor. Aceasta este tot ceea ce a fost la baza acestui amendament.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Vă mulțumesc.

Domnule Cobzac,

Dacă mai aveți o întrebare, poftim.

Domnul Grigore Cobzac:

Nu, cu titlu de precizare.

Dumneavoastră ați spus: Guvernul a propus. Nu a propus Guvernul asta. Astea au fost amendamentele domnului Cernat.

Domnul Ștefan Creangă:

Nu. Da?

Domnul Grigore Cobzac:

Da, da, da.

Domnul Ștefan Creangă:

Nu mai țin minte.

Domnul Grigore Cobzac:

Da, ele au fost.

Domnul Ștefan Creangă:

Bine. La inițiativa...

Eu țin minte. E vorba de proiectul de lege care a venit de la Guvern, dar mai țin minte câte amendamente mai sînt, cine le-a propus? Nu pot să spun.

Domnul Grigore Cobzac:

Nu, ca să nu...

Domnul Ștefan Creangă:

Asta era.

Domnul Grigore Cobzac:

... cu drepturile de autor ș.a.m.d....

Domnul Ștefan Creangă:

Scuzați.

Domnul Grigore Cobzac:

Bine. Și a doua întrebare. Articolul 2 alineatul (1) prin care articolul 28 se completează cu litera o¹) cu următorul cuprins: „Mărfurile, utilajele, echipamentele importate de către parteneri în cadrul proiectului de parteneriat public-privat pentru proiectarea și construcția Arenei Polivalente ș.a.m.d., se eliberează de plăți vamale ș.a.m.d.”.

Este vorba despre Arena Chișinău, după câte înțeleg eu, da?

Domnul Ștefan Creangă:

Da. Sigur că da.

Domnul Grigore Cobzac:

Întrebarea mea ar fi următoarea. Desigur, Parlamentul este în drept să efectueze asemenea scutiri de plăți, dar pe cît de corect este de făcut aceasta după ce a fost semnat contractul de parteneriat public-privat cu investitorul? Și noi, ulterior, venim cu facilități fiscale și vamale pentru acest investitor.

Se prevede cumva de modificat contractul cu investitorul care să se mărească eventual cota statului acolo, cota publică sau cum?

Lămuriți-mă, că nu înțeleg.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule deputat, pentru întrebare.

Sigur că Parlamentul este în drept să facă astfel de modificări când este vorba, și, de fapt, noi avem astfel de tradiții, inclusiv clopotele, care acum au fost votate, au fost scutite de taxe vamale și TVA, alte bunuri care sînt introduse. Parlamentul decide.

Propunerea venită din rezonabilitatea faptului că este vorba de un obiectiv național pentru a permite ca aceste investiții care vin în Republica Moldova să fie scutite de aceste taxe de proceduri vamale.

Și la momentul actual, înainte de semnarea contractului, înainte de licitație chiar, am avut o discuție, eu personal am avut o discuție cu Ministerul Economiei și cu Prim-ministrul la subiectul dat, care a fost invocat de la începerea licitației despre modificarea legislației privind scutirea de taxele vamale.

Atunci am ajuns la concluzia că pentru a vedea exact despre ce sumă este vorba, care va fi impactul bugetar, eu am propus întâi să fie semnat contractul, să avem exact bugetul pentru care va fi, investițional, să înțelegem impactul propriu-zis asupra bugetului, iar ulterior să facem această modificare.

Aceasta a fost condiția comisiei în cadrul discuției pe acest subiect.

Acum, după ce a fost semnat contractul, am înțeles exact care va fi suma investită, suportă bugetul anumite pierderi în cazul în care vor fi scutite dacă Parlamentul va susține această inițiativă.

Aceasta a fost rațiunea de ce acum am venit noi.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Cobzac,

Dacă mai aveți o precizare.

Da, poftim.

Domnul Grigore Cobzac:

Da, într-adevăr, bugetul suportă pierderi care ar putea să nu fie suportate dacă aceste scutiri ar fi, ar majora cota statului în acest parteneriat public-privat. Despre asta și v-am întrebat. Și ce veți face atunci dacă, spre exemplu, iată, nu se votează acum, dacă, practic, căruța s-a pus înaintea boilor, mai întâi contractul s-a semnat și pe urmă noi venim cu facilități? Dar nu-i asta întrebarea.

Cu titlu de precizare. Toate bune pînă aici, dar ce facem cu lipsa avizului CNA, ce facem cu avizul Guvernului care nu... dumneavoastră sînteți foarte optimist astăzi la această tribună, care nu este atît de pozitiv după cum spuneți dumneavoastră și acolo sînt momente strigătoare la cer care... asta?

Ce facem cu acestea?

Dar la aceste întrebări eu mă voi strădui să informez plenul Parlamentului.

Și, domnule Președinte, vă rog să mă înscrieți cu o luare de cuvânt.

Domnul Ștefan Creangă:

Mulțumesc, domnule deputat, pentru precizarea efectuată.

Stimați colegi,

Eu am avizul Guvernului în față, el este pe două pagini. Eu am spus, din start, că el este unul pozitiv, cu anumite precizări, cu anumite propuneri suplimentare.

Comisia propune pentru prima lectură aprobare acestui proiect de lege.

Noi în comisie am discutat că dacă vine fără obiecții am putea propune în două lecturi, dar în momentul când sînt anumite propuneri de la Guvern, noi vom merge pe două lecturi separate.

Vă mulțumesc.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Mulțumim, domnule Creangă.

Alte întrebări nu sînt.

Stimați colegi,

Deoarece domnul Cobzac a solicitat o luare de cuvânt, îl invit la tribuna centrală pentru luare de cuvânt, după care voi supune votului acest proiect de lege.

Domnule Stati,

Așa este procedura, așa este Regulamentul.

Da, poftim, domnule Cobzac.

Din partea fracțiunii presupun, da?

Da, 7 minute, nu mai mult.

Domnul Grigore Cobzac:

Stimați cetățeni,

Domnule Președinte,

Domnilor deputați,

Legea nr. 172, publicată în Monitorul Oficial din 27 august 2018, servește ca și mostră a promovării intereselor obscure ale guvernării actuale în detrimentul celor publice.

Reamintesc, prin acest act legal au fost permise benzinăriile duty-free în zona vamală și magazinele duty-free în zona vamală la intrare. Promovate cu avizul negativ al Guvernului, fără avizul CNA, netransparent, aceste prevederi deja legale au provocat o stare de șoc în societate.

Prejudiciul provocat în timp bugetului de stat urmare a acestei activități economice, în ghilimele, în baza acestei legi, pe teritoriul tuturor punctelor de control vamal este comparabil cu „furtul miliardului 2”.

Lipsa fără excepție a unei experiențe internaționale și a unei logici elementare în amplasarea magazinelor duty-free la intrare nu a oprit majoritatea parlamentară să adopte acest proiect de lege. Nu i-a oprit nici faptul că benzinăriile duty-free afectează și vin în conflict cu interesele atât ale Uniunii Europene, cât și ale Ucrainei.

De asemenea și magazinele, și benzinăriile afectează grav mediul concurențial nu doar din Moldova, dar și din regiune. Grație însă modului netransparent și camuflat de adoptare a legii cu pricina, societatea a aflat post-factum despre această ispravă a guvernării.

Domnilor deputați,

Recunosc, urmare a mediatizării și, respectiv, a reacțiilor negative, am fost printre cei care au sperat că autorii acestei Legi nr. 172 vor veni cu propuneri ce vor anula benzinăriile și magazinele scandaloase. Cu atât mai mult, și Președintele Dodon a criticat legea în cauză. Nu a fost însă să fie, invers, proiectul de Lege nr. 346 din 12 octombrie 2018, discutat acum în plen, vine să urgenteze și să dezvolte prevederile ce țin de activitatea „duty-free” din Legea nr. 172. Se face în aceeași manieră camuflată și netransparentă.

Deschid parantezele. Ce ne pune din start în gardă este aceeași viteză de promovare a proiectului, a intrat în Parlament la 12 octombrie, iar astăzi, contrar Regulamentul Parlamentului, trebuia să fie propus în două lecturi. S-a refuzat și Slavă Domnului.

Mai departe, ca și în cazul proiectului nr. 172, nu există avizul obligatoriu al CNA. Mai departe, la ședința Comisiei economie, buget și finanțe discuțiile au avut loc fără avizul Guvernului. Vă readuc aminte că avizul precedent al Guvernului pentru benzinării și magazine duty-free la intrare a fost negativ, dar a fost neglijat de majoritatea parlamentară. Mai departe, un proiect atât de important nu a fost discutat în toate comisiile de specialitate.

În continuare, urmăriți atent iscusința omului care mînuiește degetarele, în limba rusă se spune «наперсточник» sau cum, prin o simplă anulare a două din patru prevederi legale care, într-adevăr, se dublează legal, intră în vigoare cu 6 luni înainte de termen Legea nr. 172, cea cu benzinăriile și duty-free la intrare.

Explic: sînt 4 acte legale, Codul fiscal articolul 7 alineatul (1¹), Codul vamal articolul 6 alineatul (2¹), Legea nr. 1380 cu privire la tariful vamal și Legea nr. 100 din 22.12.2017 articolul 56 alineatul (2), care conțin prevederi similare, care stipulează că orice modificări la primele trei legi, dar și la cele ce țin de politica fiscală pot intra în vigoare nu mai devreme de 6 luni de la data publicării legilor respective. Or, Legea nr. 172 este din această categorie.

Ce au făcut autorii? Pornind de la dorința nestăvilită de a legifera cît mai rapid benzinăriile și magazinele la intrare, autorii au inclus la articolul 85 clauza derogării de la actele menționate. Astfel, legal, Legea nr. 172 urma să intre în vigoare nu peste 180 de zile, ci la data publicării în Monitorul Oficial.

Toate bune, dar fie un funcționar neatent, fie un patriot – eu accentuez aici – a strecurat o mică eroare în articolul 85 care, practic, anulează derogarea de la articolul 6 alineatul (3), (3) nu (11), articolul 6 din Codul vamal are 3 alineate. Voi ați făcut trimitere la alineatul (11) neexistent. Astfel, ultimul rămîne în vigoare și, ca urmare, nu permite Legii nr. 172 să intre în vigoare mai devreme de 6 luni.

Ce fac autorii pentru a ieși din situație? Vin cu Legea nr. 346, dar dorind să evite un scandal repetat nu corectează direct eroarea, ci merg peocolișuri și, în genere, anulează prevederile limitative de 180 de zile din Codul vamal și Codul fiscal. Astfel, derogarea respectivă din articolul 85 din Legea nr. 172 capătă putere juridică și, respectiv, permite Legii nr. 172 să intre în vigoare la data publicării.

Vorbeam mai sus despre iscusința „omului cu degetarele” și asta nu e tot. Articolul 6 din proiectul nr. 346 „Dispoziții finale și tranzitorii” direct încalcă articolul 76 din Constituția Republicii Moldova „Principiul de neretroactivitate a legii”. Or, acest articol prevede intrarea în vigoare a punctului 9 la articolul 1 de la 24 august. Retroactiv, știți ce prevederi are acest punct? Restituirea accizelor care livrează mărfuri, inclusiv, combustibil pentru alimentarea aeronavelor conform aceleiași Legi nr.172 din 27 august.

Din lipsă de timp, nu aduc aici și alte articole ale proiectului Legii nr. 346 care lezează interesul public.

Domnilor deputați,

Mă întreb pe mine și vă întreb și pe voi: de unde atîta rîvnă în a promova aceste două proiecte de Legi nr. 172 și nr. 346 care prejudiciază grav, enorm bugetul de stat? Se promovează o activitate economică, în ghilimele, care va permite unui grup mic de oameni, printre care este și Ilan Șor, să se îmbogățească nu dintr-un business performant, ci din contul acelor impozite și taxe care nu vor ajunge la buget.

Nu găsesc răspuns nici la întrebarea: oare cine sînt cei cu interesul, dacă în procesul adoptării acestor legi toxice pot trece nu numai peste avizul...

Domnul Valeriu Ghilețchi:

V-am rugat să nu depășiți... haideți, cel mult un minut, domnule Cobzac.

Domnul Grigore Cobzac:

... nu numai peste avizul negativ al Guvernului, lipsa avizului CNA, să calce în picioare, practic, toată tehnica legislativă, dar și să-l includă printre autori pe Președintele Parlamentului Andrian Candu?

Fracțiunea PLDM cere retragerea proiectului nr. 346 din procedura parlamentară ca un proiect nociv pentru interesele cetățenilor Republicii Moldova. De asemenea, cerem majorității parlamentare și Guvernului să excludă din Legea nr. 172 din 27 august 2018 toate prevederile ce țin de benzinările duty-free și magazinele duty-free.

Și în final, noi astăzi nu am votat cu PD-ul schimbarea Constituției. Motivul este simplu: voi numiți asta „integrare europeană”, noi numim asta „jaf al acestei țări”, despre ce am vorbit supra.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Stimați deputați,

Dați-mi voie să supun votului în primă lectură, așa cum a propus...

De procedură, domnul Dudnic, de procedură.

Haideți, vă rog, domnule Dudnic.

Domnul Corneliu Dudnic:

Господин Председатель, спасибо большое.

В качестве своего права на «luare de cuvînt», если можно, я очень коротко, буквально с места, в двух словах.

Спасибо.

Уважаемый коллега, с учетом того, что вокруг этой темы, господин Кобзак, вокруг темы заправки «duty-free», о которой вы сейчас так красочно рассказывали и пытались преподнести это в своей манере и в своей форме всему гражданскому обществу. Хочу внести некоторую ясность для тех людей, которые не знают, что на самом деле этот проект закона предусматривает – это раз.

Второе: хочу подчеркнуть, что ни я, ни мои коллеги из Демократической партии не были авторами этого проекта закона, но тем не менее я очень хорошо понимаю, о чем идет там речь.

Так вот для тех, кто не знает: заправки «duty-free», которые будут продавать дизельное топливо и бензин на границе с территорией

Республики Молдова, будут продавать это топливо только на выезде с территории республики. Поэтому говорить о каких-то колоссальных убытках для бюджета – это просто глупые манипуляции.

Каждое экономическое или физическое лицо, которое будет выезжать с территории Республики Молдова, будет иметь право заправляться, и эти деньги будут оставаться у нас, в нашем государстве. Потому что кроме акциза и НДС, которые содержатся в цене на топливо, содержится еще и надбавка, которая приносит прибыль. А согласно закону от прибыли экономические агенты платят налог на прибыль в нашем государстве.

И в качестве примера хочу вам привести Республику Турция, с которой мы очень хорошо дружим и пытаемся обмениваться опытом в том числе. Так вот Турция ежемесячно на выезде с территории Республики Турция продает сотни тысяч тонн солярки тем грузовикам, которые выезжают с территории Турции, и солярка покупается на территории Турции, а не на территории других государств. И то же самое будет происходить и в Молдавии. Все грузовики, которые будут выезжать транзитом с нашей территории, не будут заправляться на Украине, в России или еще где-то, а будут заправляться на территории Республики Молдова, и экономические агенты будут платить налог на прибыль.

Поэтому не надо вводить в заблуждение граждан Республики Молдова и вешать на шею то, что вы себе считаете нужным.

Domnul Valeriu Ghilețchi:

Domnule Cobzac,

Luăți cuvîntarea domnului Dudnic drept replică, pentru că dumneavoastră ați vizat Partidul Democrat. Replică la replică nu există.

Dați-mi voie acum să supun votului proiectul de Lege nr. 346, care a fost prezentat de către domnul Creangă și, la propunerea comisiei, supun votului în primă lectură acest proiect de lege.

Cine este pentru votarea în primă lectură, vă rog să votați.

Mulțumesc.

Constat că majoritatea celor prezenți în sală au susținut acest proiect de lege în primă lectură.

Aici ședința de astăzi se apropie de încheiere, dar încă nu s-a încheiat, pentru că avem Ora Guvernului.

Vreau să vă aduc la cunoștință, stimați deputați, mâine nu va avea loc ședința de plen a Parlamentului.

Următoarea ședință va fi săptămîna viitoare, cel mai probabil în ziua de joi. Miercuri se va întruni Biroul permanent și va decide asupra ordinii de zi.

Cei care plecați, vă urez un weekend plăcut. De fapt, încă nu este weekend, dar, cel puțin, să aveți un timp plăcut. Și dacă plecați, așa, liniștit ați plecat din sală, ca să putem începe Ora Guvernului.

Două-trei minute, o pauză tehnică, după care începem Ora Guvernului.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Bucataru,

Poftim.

Domnule Lipskii,

Ascultați, vă rog.

Domnul Serghei Bucataru – *secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii în domeniul transporturilor:*

Stimate domnule deputat,

Cu privire la interpelarea dumneavoastră privind derularea proiectului de restructurare a Căilor Ferate, vă pot comunica următoarele.

Licitația cu privire la procurarea locomotivelor s-a finalizat la data de 30 septembrie 2018. Raportul de evaluare a ofertelor pentru procurarea locomotivelor și reînnoirea depoului de locomotive din Basarabeasca a fost remis către Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, care va examina ofertele financiare și condițiile tehnice.

Ulterior, va fi desemnat câștigătorul. Astfel, numărul de locomotive și termenul de livrare a acestora va fi comunicat odată ce Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare va desemna acest câștigător.

În baza studiului de fezabilitate, Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” a elaborat și aprobat specificația tehnică pentru proiectarea construcției liniei de infrastructură feroviară Bender–Basarabeasca–Etulia–Giurgiulești.

Proiectul documentelor de licitație a fost elaborat de către consultantul IRD Engineering și evaluat de către Calea Ferată a Moldovei, în comun cu BERD și Banca Europeană pentru Investiții.

După evaluarea proiectului documentelor de licitare de către BERD, au fost trimise comentariile cu specificarea parametrilor noi pentru modificarea documentelor de tender.

Se planifică că în noiembrie-decembrie 2018 să fie deja lansată licitația pentru reabilitarea liniei de infrastructură feroviară Bender–Basarabeasca–Etulia–Giurgiulești în vederea identificării furnizorului

corespunzător de servicii și demararea procedurii de efectuare nemijlocită a acestor lucrări de reabilitare a tronsonului de cale ferată.

Dacă aveți întrebări suplimentare.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Lipskii,

Poftim.

Poftim, domnule Lipskii.

Domnul Oleg Lipskii:

Da. Mulțumesc frumos.

Totuși, întrebarea mea: câte locomotive o să ajungă aici, la Calea Ferată, și care totuși ar fi... în ce timp, în ce perioadă de timp o să... Calea Ferată o să obțină aceste locomotive? Prima dată câte?

Domnul Serghei Bucataru:

Stimate domnule deputat,

Conform ofertei financiare prezentate de către participanții la licitare, au fost indicate 12 locomotive care urmează să fie livrate în Republica Moldova. Reieșind din contract... draftul de contract care urmează a fi semnat în termen de 30 de zile de la prezentarea concluziilor BERD, deci locomotivele urmează a fi prezentate... primele locomotive, mai exact două locomotive, urmează a fi livrate în Republica Moldova de către furnizor ca urmare a 6 luni de zile de la semnarea acestui contract.

Ulterior, câte două locomotive urmează a fi livrate în Republica Moldova, cu un interval de două luni de zile.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnul Lipskii.

Domnul Oleg Lipskii:

Mulțumesc.

Deci ceea ce ține de infrastructură, tenderul încă n-a fost anunțat, așa înțeleg eu, este vorba de condiții tehnice, dar noi putem să așteptăm că în noiembrie, decembrie o să fie anunțat tenderul.

Domnul Serghei Bucataru:

Da.

Domnul Oleg Lipskii:

Și deci...

Domnul Serghei Bucataru:

A fost făcut un studiu, cu participarea experților internaționali, a fost făcută o vizită cu acești experți, împreună cu conducerea Căii Ferate,

inclusiv am participat și eu pe acest tronson de cale ferată, au fost analizate minuțios lucrările ce urmează a fi efectuate pentru reabilitarea corespunzătoare a acestui tronson.

Ca urmare a acestei vizite de studiu, a fost întocmit un caiet de sarcini destul de voluminos, care depășește cifra de 40 de file. În baza acestui caiet de sarcini, va fi demarată sau va fi pornită procedura de licitare care va cuprinde în sine colectarea ofertelor de la prestatorii de servicii.

Cam asta este situația la moment.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Poftim, domnule Lipskii.

Domnul Oleg Lipskii:

Eu cred că e ultima întrebare.

Vreau să-mi spuneți, aceste locomotive ele o să lucreze doar pe acest tronson renovat sau totuși o să fie folosite și pe alte tronsoane?

Domnul Serghei Bucataru:

Locomotivele vor fi utilizate pe întreg teritoriul Republicii Moldova, conform necesităților operaționale ale Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”. Deci sînt... vor fi 12 locomotive care vor fi dislocate în dependență de necesitățile întreprinderii pentru a asigura atît traficul intern de mărfuri și pasageri, cît și cel aflat în tranzit.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Vă rog, domnule Lipskii.

Domnul Oleg Lipskii:

Poate nu închidem microfonul, pierdem timpul pînă eu apăs.

Întrebarea: aceste locomotive cam ce necesitate o să acopere în procent, să zicem, jumătate, poate 100%? Nu cred că, cum am avut cîteva sute de locomotive, dar depinde clar că de volumul de marfă transportată?

Deci aceste 12 locomotive cam cît ne acoperă din volumul de lucru al Căii Ferate? Putem să estimăm sau nu sînteți gata să...

Domnul Serghei Bucataru:

La ziua de azi și reieșind din volumul de marfă care astăzi se transportă pe calea ferată, aceste locomotive vor acoperi în mare măsură necesitatea întreprinderii, avînd în vedere că întreprinderea va utiliza în continuare și acele locomotive pe care le are astăzi în posesie și în folosință.

Deci vom fi prezenți în situația unei lărgiri, da, a dimensiunii parcului rulant, iar în cazul în care sau, de fapt, ca urmare a reabilitării porțiunilor feroviare din Republica Moldova, noi ne așteptăm la o majorare de flux de marfă pe cale ferată. Respectiv, la necesitate, vom examina posibilitatea achiziționării suplimentare a locomotivelor.

Totul în dependență de prognozele...

Domnul Oleg Lipskii:

Am înțeles.

Domnul Serghei Bucataru:

... sau de situația ulterioară.

Domnul Oleg Lipskii:

Și ultima întrebare.

Situația la Calea Ferată la moment puteți să o caracterizați, așa, care-i situația, ea decade în jos, degradează sau totuși se menține și...?

Domnul Serghei Bucataru:

Nu. Eu aș menționa că la ziua de astăzi noi avem o situație stabilă la Calea Ferată, nu foarte bună, dar stabilă. Angajații Căii Ferate își primesc lunar salariile. Este adevărat că avem o restanță de acele două...

Domnul Oleg Lipskii:

Restanța rămîne.

Domnul Serghei Bucataru:

... trei luni salariale. Dar în pofida acestui fapt, plățile sînt achitate neîntîrziat în fiecare lună de către administrația Căii Ferate angajaților săi.

Domnul Oleg Lipskii:

Eu cred că noi o să ne întoarcem peste cîtva timp iar la întrebarea aceasta, măcar atunci să ne clarificăm cu tenderul, cu infrastructura.

Bine. Vă mulțumesc.

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule secretar de stat,

Mulțumim.

Domnule Țap,

Poftim.

Domnul Iurie Țap:

Am o întrebare în cadrul Orei Guvernului privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare și, respectiv, a prevederilor Strategiei reformei administrației publice pentru anii 2016–2020 ce ține de creșterea veniturilor proprii ale autorităților publice locale.

Voi aminti, anul 2018 este termenul de realizare a Strategiei naționale de descentralizare. Sîntem la finele acestui an.

În acest context, solicit Guvernului informații privind politica bugetar-fiscală pentru anul 2019 referitor la capitolul „Creșterea veniturilor proprii ale autorităților publice locale”.

Doar voi specifica, Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei prevede expres la acest capitol identificarea a două-trei surse noi de venituri locale.

Mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Dudnic,

Poftim, prima întrebare.

Domnul Corneliu Dudnic:

Да. Спасибо.

У меня будет вопрос к директору Агентства ANSA Георгию Габерь.

Значит, совсем недавно в Вулканештах был снят карантин в связи с вспышкой инфекции африканской чумы у свиней. Карантин длился 85 дней, недавно этот карантин был снят. Обстоятельства в Вулканештах следующие: не имеется на данный момент бойни, где физические лица могут забивать животных для того, чтобы впоследствии продавать их на базаре. Таким образом, местное территориальное агентство ANSA вынуждает людей ездить и забивать скотину в соседнем районе... в Кагульском районе.

С учетом того, что на данный момент в Кагульском районе все еще... в некоторых населенных пунктах все еще действует карантин и есть риски того, что, забивая скотину именно в Кагульском районе, а затем продавая ее в Вулканештах, есть риски что вновь будут выявлены вспышки этой страшной инфекции среди животных, прошу господина Габере лично представить мне аргументы и план по выходу из кризиса этой ситуации.

И второй вопрос тоже к господину Габерь.

Значит, согласно постановлению Правительства, которое было принято совсем недавно, где был прописан план реорганизации Агентства ANSA. Согласно этому плану, территориальные агентства, территориальные офисы ANSA Вулканешт и Кагула будут объединены в одно юридическое лицо с центральным офисом в городе Кагул.

И хочу, чтобы господин Габерь подготовил мне информацию: был ли учтен при реорганизации Агентства ANSA Закон об особом правовом статусе Гагаузии, была ли учтена специфика региона, специфика района, в том числе языковые барьеры.

И хочу, чтобы данную информацию господин Габерь представил лично. Если он лично не сможет представить мне эту информацию, значит, я ее не буду воспринимать... здесь, с трибуны Парламента.

Еще раз прошу заметить: чтобы лично господин Габерь представил эту информацию.

Спасибо.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Domnule Țap,

Poftim, declarația.

Domnul Iurie Țap:

Stimați concetățeni,

Prezint de la tribuna Parlamentului **Declarația privind uzurparea puterii de stat.**

Astăzi, la începutul ședinței, a fost supus votului proiectul de Lege privind includerea în Constituție a opțiunii europene.

Motivînd poziția sa, Frațiunea Partidului Liberal Democrat a ieșit din sală – o procedură regulamentară.

Președintele Parlamentului a rostit numele nostru, afirmînd că ne opunem opțiunii europene. Nu este așa.

Vom reitera: am optat și vom lupta, în continuare, pentru asigurarea în Republica Moldova a democrației, statului de drept, drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Ceea ce avem astăzi, este altceva decît valori europene. Or, puterea de stat este uzurpată.

Pentru conformitate, voi reproduce un pasaj din Rezoluția privind Moldova din 9 octombrie 2018 a Comisiei Afaceri Externe a Parlamentului European. Citez: „Moldova este capturată de interese oligarhice cu o concentrare a puterii economice și politice în mâinile unui mic grup de oameni, care își exercită influența asupra Parlamentului, Guvernului, partidelor politice, administrației de stat, poliției, sistemului judiciar și mass-media. Puterea judecătorească este extrem de coruptă – o atitudine servilă față de grupurile de afaceri, politice, instituțiile-cheie sînt subordonate liderului Partidului Democrat. Curtea Constituțională este extrem de politizată.

Guvernul nu a făcut nici o tentativă pentru a mări independența Curții Constituționale. Independența Procuraturii Anticorupție este îndoielnică, este subordonată Procuraturii Generale, care rămîne sub controlul lui Plahotniuc.” Citat închis.

Știindu-i pe europeni foarte diplomați, de fapt, este un mesaj devastator, care confirmă că puterea de stat în Republica Moldova este uzurpată. Un argument în acest sens pot servi și audierile parlamentare privind furtul miliardului.

Stimați concetățeni,

Procuratura Generală a refuzat să participe la audieri... ne-a trimis și un demers, pe numele Președintelui Parlamentului, unde a invocat anumite motive. Dar, de fapt, ele nu au nici un temei, inclusiv legal, juridic.

Voi aminti Procurorului General: la 7 mai 2015, Procurorul General a participat la audieri în această sală. La 27 noiembrie 2016, la fel, au fost organizate audieri, la care Procuratura Generală a prezentat informația respectivă.

Legea cu privire la Procuratură, în parte articolele 8, 9, dar și altele, de fapt, vorbesc despre anumite atribuții.

Și noi, deputații în Parlament, așteptam raportul autorității competente privind investigarea cazului, pentru a fi informați care este starea de lucruri și să cunoaștem, și să motivăm bine ceea ce trebuie să întreprindem.

Deci faptul că o autoritate a statului neglijează Parlamentul – autoritatea reprezentativă supremă și unica autoritate legiuitoare vine să confirme faptul că puterea de stat este uzurpată.

Despre Strategia de recuperare a mijloacelor sustrase de la Banca de Economii, „Banca Socială” și „Unibank”, așa cum a fost ea prezentată.

Și vroiam să vă întreb, domnule Procuror General: de ce ați fost la prezentarea acestei Strategii împreună cu Procuratura Anticorupție și cu Centrul Național Anticorupție? Dacă ați fost acolo, urma să veniți aici, să vorbiți despre implementarea acestei Strategii.

De altfel, stimați concetățeni, voi atenționa: Memorandumul de înțelegere, care prevedea elaborarea acestei Strategii, a fost semnat la 23 noiembrie 2017. Strategia dată a fost prezentată doar în iunie 2016, la 8 luni, la insistența noastră, pentru că am cerut prezentarea raportului respectiv.

Apropo, și despre Strategie. Ea, de fapt, nu corespunde realității. Și voi cita acțiunea 23 din Memorandumul de înțelegere, care spune, citez: „Pentru a se recupera în Moldova activele de la Banca de Economii, „Unibank” și „Banca Socială”, transferate, în mod fraudulos, în afara țării. Deci nu este vorba despre creditele fără de acoperire, așa cum se spune în Strategie și care se referă la două perioade 2007–2012 și 2012–2014.

Or, ceea ce numim „furtul miliardului” s-a produs în luna noiembrie 2014 și este vorba, așa cum spune Memorandumul de înțelegere, despre

scoaterea în afara țării a sumei de peste 13 miliarde de lei prin intermediul „Băncii Sociale”.

Apropo, autoritățile... Procuratura Anticorupție, Centrul Național Anticorupție, dar și aici, de la tribuna Parlamentului, în audieri, inclusiv Guvernatorul Băncii Naționale, au vorbit despre succese. Dar, atenție, au vorbit despre mijloacele returnate de la cele 3 bănci, de la lichidarea celor 3 bănci, care nu au nimic cu furtul miliardului.

Și, în acest sens, voi cita din Rezoluția la care m-am referit. Citez: „S-au făcut progrese insuficiente în legătură cu combaterea corupției în Republica Moldova. Anchetarea „furtului miliardului” s-a făcut cu ineficacitate. Până acum autoritățile nu au recuperat nici un fond.”

Domnule Procuror General,

Voi reitera: anchetarea „furtului miliardului” s-a făcut cu ineficacitate. Iată de ce, nu ați venit aici, în plenul Parlamentului, pentru că nu aveți ce spune. Și voi reitera și gândul: nu s-a recuperat nici un fond. Deci autoritățile statului manipulează, de fapt, mint, când au venit cu această Strategie care, de fapt, nu răspunde la întrebarea de bază.

În acest sens, domnule Procuror General, voi cita din stenograma din 7 mai 2015, citez: „Va trebui evaluată și activitatea factorilor de decizie care au promovat sau au adoptat acte legislative și deciziile care au permis alocarea resurselor financiare și asumarea garanției publice.” În parte, este vorba despre Hotărîrea nr. 938 din 13 noiembrie 2014, care a extins garantarea și asupra instituțiilor financiar-bancare.

Procuratura urma să răspundă la mai multe întrebări, inclusiv: care este legătura dintre această hotărîre, de altfel secretă, și acele investiții masive ale patru bănci în perioada de după adoptarea hotărîrii, adică de la 14 pînă la 24 noiembrie? Peste 7 miliarde de lei au fost plasamente interbancare. Dar care este legătura dintre aceste plasamente și asumarea răspunderii Guvernului, prin care garanția de stat a fost transformată în datorie publică? Or, de ce Guvernul, de ce statul trebuie să asigure plasamentele, riscurile acestor bănci din suma care a fost garantată de peste 14 miliarde de lei? Circa jumătate, după „Expert Grup”, constituie resursele băncilor. Oare nu aici este acea schemă de spălare a banilor?

Acestea sînt întrebările la care dumneavoastră trebuia să răspundeți. Fiindcă a spus-o Procurorul General atunci de la această tribună, în 2015, spunea: „Toate la timpul lor”. Au trecut patru ani de zile, nu a venit, oare, timpul?

Vom reitera. Autoritățile competente ale statului, așa cum spune raportul Comisiei Afaceri Externe a Parlamentului European, sînt, de fapt, subordonate politic. Iată de ce se străduiesc să manipuleze și nu sînt cointeresate ca adevărul să iasă la suprafață.

În concluzie, Frațiunea Partidului Liberal Democrat condamnă uzurparea puterii de stat și vom lupta în continuare pentru afirmarea democrației statului de drept, respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Revenind la inițiativa în cauză, vom spune tranșant: democrația se trăiește și nu se decretează.

Vă mulțumesc.

Domnul Vladimir Vitiuc:

Stimați colegi,

Ședința este închisă.

Ședința s-a încheiat la ora 15.37.

*Stenograma a fost pregătită spre publicare
în Secția pentru lucrările plenului Parlamentului
din cadrul Direcției generale documentare
parlamentară a Secretariatului Parlamentului*